

Vlaams
Parlement

vergadering **29**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 27 maart 2019

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	7
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de mogelijke uitvoering van de kilometerheffing voor personenwagens op basis van gps-tracking via de mobiele telefoon	
ACTUELE VRAAG van Paul Van Miert aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het rekeningrijden voor personenwagens	
ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de kilometerheffing voor personenwagens	7
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de toekomst van Spartacuslijn 1 Hasselt-Maastricht, naar aanleiding van de verklaringen van de Limburgse lijsttrekker van N-VA voor het Vlaams Parlement	
ACTUELE VRAAG van Lode Ceyskens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de realisatie van het Spartacusproject in Limburg	13
ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de toename van het aantal fietsongevallen	18
ACTUELE VRAAG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het voortbestaan van het dolfinarium in Brugge en de mogelijke afbouw van dierentuinen	21
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de voorrang van rechts in het verkeer	24
ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de uitdagingen voor de Vlaamse arbeidsmarkt	26
ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Koen Van den Heuvel, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de blokkering van ambitieuze klimaatdoelen vanuit de Vlaamse Regering	31
ACTUELE VRAAG van Kris Van Dijck aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meertalig onderwijs in Brussel	34
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pedagogische begeleiding die te weinig in de klas komt	
ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het rapport-Monard betreffende pedagogische begeleiding	39
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	44

ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2019 betreffende het tijdelijk project 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs'	
- 1818 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	44
Artikelsgewijze bespreking	45
ONTWERP VAN DECREET betreffende het Onderwijs XXIX	
- 1876 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 5	
Algemene bespreking	45
Artikelsgewijze bespreking	49
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de multilaterale overeenkomst ter implementatie van aan belastingverdragen gerelateerde maatregelen ter voorkoming van grondslaguitholling en winstverschuiving en met de verklarende nota, gedaan te Parijs op 24 november 2016	
- 1836 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	50
Artikelsgewijze bespreking	50
ONTWERP VAN DECREET betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod	
- 1840 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	51
Artikelsgewijze bespreking	56
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de aanwending van digitale frequenties voor DAB+ op elkaars grondgebied	
- 1865 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	57
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 15 februari 2019 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de classificatie van films, vertoond in Belgische bioscoopzalen	
- 1892 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	59
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018	
- 1871 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	59
Artikelsgewijze bespreking	59
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Jos Lantmeeters, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de wijziging van de voorwaarden voor de vermindering van de onroerende voorheffing bij ingrijpende energetische renovatie betreft	
- 1846 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	60
Artikelsgewijze bespreking	60

VOORSTEL VAN DECREET van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart, Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 (opschrift gewijzigd door de commissie: ... houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, wat het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak en het invoeren van het begrip dopingcontroleur betreft)	
- 1848 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	61
Artikelsgewijze bespreking	61
VOORSTEL VAN DECREET van Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest	
- 1853 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 7	
Algemene bespreking	61
Artikelsgewijze bespreking	68
VOORSTEL VAN DECREET van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn, Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen	
- 1859 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	68
Artikelsgewijze bespreking	70
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Jelle Engelbosch, Freya Saeys, Tine van der Vloet, Valerie Taeldeman en Peter Persyn betreffende het beter op elkaar afstemmen van de aanpassingspremie voor personen met een handicap en de aanpassingspremie voor ouderen	
- 1852 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	70
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jean-Jacques De Gucht, Piet De Bruyn, Ward Kennes, Tine Soens en Elke Van den Brandt betreffende een krachtig signaal tegen de voortdurende schending van de fundamentele mensenrechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië	
- 1894 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	72
ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2019 betreffende het tijdelijk project 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs'	
- 1818 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	74
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de multilaterale overeenkomst ter implementatie van aan belastingverdragen gerelateerde maatregelen ter voorkoming van grondslaguitholling en winstverschuiving en met de verklarende nota, gedaan te Parijs op 24 november 2016	
- 1836 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	75

ONTWERP VAN DECREET betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod – 1840 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	75
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de aanwending van digitale frequenties voor DAB+ op elkaars grondgebied – 1865 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	75
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018 – 1871 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	76
ONTWERP VAN DECREET betreffende het Onderwijs XXIX – 1876 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 5 Aangehouden stemmingsen Hoofdelijke stemming	76 79
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 15 februari 2019 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de classificatie van films, vertoond in Belgische bioscoopzalen – 1892 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	79
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Jos Lantmeeters, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de wijziging van de voorwaarden voor de vermindering van de onroerende voorheffing bij ingrijpende energetische renovatie betreft – 1846 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	79
VOORSTEL VAN DECREET van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart, Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 (opschrift gewijzigd door de commissie: ... houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, wat het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak en het invoeren van het begrip dopingcontroleur betreft) – 1848 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	80
VOORSTEL VAN DECREET van Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest – 1853 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 7 Hoofdelijke stemming	80

VOORSTEL VAN DECREET van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn, Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen – 1859 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	81
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Jelle Engelbosch, Freya Saeys, Tine van der Vloet, Valerie Taeldeman en Peter Persyn betreffende het beter op elkaar afstemmen van de aanpassingspremie voor personen met een handicap en de aanpassingspremie voor ouderen – 1852 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	81
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jean-Jacques De Gucht, Piet De Bruyn, Ward Kennes, Tine Soens en Elke Van den Brandt betreffende een krachtig signaal tegen de voortdurende schending van de fundamentele mensenrechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië – 1894 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	81
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	82
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	82
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	84
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	84

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.07 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Gweny De Vroe, Jan Durnez, Marc Hendrickx: ambtsverplichtingen;

Lionel Bajart, Grete Remen: familieverplichtingen;

Rob Beenders, Karim Van Overmeire, Johan Verstreken, Peter Wouters: gezondheidsredenen.

Minister Philippe Muyters is eveneens verontschuldigd.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 60/23)

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de mogelijke uitvoering van de kilometerheffing voor personenwagens op basis van gps-tracking via de mobiele telefoon

ACTUELE VRAAG van Paul Van Miert aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het rekeningrijden voor personenwagens

ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de kilometerheffing voor personenwagens

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, er was de voorbije dagen redelijk wat commotie over het rekeningrijden dat deze Vlaamse Regering nog zou willen invoeren en dat zowat alle partijen, behalve het Vlaams Belang, steunen. Ik anticipeer alvast op uw standaardantwoord dat jullie voorstander zijn van een systeem waarbij buitenlanders die gebruikmaken van de Vlaamse wegen mee betalen voor onze infrastructuur: dat kan via de invoering van een wegenvignet voor buitenlanders. Zo'n wegenvignet stond overigens in het Vlaams regeerakkoord. U hebt het alleen niet ingevoerd.

Wij zeggen neen. Wij zijn geen voorstander van een nieuwe belasting op het auto-gebruik. Door de hoge accijnzen op brandstof is dit land al kampioen inzake rekeningrijden en dus zeggen wij absoluut neen tegen een dubbele kilometerheffing. Wij zeggen zeker ook neen tegenover een Big Brother-systeem waarbij de overheid via de smartphone of een bakje in de wagen elke gereden meter kan meevolgen. Wat ons betreft is dat een onaanvaardbare aanslag op de privacy van de autogebruiker. Bovendien is zo'n gebiedsdekkende kilometerheffing uniek in de wereld. U wilt blijkbaar pionier zijn in het bedenken van nieuwe, unieke belastingen.

Om samen te vatten, er bestaan nu al te veel taksen en accijnzen op het bezit en het gebruik van de auto. Er is geen enkele garantie dat zo'n kilometerheffing de files in Vlaanderen zal verminderen, maar er is wel een garantie dat het heel wat werkende Vlamingen, vooral Limburgers en West-Vlamingen, meer zal kosten. Er zijn geen degelijke alternatieven in het openbaar vervoer en nu wil men ook de overheid laten meerijden in de auto.

De voorzitter: En dus luidt de vraag?

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik zie dus alleen maar negatieve elementen in dat systeem van rekeningrijden en daarom wil ik u vragen waarom u in hemelsnaam alsnog dit nieuwe belastingsysteem wilt invoeren. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Dank u, mijnheer de jubilaris – dat mag ik vandaag toch zeggen.

Minister, collega's, als wij de Vlamingen van één idee niet meer hoeven te overtuigen dan is het van de idee dat de gebruiker betaalt, ook naargelang de plaats of de tijd. We zijn dat allang gewoon voor vele zaken, waaronder bellen en dataverbruik in dal- en piekuren.

We zijn het gewend voor ons energieverbruik. Toen de nachttarieven werden ingevoerd gingen de Vlaamse huismoeders in de nachturen volop aan de slag met hun wasmachines en droogtrommels. We kennen het ten slotte ook voor de afvalverwerking. Heel wat streken werken immers met het diftar-systeem (differentiatie tarieven), waarbij je belast wordt naargelang van de hoeveelheid die je met de afvalophalers meegeeft.

Het systeem dat wij onze openbare weg of het gebruik ervan kunnen belasten naar tijd, gebruik of plaats is niet nieuw voor de Vlaming. Ik denk dan ook dat we de Vlaming er wel van zullen kunnen overtuigen dat het een goed systeem is, zeker als je daar de voordelen naast zet die het systeem met zich meebrengt: dankzij het systeem dringen we de files terug, werken we aan onze klimaatdoelstellingen en laten we buitenlanders ook mee betalen voor onze infrastructuur. Ik denk dus dat het een goed idee is, maar we moeten wel vermijden, minister, dat alles weer op een hoopje gegooid wordt. In die zin was ik afgelopen weekend niet erg trots – beschaamd is niet het juiste woord – toen ik zag hoe de sociale media en de pers met het gegeven van de kilometerheffing omgingen en er grotere en minder grote onwaarheden bij sleurden.

Ik heb één vraag voor u. In welke mate zijn er binnen de Vlaamse Regering al concrete beslissingen genomen? In welke mate hebben jullie binnen die Vlaamse Regering de voorwaarden al vastgelegd waaronder jullie een eventuele kilometerheffing voor personenvervoer willen invoeren?

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Als het over de mogelijke invoering van een kilometerheffing voor personenwagens gaat, dan hebt u altijd gezegd dat u het nodige zult doen om dat dossier beslissingsrijp en beslissingsklaar voor de volgende Vlaamse Regering te maken. Met andere woorden: voor de verkiezingen van 26 mei 2019 wordt er geen beslissing genomen. Het is de volgende Vlaamse Regering die beslist of er een kilometerheffing komt en die zal beslissen of die overal komt of alleen op filegevoelige plaatsen. Ze zal beslissen of die altijd moet worden betaald of alleen op filegevoelige momenten, over welk tarief het wordt, of er sociale correcties komen en dergelijke meer.

U hebt een werkgroep samengesteld om dit voor te bereiden, u hebt een aantal studies besteld. Sindsdien druppelt er informatie naar de pers over wat er allemaal uit deze onderzoeken blijkt. Zo vernamen we eind december 2018 dat alleen nog maar de optie van een volledig gebiedsdekkende kilometerheffing op tafel zal worden gelegd. Als er een kilometerheffing komt, dan komt die met andere woorden overal in Vlaanderen en op alle wegen. De afgelopen weken las ik een ander artikel waarin men inging op de vraag hoe men zal controleren waar en wanneer men rijdt. Dat zou men via de smartphone willen doen.

Ik heb daar twee fundamentele bedenkingen bij. Ik vind het een akelige gedachte dat de overheid en eventueel private bedrijven samenwerken en via mijn smartphone constant weten waar ik ben. Ten tweede heb ik het gevoel dat hier aan sluipende besluitvorming wordt gedaan. U zegt dat u het dossier beslissingsrijp zal maken voor een volgende Vlaamse Regering, maar wij lezen dat de werkgroep blijkbaar beslist heeft dat de kilometerheffing gebiedsdekkend wordt en dat die via de smartphone zal worden opgevolgd.

In welke mate is die informatie naar boven gekomen? Zijn ze politiek door u gevalideerd? Zijn dat beslissingen van u?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We hebben nog drie plenaire vergaderingen te gaan voor de verkiezingen. Je zou denken dat men daar gebruik van maakt om de Vlaamse Regering te ondervragen over de zaken die zij heeft beslist, eerder dan over zaken die zij niet beslist heeft.

Ik heb de afgelopen dagen veel onzin over die kilometerheffing, ook via de sociale media, mogen lezen, over tarieven die zouden worden ingevoerd, de manier van betalen, tracking, Big Brother ... Ik begrijp wel dat sommige collega's niet graag hebben dat iedereen weet waar zij zich bevinden. Ik heb daar alle begrip voor. Ik kan u voor alle duidelijkheid geruststellen, want er is niets beslist. Alleen het studiebureau is momenteel bezig om een architectuurnota te maken. Dat is een menu waaruit een volgende Vlaamse Regering kan kiezen indien zij beslist tot de invoering van de kilometerheffing. Zij kan kiezen uit een hele brede waaier van methodes, tarieven en dekkingen om die kilometerheffing desgevallend toe te passen.

We hebben wel beslist over recordbudgetten investeringen in mobiliteit, investeringen in alle vervoersmodi, in fietsen met plus 55 procent ... We hebben wel beslist over doortastende maatregelen die zorgen voor een verlaging van het aantal verkeersdoden, maar we hebben niets beslist over de kilometerheffing. We hebben dus ook niets beslist – en gelukkig maar – over de voorstellen die door links of extreemrechts geformuleerd zijn.

Groen heeft de verdienste om een concreet voorstel op tafel te leggen over de kilometerheffing dat voor een grote belastingverhoging zal zorgen, namelijk 1,1 miljard euro netto belastingverhoging erbij. Anderzijds hebben we gelukkig ook niets beslist over het voorstel van extreemrechts dat een kilometerheffing via een vignet wil. Het Vlaams Belang heeft dit beslist, dus hoor ik vandaag ook graag de prijs die men voor dat vignet zal moeten betalen. Als ik het goed begrijp, zal dat niet leiden tot een vermindering van de files, want diegenen die zich buiten de files verplaatsen, zullen daarvoor niet beloond worden. Iedereen zal immers hetzelfde bedrag betalen. Dat is dus oneerlijk. Het is een belastingverhoging, maar niet voor de rijken die veel met de wagen rijden. Marc Coucke zal u dankbaar zijn, want voor hem zal het een belastingverlaging zijn. Voor diegenen die de auto alleen op zondag of een keer per week gebruiken, zoals de gepensioneerden, zal dit echter een belastingverhoging betekenen. Eerlijk is anders. Men betaalt een forfaitair bedrag en er is geen enkel effect op de files. Dat is ook een voorstel waarover we gelukkig niet hebben beslist.

Er is niks beslist door de Vlaamse Regering. Maar als je het mij vraagt, zijn er duidelijk drie voorwaarden voor de invoering van zo'n kilometerheffing: een kilometerheffing kan enkel en alleen als het niet leidt tot een verhoging van de belastingen, ook niet op een heimelijke wijze zoals het Vlaams Belang voorstelt; buitenlanders betalen mee; de file wordt effectief aangepakt doordat je wordt beloond als je je verplaatst buiten de file-uren. Dat zijn drie duidelijke voorwaarden, die ik alleszins vooropstel voor de invoering van de kilometerheffing.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat u een beetje gefrustreerd bent, waarschijnlijk door de kritiek van vele Vlamingen op het invoeren van die nieuwe belasting die u met de kilometerheffing in Vlaanderen wilt doorvoeren. U hebt het daar moeilijk mee.

Wij hadden het over een wegenvignet voor buitenlanders. Het stond in uw Vlaams regeerakkoord: "In afwachting van een kilometerheffing kunnen wij in Vlaanderen een wegenvignet voor buitenlanders invoeren." U hebt het niet gedaan en nu zegt u hier ook nog dat u er trots op bent, want 'u hebt niets beslist'. U had dat kunnen beslissen en buitenlanders laten meebetalen voor het gebruik van onze Vlaamse infrastructuur.

Ik wil het nu eindelijk eens van u en uw partij horen. Ik hoor in Limburg Steven Vandeput, de man die het woord mag voeren voor uw partij in Limburg, zeggen dat de kilometerheffing er niet kan komen omdat Limburgers absoluut het gelag niet mogen betalen. Minister, ik wil het dus van u horen: ofwel zegt u dat met de N-VA in de volgende regering de kilometerheffing er niet komt, ofwel moet u tegen uw Limburgse afdeling zeggen dat ze moet stoppen met de kiezers voor te liegen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, ik heb duidelijk iets anders gehoord dan mijn collega van het Vlaams Belang. Ik heb onze minister wel duidelijk horen zeggen onder welke voorwaarden er een kilometerheffing voor personenvervoer kan komen: geen extra belasting, enkel en alleen als het fileverminderend werkt, en vooral de buitenlandse chauffeurs laten betalen. Het is dan ook heel onwaarschijnlijk dat mijn collega van het Vlaams Belang net voor mij komt vertellen dat hij dat allemaal niet heeft gehoord of net het tegenovergestelde heeft gehoord.

Minister, ik heb wel begrepen dat de beslissingen, de voorwaarden die hier al zijn besproken of zijn opgelegd, binnen deze Vlaamse Regering nog vrij beperkt zijn en dat u vooral wacht op de resultaten van een studie die dan de volgende legislatuur kan worden meegenomen als leidraad.

Minister, ik heb nog een bijkomende kleine vraag. Is het dan uitgesloten dat we met dezelfde poorten gaan werken die de vrachtwagens nu gebruiken of zullen we volledig inzetten op de tracking met gps-signalen?

Joris Vandenbroucke (sp-a): Minister, ik dank u voor het heldere antwoord.

U zegt dat er helemaal niets is beslist. Ik begrijp dat die werkgroep, dat studieconsortium, aan een volgende Vlaamse Regering maar één optie voorlegt en dat is een gebiedsdekkende heffing, dat die ook niet de optie voorlegt van het detecteren van waar mensen zijn, maar dat dat moet gebeuren via de smartphone.

Er zal dus één optie voorliggen: komt er een heffing of niet, op welke manier, waar, wanneer? Daar zal een volgende Vlaamse Regering helemaal vrij in zijn.

Minister, ik heb nog een concrete vraag. Een jaar geleden hebt u in de commissie Mobiliteit gezegd – eigenlijk is het de secretaris-generaal van het departement die het heeft gezegd – dat als er een kilometerheffing zou komen, die in het beste geval in 2024 operationeel zal zijn. Dat is op het einde van de volgende legislatuur.

Is er ondertussen studiewerk verricht dat uitwijst dat indien een volgende Vlaamse Regering daartoe een beslissing zou nemen, die kilometerheffing er vroeger kan komen of dat die er per definitie pas later zal kunnen komen?

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, op het gebied van mobiliteit hebt u de voorbije legislatuur verdienstelijk werk gemaakt van de kilometerheffing voor vrachtwagens. U hebt ook stappen vooruitgezet met de studie voor de kilometerheffing voor personenwagens, zoals was afgesproken.

Minister, voor onze fractie is het van belang dat voor het verder uitbouwen van een draagvlak voor de kilometerheffing, we niet telkens lekken krijgen in de pers want dan kunnen we niet op een goede manier van gedachten wisselen. De gedachtewisseling van vandaag draagt niet bij tot het opbouwen van een draagvlak bij de Vlaming.

En ik denk, minister, dat het ook van belang zal zijn dat elke Vlaming die echt een keuze voor de toekomst moet maken om zich anders te verplaatsen, ook een beroep moet kunnen doen op alternatieven. Bijgevolg denk ik dat er in de toekomst vanuit onze fractie toch een vraag zal zijn naar meer budget en ruimte voor de fiets en voor het openbaar vervoer.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, goede collega's, minister, ik blijf bij mijn standpunt van drie weken geleden en van de drie weken daarvoor, want we praten eigenlijk met intervallen van drie weken over een onderwerp waarover de regering ondertussen nog niet veel nieuws beslist heeft. Iedereen houdt zich aan zijn lijn. Maar voor ons is het duidelijk dat diegenen die 'uithoekiger' wonen, om die term nog eens te gebruiken, de inwoners van perifere provincies, West-Vlaanderen en Limburg, voor hun woon-werkverkeer zeker niet de dupe mogen worden van die kilometerheffing voor personenwagens. Want vandaag is er voor die mensen, buiten de wagen, geen enkel alternatief.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, minister, ja, mijn partij is voorstander van een slimme kilometerheffing voor auto's. Dat is geen geheim. En we willen het op een andere manier aanpakken dan die kilometerheffing voor vrachtwagens, die dom is en die geen rekening houdt met tijd en plaats. En ja, minister, mijn partij heeft de moed gehad om een berekend programma op tafel te leggen. Ik wacht nog altijd op dat van uw partij. En het gaat zelfs verder, minister. Gisterenavond heb ik op een debat vernomen dat enkel de sp.a en wij de moed hebben gehad om ons model te laten berekenen door het federaal planbureau. De N-VA heeft zelfs niet de moed om zijn kilometerheffing door te laten rekenen door het federaal planbureau. Dus op dat vlak heb ik van u absoluut geen lessen te leren.

En ik doe een beroep op u, voorzitter. We hebben deze morgen uw huldezitting gehad, heel terecht. Maar het stoort mij dat er lekken zijn in de pers. Meestal ben ik daar een grote fan van. Maar ik ben ook fan van een goed politiek debat, van een goed parlementair debat. Ik doe dus een beroep op u, voorzitter: laat ons hetgeen nu al door die werkgroep aan studiemateriaal is afgeleverd, voor het parlement brengen, zodat we, zoals collega Dirk de Kort zegt, daar een deftig parlementair debat over kunnen voeren. Want op deze manier gaan we het draagvlak voor die slimme kilometerheffing, die nodig is op het vlak van mobiliteit, onderuithalen.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Rzoska, u moet daar niet geagiteerd over doen: alle verdienste dat u inderdaad een voorstel op tafel hebt gelegd, net zoals het

Vlaams Belang. Maar het verschil zit hem erin dat u ook openlijk toegeeft dat daar een belastingverhoging aan vasthangt van 1,1 miljard euro. Dat is een duidelijke keuze die u maakt.

Mijnheer Janssens, u hebt het over 'kiezers niet voorliegen'. Vervolgens zegt u: wij gaan een heffing invoeren alleen voor buitenlanders. Dan moet u toch ook, in alle openheid en eerlijkheid, aan alle kiezers zeggen dat dat niet kan. Dezelfde heffing voor buitenlanders moet je ook invoeren voor de binnenlanders. Dat is eerlijkheid. Dus stop met die leugen. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Ik heb u een duidelijke vraag gesteld: wat is het tarief dat u zult heffen met dat vignet? En dat vignet zal een belastingverhoging zijn voor minstens een paar categorieën van mensen. Ik denk aan de gepensioneerde, die enkel op zondag de wagen buitenhaalt. Voor hem zal dat een belastingverhoging zijn. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Maar inderdaad, voor Marc Coucke zal dat een belastingverlaging zijn. Voor al diegenen die rijk zijn, die veel met de wagen rijden, zal dat een belastingverlaging zijn.

Daarom de vraag: kunt u zeggen welk concreet bedrag u wilt heffen met uw voorstel? Wat ons betreft, is het heel duidelijk: er is niets beslist door deze Vlaamse Regering. Mocht het aan mij liggen, ik zou zeggen dat er drie uitdrukkelijke voorwaarden verbonden zijn aan de invoering, desgevallend, van zo'n kilometerheffing. Ten eerste: geen belastingverhoging, ook niet heimelijk, zoals u voorstelt. Ten tweede: buitenlanders laten meebetalen. Ten derde: zorgen dat het effect heeft op de files, dat je mensen kunt belonen als ze zich buiten de file verplaatsen. Dat is tenminste een efficiënte heffing, waar wij voor staan.

Tot slot de vraag van collega Vandenbroucke met betrekking tot de timing: uiteindelijk zal ook dat vanzelfsprekend afhangen van de keuzes die gemaakt worden in het menu. Wat je op het terrein moet investeren en infrastructureel moet veranderen, zal natuurlijk zijn impact hebben. Dus opnieuw is dat afhankelijk van de beslissingen die genomen worden door de volgende Vlaamse Regering. Ik herhaal: ter zake is in deze Vlaamse Regering nog niks beslist. *(Applaus)*

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik betreur het dat de N-VA blijkbaar niet kan zeggen dat ze die nieuwe belasting niet wil invoeren, want wij vinden dat de automobilist al voldoende uitgeperst wordt voor het bezit en het gebruik van zijn auto. Als uw partij daar nog eens een belasting aan wil toevoegen, dan doen wij daar absoluut niet aan mee. Dan zeggen wij desnoods als enige Vlaamse partij: de werkende Vlaming nog meer pijn doen in zijn portemonnee, de automobilist nog meer uitpersen dan vandaag de dag al gebeurt, ook al zijn er geen degelijke alternatieven via het openbaar vervoer: daar doen wij absoluut niet aan mee!

Daarom starten wij ook een petitie tegen uw kilometerheffing. Ik roep niet alleen Steven Vandeput in Limburg maar alle Limburgers, West-Vlamingen en alle andere Vlamingen die die nieuwe N-VA-belasting niet zien zitten, op om onze petitie te ondertekenen op stopkilometerheffing.be. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Paul Van Miert (N-VA): De heer de Kort haalde het al aan dat op deze manier een slimme kilometerheffing die effectief een middel kan zijn tegen congestie en alle andere voordelen die daarnet zijn opgesomd, op een hoopje worden gegooid. De hatelijke politieke saus die erover wordt gegoten, maakt een eerlijke discussie helemaal onmogelijk. In die optie volg ik u helemaal, mijnheer de Kort.

Laat het duidelijk zijn: ook de N-VA heeft altijd duidelijk gesteld dat dit geen extra taks of belasting mag zijn voor de werkende mens, voor de ondernemende Vlaming.

Minister, ik denk dat Vlaanderen er klaar voor is. Ik heb de voorbeelden al gegeven. Maar we moeten verleiden en begeleiden met flankerende maatregelen, met een vorm van taxshift zodat het geen platte belasting is. Dat zal ook nooit gebeuren met de N-VA in deze regering. *(Applaus bij de N-VA)*

Joris Vandenbroucke (sp.a): Een kilometerheffing kan nooit een doel op zich zijn, maar kan alleen een middel zijn om mensen te stimuleren om wat meer de auto langs de kant te zetten, om wat meer te kiezen voor de alternatieven. Dat betekent dus dat voor ons, socialisten, een kilometerheffing er alleen maar kan komen als die alternatieven er zijn. Dat betekent dus dat er geen kilometerheffing kan komen vooraleer er is geïnvesteerd in meer en beter openbaar vervoer, in meer veilige fietspaden, in meer gedeelde mobiliteit, in meer overstapparkings aan de rand van onze steden. Zonder die alternatieven is een kilometerheffing een ordinaire belastingverhoging. Daar past sp.a feestelijk voor. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de toekomst van Spartacuslijn 1 Hasselt-Maastricht, naar aanleiding van de verklaringen van de Limburgse lijsttrekker van N-VA voor het Vlaams Parlement

ACTUELE VRAAG van Lode Ceyskens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de realisatie van het Spartacusproject in Limburg

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter-jubilaris, minister, goede collega's, de lijsttrekker is hier aanwezig. We praten dus niet over mensen maar met mensen. Zo hoort dat ook.

Het is een basisadagium in de politiek: vertrouwen komt te voet en holt weg te paard. Wat Steven Vandeput eergisteren heeft verklaard met betrekking tot de sneltramverbinding tussen Hasselt en Maastricht, zet de geloofwaardigheid van de hele politieke klasse op de helling. Dit dossier loopt nog maar zo even vijftien jaar. Uiteraard gaat Spartacus over een heel deel maatregelen die moeten leiden tot meer openbaar vervoer in onze provincie Limburg.

Maar, minister, eigenlijk zet Steven Vandeput u wel in uw hemd. U hebt op dat vlak grote verdiensten. U hebt de Nederlanders terug aan boord gekregen. Ze hebben u ondertussen al 3 miljoen euro betaald. U hebt er voor gezorgd dat er geld is om de spoorovergangen in Diepenbeek en Bilzen te beveiligen, 17 miljoen euro. Het dossier is aanbestedingsklaar en nu deze verklaringen.

Wat zegt u op de verklaringen van Steven Vandeput? Gaat u verder met deze sneltramverbinding tussen de beide hoofdsteden, tussen Hasselt en Maastricht?

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Voorzitter, minister, afgelopen week hebben we in de commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken het decreet basisbereikbaarheid behandeld. Dat decreet krijgt onze volle steun, omdat het een goed principe is.

Het gaat uit van een treinnet, daarbij een kernnet, daaronder een aanvullend net en vervoer op maat.

Tegelijkertijd hebben wij u een taart gegeven omdat wij geloven in dat decreet, maar ook de ingrediënten om te zeggen dat er in de toekomst meer zal moeten worden geïnvesteerd om dat openbaar vervoer ook op de rails te krijgen. Met name in Limburg, waar het treinnet vrijwel ontbreekt, heeft men vijftien jaar geleden al visionair gezien dat we zullen moeten inzetten op dat kernnet: drie lijnen, met knooppunten waar dat aanvullende net op kan aanknopen. Het is de verdienste van drie opeenvolgende regeringen en drie opeenvolgende ministers van Mobiliteit dat ze daaraan gewerkt hebben en die problemen hebben vastgepakt. Ik sluit me aan bij collega Keulen: ook u hebt dat in deze legislatuur vastgepakt. Er was een probleem met de Nederlanders over de brug. Er is een nieuwe deal gemaakt met de Nederlanders. Er was een probleem met de spoorwegovergangen. Dat probleem is opgelost.

En nu zijn we zover, collega's. Ik heb het u al tot twee keer toe gevraagd, minister, omdat ik vanuit de Limburgse hoofdstad een aantal geluiden hoorde dat men daar bedenkingen bij had. U hebt tot de dag van vandaag tegen mij gezegd dat u een aantal aanpassingen wilt doen in Hasselt, in functie van de verkeersveiligheid. Wij hebben gezegd dat we ons er perfect in kunnen vinden dat dat overleg plaatsheeft. Maar de geluiden die we daarvan horen, maken ons wel ongerust. De tracés die we tot nu toe gezien hebben, waren grote afwijkingen. En deze week kregen we dan te horen: laat dat project toch schieten en denk na over een andere mogelijkheid.

Het is nu 'money time', minister. Het komt er nu op aan om dat kernnet in Limburg te verstevigen. Gaan we dat doen? Of gaan we ons opnieuw achter het bureau zetten, om vijftien jaar terug in de tijd te gaan en weer van begin af aan te beginnen nadenken over andere oplossingen? (*Applaus bij de CD&V*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn inderdaad enkele plenaire zittingen verwijderd van de verkiezingen. En we naderen ook het eindpunt – of het startpunt, zeg maar – van heel de Spartacusinvestering en heel het traject dat we daarvoor hebben afgelegd. Twee weken geleden hebt u mij beiden in de commissie ondervraagd over mijn standpunt inzake Spartacus en de evolutie van het dossier, naar aanleiding van uitspraken van de burgemeester van Hasselt. Vandaag stelt u die vragen opnieuw, naar aanleiding van het feit dat de burgemeester gelijkaardige uitspraken heeft herhaald. Bij dezen herhaal ik evenzeer ook mijn engagement, het engagement dat wij hebben opgenomen in het regeerakkoord met betrekking tot de realisatie van Spartacus.

Ik heb mij geen moeite getroost om ervoor te zorgen dat we dat dossier vlot zouden kunnen trekken. U hebt enkele voorbeelden gegeven. Ik heb onder andere een deal gemaakt met de Nederlanders. Ik ben ook zo goed als rond met een deal met Infrabel inzake de spooroverwegen. Ook dat struikelblok zullen we dus wel van de baan ruimen.

We staan voor Pasen, het moment van de verrijzenis. Dit dossier is geregeld uit de doden wederopgestaan. Uiteindelijk blijven er nog twee struikelblokken over. Enerzijds moet de Raad van State in Nederland beslissen over het bestemmingsplan, zeg maar over het tracé. Die beslissing laat op zich wachten. We hebben nu medio april naar voren geschoven gekregen als datum waarop de Nederlandse Raad van State zich zou uitspreken. En een tweede struikelblok zijn de gesprekken die lopen met het stadsbestuur van Hasselt, waarbij er een bezorgdheid is – en dat siert hen – omtrent de leefbaarheid en de verkeersveiligheid omdat in enkele 'last miles' die sneltram door een woonwijk gaat. Dat

zijn oprechte bezorgdheden, die wij – zijnde: De Lijn – samen met het stadsbestuur aan het bekijken zijn. Ondertussen worden drie alternatieve tracés nader bestudeerd. Ze zouden een oplossing kunnen bieden voor de bezorgdheden op het vlak van de leefbaarheid van de betrokken woonwijk en op het vlak van de verkeersveiligheid. We proberen dus ook dat struikelblok in dialoog op te ruimen.

Collega Ceyskens, u gelooft in de verrijzenis. Collega Keulen, voor u, als Open Vld'er, is 'optimism a moral duty'. Wel, ik sluit me aan bij die twee punten van geloof. Ik blijf resoluut doorgaan met de opdracht die ik mezelf heb gegeven en die de Vlaamse Regering mij heeft gegeven, namelijk de realisatie van Spartacus.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, ik zou daarop willen aansluiten: eerst zien en dan geloven. Nu hebben we een beeld van twee N-VA's. Je hebt in Hasselt de lijsttrekker voor het Vlaams Parlement, die zegt: 'Kieper dat project na vijftien jaar maar in de Demer.' En u, die op geen moeite hebt gekeken, die daar budgetten voor hebt vrijgemaakt en ook vele malen naar Maastricht bent getrokken om de partners weer aan boord te trekken, zegt: 'Ik ga door op mijn elan.'

Minister, ik sta achter u en collega Ceyskens staat achter u, want dit is ook gewoon het uitvoeren van het regeerakkoord en van het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK). Uw partij heeft dat het meeste goedgekeurd, in 2004 en in 2009. Als je het toen in de Demer had willen kieperen, dan had dat nog gekund. In 2014 hebt u het goedgekeurd. We zijn ondertussen 2019. We zijn al te ver gekomen. Nu kom ik op mijn punt: u gaat toch met Maastricht contact moeten opnemen, zowel met het college van burgemeester en wethouders van de stad Maastricht alsook met de gedeputeerden van Nederlands-Limburg. Ik heb ze gisteren allebei aan de lijn gehad en hoorde maar één uitdrukking: 'Zijn jullie gek geworden?' Zij zitten ook met dat project in hun maag. Ze zijn zo ver dat alleen nog de Raad van State een arrest moet vellen. Dat duurt een tijd omdat er bij de Raad van State blijkbaar nogal een grote werkdruk is, maar ze hebben er wel vertrouwen in. Dus stel ook onze internationale partners gerust, want anders verliezen we alle credibiliteit, en dat is Vlaanderen niet waardig!

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, dank u wel voor dit duidelijke antwoord. Ik voel me al een pak geruster na het antwoord dat u hier hebt gegeven. Dat is ook een heel ander antwoord dan het signaal dat wij deze week kregen om het project te laten schieten. Ik denk dat we inderdaad verder moeten gaan. Ik denk dat niemand hier in dit parlement een stad erop kan wijzen, als men zegt dat men bekommernissen heeft rond verkeersveiligheid en dergelijke, dat daar ter plekke over moet worden nagedacht. Alleen zijn de drie tracés die ik vandaag zie, tracés met een serieuze budgettaire impact, tracés die een serieuze impact kunnen hebben op de reizigerstijd en op het vergunningentracé. Tot op heden hebt u altijd gezegd dat het ingrepen met beperkte impact zullen zijn. Minister, u zoekt verder naar een oplossing. U hebt onze volle steun daarvoor. Is die mogelijkheid er nog altijd om op de timing te blijven en met een beperkte impact en een beperkte ingreep dit dossier, dat zo broodnodig is voor Limburg, weer op de rails te krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp·a): Voorzitter, minister, de mobiliteitsuitdagingen in Limburg zijn heel groot en de Limburger is absoluut niet geholpen met politieke verdeeldheid. Meer dan ooit moeten we uit één mond spreken. De integrale uitvoering van de Spartacuslimburg 1, 2 en 3 zal niet alle mobiliteitsproblemen in Limburg oplossen. Er zijn ook investeringen nodig in het spoor, in De Lijn, in de fiets-snelwegen enzovoort. Maar het zal ons wel een stap vooruit helpen. Meer dan ooit wil ik een oproep doen om politiek de krachten te verenigen in het belang van de

mobiliteit voor de Limburgers. Minister, u hebt het min of meer bevestigd, maar u mag het nog eens bevestigen: de Vlaamse Regering en u als minister blijven dus heel duidelijk achter de integrale uitvoering van het Spartacusplan staan?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat de burgers recht hebben op transparantie en duidelijkheid. De heer Ceyskens zei het daarnet nog: vijftien jaar geleden is de keuze gemaakt om voor Spartacus te gaan omdat de NMBS nu niets wil doen voor Limburg. Ik begin bijna te denken dat we misschien toch beter op die trein hadden gemikt, dan was het misschien sneller gegaan. Het duurt nu wel heel lang, maar ik stel wel vast dat de spreidstand tussen wat u hier zegt, minister, en wat de burgemeester van Hasselt zegt, wel redelijk fors is. U zegt dat er een paar issues rond het traject zijn die u wel zult oplossen, terwijl de burgemeester van Hasselt zegt: 'We kieperen het in de vuilbak.' Wat is het nu? De mensen hebben recht op duidelijkheid.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik weet niet of u veel zeggenschap hebt gehad in de aanduiding van de Limburgse lijsttrekker, maar mocht u hier ooit samen in een regering komen te zitten, dan gaat u het wel moeilijk hebben om beslissingen te nemen. Terwijl hij in Limburg zegt dat hij tegen rekeningrijden is, gaat u dat hier invoeren. Terwijl hij in Limburg zegt dat hij tegen lijn 1 van Spartacus is, gaat u bij wijze van spreken zelf de tramsporen aanleggen. Die spagaat in uw partij wordt stilaan wel heel pathetisch.

Maar wat er ook van zij, hij heeft wel één punt: er zijn andere mobiliteitsnaden in Limburg dan het inleggen van een lege tram tussen Hasselt en Maastricht. Er zijn veel meer noden in het Maasland en in het noorden van de provincie, waar al vele jaren lang te weinig geïnvesteerd is. En als er geïnvesteerd is, zoals u nu met Spartacus doet, dan maakt u de verkeerde keuzes, zoals met die lijn 1 tussen Hasselt en Maastricht. Investeer nu eens waar de noden prioritair zijn, en dat is in het Maasland en in het noorden van de provincie.

De voorzitter: Mevrouw Lies Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Voorzitter, de grote woorden worden hier absoluut niet gespaard. Zo heb ik hier 'de waardigheid van de politiek' horen vermelden.

Ik vind het zeer vreemd dat jullie het blijkbaar politiek niet waardig vinden wanneer de burgemeester van Hasselt de uitspraak doet dat de ontsluiting van het openbaar vervoer in Limburg ondermaats is en wanneer hij ervoor pleit om goede en verstandige investeringen te realiseren in het openbaar vervoer in Limburg. Terwijl er net in het noorden en het noordoosten van Limburg echt wel nood is aan invulling van het openbaar vervoer.

Dat wij vanuit N-VA Limburg steeds hebben gezegd dat we een koele minnaar zijn van lijn 1, is geen groot geheim. Dat hebben we altijd zo verkondigd. De minister heeft het regeerakkoord loyaal uitgevoerd. Dat is zo. Maar als we dan zeggen dat er in de politiek verstandige beslissingen moeten worden genomen, vinden jullie dat politiek onwaardig. Wij vinden dat niet.

Ik ben ten zeerste verwonderd, mijnheer Ceyskens, dat u als burgemeester van Pelt... *(Opmerkingen)*

Van Oudsbergen, sorry. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Het is niet meer te volgen, door al die fusies...

Het verwondert mij ten eerste dat u als burgemeester van Oudsbergen geen grote pleitbezorger bent van lijn 2 of lijn 3. En dat u vooral wilt dat lijn 1 gerealiseerd wordt, vind ik toch wel zeer bizar. (*Applaus bij de N-VA*)

Minister Ben Weyts: Wel, we hebben gelukkig, los van deze discussie, al goede investeringen kunnen doen ten voordele van de Limburgse mobiliteit. Ik denk dat het nog deze week was dat wij de werken hebben kunnen starten voor de elektrificatie van lijn 15 en binnenkort ook lijn 18. Dat zijn investeringen. Spoorinvesteringen, gek genoeg. Want Vlaanderen is niet bevoegd voor het spoor. Maar we hebben er nu wél voor gezorgd dat er bepaalde cruciale spoorinvesteringen op lijn 15 en 18 gekomen zijn dankzij Vlaamse eisen en dankzij Vlaams geld, Vlaamse investeringen. Dat zijn op zich al goede investeringen.

Wat Spartacus betreft, is er een groot moment van de waarheid, namelijk het arrest van de Raad van State. Ondertussen zullen we ervoor zorgen dat de gesprekken blijven doorgaan en dat we, op basis van een bekommernis rond verkeersveiligheid maar ook rond de leefbaarheid van wijken in Hasselt, rond de tafel blijven zitten.

De burgemeester is hier aanwezig. Kijk, hij heeft zijn nest verlaten. Als dat maar goed afloopt in Hasselt.

U hoeft zich absoluut geen zorgen te maken. We blijven werk maken van investeringen in mobiliteit in Limburg. (*Applaus bij de N-VA*)

Marino Keulen (Open Vld): Collega's, collega Jans, weet u wat geloofwaardigheid is in de politiek? Dat is uw woord houden. Als je dus akkoord gaat in 2004, in 2009 en in 2014, en ook in het kader van het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK), de reconversie van Limburg naar aanleiding van de sluiting van de Ford-fabrieken, dat we dat project zullen realiseren en de werken ondertussen al bezig zijn op het terrein, en dan in die fase, na vijftien jaar, zegt: 'Kieper het in de Demer', dan is dat ongeloofwaardig. En dan fronsen de mensen de wenkbrauwen, zeker wanneer er daarbij internationale partners betrokken zijn.

Wat is uw woord dan waard? Dan had u dat in 2009 en 2014 inderdaad moeten schrappen uit het regeerakkoord. U hebt uw fiat gegeven en u hebt uw akkoord gegeven. U bent de grootste partij, ook in Limburg. En dat verplicht tot iets. Dan ben je de stabiliserende factor, dan verbind je en zorg je ervoor dat je projecten realiseert. Je wordt in de politiek maar beloond als je iets doet, als je iets realiseert en niet voor de dingen die je tegenhoudt, want dan zijn anderen altijd sterker dan jij. (*Applaus bij CD&V en Open Vld*)

Lode Ceysens (CD&V): Mevrouw Jans, ik zal u eens een kaart bezorgen van Limburg. Het is altijd goed om de provincie te kennen waarin je verkozen bent. (*Opmerkingen*)

Ik wil toch even meegeven dat ik hier niet sta als burgemeester van Oudsbergen maar als verkozenen van Limburg, om op te komen voor de belangen van heel Limburg.

Dat Spartacusproject gaat over drie lijnen. U spreekt hier over lijn 2, mevrouw Jans. Misschien moet u eens naar het kabinet van de minister gaan en u het dossier laten uitleggen. Lijn 2 loopt over identiek dezelfde zaden als lijn 1. Als er geen lijn 1 komt, komt er ook geen lijn 2!

Maar maak u niet ongerust, minister, u hebt onze volle steun om dit project te realiseren. Als er ooit binnen uw partij eens een wedstrijd wordt georganiseerd voor de beste Limburger, vergeet dan ook de niet-Limburger. (*Applaus*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de toename van het aantal fietsongevallen

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Ik zal het hebben over fietsen in Vlaanderen. Voorzitter, minister, Vias maakte via de Verkeersveiligheidsbarometer cijfers bekend. Daar was goed nieuws te lezen en daar was slecht nieuws te lezen. Het goede nieuws is dat het aantal verkeersdoden daalt. Het slechtere nieuws was dat het aantal verkeersdoden bij fietsers gestegen is.

Er zijn ondertussen cijfers gekend van de verzekeraars, onder andere KBC. Zij zeggen dat tussen 2014 en 2018 in het kader van het woon-werkverkeer met de fiets het aantal fietsongevallen gestegen is met 47 procent. Het zijn zeer significante cijfers. De oorzaak, volgens zowel Vias als de verzekeraars, is onaanpaste fietsinfrastructuur.

Minister, u gaat er altijd prat op dat u 138 miljoen euro investeert in fietsinfrastructuur. Hoe komt het dan dat er geen beter en veiliger fietsverkeer mogelijk is in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is goed dat u ook het positieve aanhaalt, namelijk dat we erin geslaagd zijn om sinds 2014 jaar na jaar het aantal verkeersdoden te doen dalen. Zo zitten we op een historisch laagterecord.

Maar er is inderdaad een keerzijde wat de fiets betreft. Dus in 2017 en 2018 is er sprake van een stijgend aantal verkeersdoden, maar ook hier enige nuance. Van 2014-2018 – de periode waarop u mij perfect mag afrekenen – is het aantal verkeersdoden bij fietsers van 50 gedaald naar 37. Dat is min 26 procent. Dat is een positieve evolutie. Het aantal gewonden is gelijk gebleven. Daartegenover is – gelukkig maar – het aantal fietsers gevoelig gestegen. Dat is een stijging, als ik de cijfers van de FOD Mobiliteit mag geloven, van 15 naar 17 procent in het woon-werkverkeer. Dat is relatief bekeken een stijging met 13 procent. Conclusie: het aantal doden is sinds 2014 met een kwart verminderd; het aantal gewonden is gelijk gebleven; het aantal fietsers is gevoelig toegenomen.

Dat wil niet zeggen dat we niet verder werk moeten maken van investeringen, want hoe komt het dat het aantal fietsers is toegenomen? Dat is een sneeuwbaaleffect dat we met z'n allen hebben kunnen bereiken. Door meer te gaan investeren, hebben we een betere fietsinfrastructuur gekregen. Dat heeft geleid tot meer fietsers, wat op zich zou leiden tot meer investeringen. Die sneeuwbal moeten we aan het rollen houden.

We moeten met ons allen in deze periode, in ons verkiezingsprogramma inschrijven dat we voorstander zijn van nog een kwantsprong. We hebben nu een serieuze verhoging van de budgetten voor fietsinfrastructuur van 55 procent. We zitten nu op 140 miljoen euro, maar we zullen daar nog wat moeten bij doen. Ik heb 300 miljoen euro naar voren geschoven, het mag vanzelfsprekend meer zijn, maar we zullen alleszins die sneeuwbal nog een serieuze duw moeten geven om te zorgen voor meer investeringen.

Dat zijn ook investeringen voor meer verkeersveiligheid, wat dus wel noopt tot keuzes. Het is natuurlijk gemakkelijk om te zeggen dat ik moet zorgen voor het verkeersveilig maken van kruispunten. Het zijn soms diezelfde collega's die zeggen dat ik de kruispunten op de A12 heb aangepakt en dat de auto's nu minder snel kunnen doorstromen. Dat zijn inderdaad keuzes die we moeten

maken. We hebben daar op de kruispunten van de A12 gezorgd voor de invoering van 'vierkant groen', wat absoluut een verbetering is op het vlak van de verkeersveiligheid voor zwakke weggebruikers, voor voetgangers en fietsers. We moeten dus altijd zoeken naar dat evenwicht tussen verkeersveiligheid en doorstroming.

Tot slot weet u dat we serieus investeren in het verkeersveilig maken van zwarte punten. We hebben daarvoor nu een dynamische lijst op basis van recente gegevens. Samen met de Fietsersbond zijn we een systeem aan het uitwerken. U weet dat we voor het bepalen van de prioriteiten op die lijst een zeer morbide rekenkunde gebruiken, namelijk vijf punten voor een kruispunt waar een dode gevallen is, drie voor een zwaargewonde, één voor een lichtgewonde. Die berekening gaan we enigszins wijzigen in die zin dat we een hogere prioriteit geven aan die kruispunten waar verhoudingsgewijs meer ongevallen met fietsers gebeuren. Daarvoor zijn we nu ook een systematiek aan het uitwerken, samen met de Fietsersbond.

Op al die fronten boeken we dus vooruitgang. Ik denk dat het goed is om te weten dat we meer zullen moeten investeren, maar dat we anderzijds in de aanpak van de verkeersveiligheid op de kruispunten nu ook een positieve evolutie aan het beleven zijn.

Martine Fournier (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik denk dat we er hier geen verkiezingsdebat van moeten maken. U spreekt voor de N-VA van 300 miljoen euro; het staat ook in ons verkiezingsprogramma, om zowel het budget voor openbaar vervoer als voor fietsinfrastructuur te verhogen.

Om terug te keren naar deze legislatuur, verwijs ik graag even naar uw Vlaams beleidsplan. U stelt daar heel duidelijk dat Vlaanderen gelooft – en u dus ook – in 'safety by numbers', waardoor het veiliger wordt als er meer fietsers zijn. Dat geldt blijkbaar wel voor de auto's want er zijn de laatste tien jaar ongeveer 10 procent auto's bijgekomen, terwijl er 40 procent minder ongevallen zijn gebeurd. Maar blijkbaar geldt dat nog niet ten volle voor de fietsers.

Een bijkomend puntje dat ik nog wil aanhalen, gaat over de bedrijfsfietsen. Er is een heel sterke stijging voor bedrijfsfietsen, wat ook wel positief is. De werkgevers baren zich toch wel zorgen want met de extra ongevallen die er gebeuren, is er ook veel meer arbeidsongeschiktheid. Gelukkig zijn er al veel bedrijven die inzetten op andere mobiliteit, op fietsen, op elektrische fietsen, enzovoort. Er zijn ook heel veel bedrijven die, ondanks het aantal arbeidsongeschiktheden, toch blijven inzetten op het fietsen. Veel bedrijven nemen extra initiatieven om de fietsveiligheid bij hun werknemers te promoten. Zult u eventueel samen met de bedrijven initiatieven nemen om het nog veiliger te maken, om nog meer aan preventie te doen, ten behoeve van die werknemers?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Er wordt inderdaad meer gefietst in Vlaanderen. Daar hebben we allemaal toch ook wel voor geijverd. Ik ben het met u eens dat het budget voor fietsinvesteringen voor de eerste keer toch stevig boven die 100 miljoen euro zit. Dat is een belangrijk gegeven.

Maar tegelijkertijd stel ik vast dat er toch een aantal problemen opduiken. Dat heeft ook te maken met het feit dat er op dit moment zeer veel verschillende soorten fietsen van de infrastructuur gebruikmaken. Iedereen die vaak fietst, kan dat vaststellen. Minister, ik denk dat het toch wel van belang wordt dat we ook een diepgaande analyse maken van de manier waarop die fietsongevallen zich voordoen, zodat we ook gepast kunnen antwoorden. In die zin heb ik een concrete vraag. Ik stel op het terrein al te vaak vast dat de fietsinfrastructuur

niet snel genoeg volgt, en dat er vaak nog fietspaden zijn of zelfs nog worden aangelegd die niet voldoen aan de spelregels die wij zelf binnen het fietsvademecum opleggen. Ik zou u toch willen vragen of het niet tijd wordt dat we dat fietsvademecum afdwingbaar maken, zodat de vele fietsers die erbij komen zich ook op een veilige manier in Vlaanderen kunnen bewegen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk dat dit een heel interessant thema is waarover, met het oog op 26 mei, nog heel veel van gedachten gewisseld gaat worden. Het water is immers niet zo diep tussen de verschillende fracties. Minister, ik heb ook al vaker gepleit voor een herfinanciering van onze steden en gemeenten, vooral vanuit het oogpunt van mobiliteit, met inderdaad een stuk bijkomende verantwoordelijkheid voor de lokale besturen in de organisatie van het openbaar vervoer, de vervoerregioraden. Daarnaast denk ik dat de grootste inhaalbeweging moet gebeuren langs gemeentewegen want daar hebben we er uiteraard de meeste van, en daar zijn de fietspaden vaak ook in allesbehalve veilige staat. Daar moeten we extra fondsen voor werven.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, ik wil nog even zeggen dat ik het positief vind dat de fracties die aan het woord zijn geweest, allemaal het belang en het beleid van de minister op dat punt ondersteunen. Het budget voor fietspadinvesteringen, bijvoorbeeld, is de voorbije vijf jaar behoorlijk gestegen. Dat is iets waar we trots op kunnen zijn.

Zoals daarnet is gesteld, duiden de cijfers op een historisch laag aantal doden. Dat is iets waar we ons aan moeten verwarmen. We weten dat we nog veel verder moeten gaan en dat we er nog niet zijn, maar het fietsverkeer is gestegen. We zijn erin geslaagd met meer fietsinfrastructuur en met onze maatregelen voor een daling van het aantal doden te zorgen.

Minister, ik zou u willen vragen om absoluut op dezelfde weg verder te gaan, met de steun die ik hier van de verschillende fracties heb gehoord.

Minister Ben Weyts: We moeten er werk van maken de nieuw aangetreden gemeentebesturen te stimuleren om, net zoals de Vlaamse overheid, resoluut te investeren in fietsinfrastructuur voor het groot aantal lokale wegen die ze in beheer hebben. We hebben ervoor gezorgd dat het Fietsfonds, de Vlaamse investering van 10 miljoen euro in lokale fietsprojecten, vorig jaar voor het eerst is opgebruikt. We hebben de regels en de criteria om voor een subsidie in aanmerking te komen, versoepeld. Dat is voor het eerst opgeraakt.

Het Vademecum Fietsvoorzieningen bevat richtlijnen voor de aanleg of de renovatie van fietspaden. We hebben natuurlijk rekening gehouden met nieuwe normen in functie van de evoluties, bijvoorbeeld voor elektrische fietsen en voor speed pedelecs.

Ik wil hier een oproep aan koppelen. Vlaanderen is al een fietsland, maar het zal pas echt een fietsland worden als de fietsers zelf een tikje meer rekening houden met elkaar en met de andere weggebruikers, zeker met de zwakke weggebruikers, de voetgangers. We moeten erkennen dat sommigen zich op een fiets vogelvrij wanen. Ik hoop dat we er met sensibilisering en desnoods ook met meer controles toe zullen komen dat er op dat vlak minder incidenten zullen zijn.

Tot slot is wat hier over de contacten met de werkgevers is gezegd, ook wel interessant. We hebben een subsidiesysteem op poten gezet waardoor werkgevers in bedrijfsfietsen kunnen investeren. Ik heb daarvoor 1,2 miljoen euro

vrijgemaakt. Dit fantastisch project leidt ertoe dat de komende maanden heel wat meer bedrijfsfietsen op de markt zullen komen. Daarnaast doen we ook aan nudging. We gaan met de Vlaamse Stichting Verkeerskunde naar de werkvloer. We organiseren sessies om er in het licht van die nudging voor te zorgen dat niet enkel de werkgevers, maar ook de werknemers worden gesensibiliseerd met betrekking tot de verkeersveiligheid en het correct gebruik van de fiets.

Martine Fournier (CD&V): Ik denk dat alle partijen in dit halfroond hetzelfde willen. We willen meer Vlamingen op de fiets, vooral voor het woon-werkverkeer. Ik denk dat we het ook veel veiliger willen maken. Ik denk dat we allemaal op dezelfde golfengte zitten. Ik hoop enkel dat alle partijen na de verkiezingen hun beloftes zullen houden en meer middelen voor het fietsbudget zullen uittrekken, om het fietsverkeer in ons mooie Vlaanderen veilig te maken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het voortbestaan van het dolfinarium in Brugge en de mogelijke afbouw van dierentuinen

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik heb u deze week als minister van Dierenwelzijn horen verklaren dat dolfijnen bijzonder intelligente dieren zijn die in gevangenschap niet gedijen. Wat u betreft, kan beter naar een uitdoofscenario worden gestreefd, wat betekent dat er geen verdere kweekprogramma's meer mogen zijn en dat de dolfinaria moeten ophouden.

U weet er heel wat dierentuinen zijn. In de Zoo van Antwerpen leven meer dan 454 verschillende diersoorten. Minister, zitten er tussen die 454 soorten dieren ook dieren met een zekere intelligentie – zoals u dat noemt – die voldoende intelligent zijn om niet te kunnen leven in gevangenschap? Vormt het verhaal van de dolfinaria een opstapje, en zult u straks ook andere diersoorten selecteren voor een uitdoofbeleid?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Waar komt die communicatie, die uitspraak vandaan? Ik ben via een ministerieel besluit bezig met het uitwerken van nieuwe normen voor het houden van dieren in dierentuinen. En zo hebben we ook een ministerieel besluit uitgevaardigd voor zeezoogdieren. Daarin staat niets over dolfijnen, omdat ik niet het signaal wou geven dat we in de toekomst geen enkel probleem zouden hebben met het houden van dolfijnen. Want dat zou op zich ook een beslissing kunnen zijn.

Ten tweede wilde ik met die nieuwe regelgeving het dolfinarium van Brugge niet het signaal geven dat zij in de toekomst nog veel kunnen investeren; het is goed zoals het is. Ik heb open kaart gespeeld, en mijn persoonlijke standpunten vertolkt. Ik geloof namelijk in een uitdoofscenario. Maar dat is een keuze die je maakt. Je kunt ook andere keuzes maken, dat klopt.

Waarom kiezen we wel voor de dolfijn, en bijvoorbeeld niet voor de panda? Ik stel vast dat biologen dezelfde keuze maken. De afgelopen dagen heb ik Midas Dekkers en Dirk Draulans – dat zijn geen N-VA'ers – toch duidelijk horen zeggen dat dat een goede keuze zou zijn.

Waarom die keuze? Enerzijds zijn dolfijnen niet bepaald een bedreigde diersoort; er leven er honderdduizenden in de vrije natuur. Als het enkel om tuimelaars

gaat, dan zijn het er 600.000. Bij de panda ligt dat toch iets anders. Ten tweede zijn dolfinen bij uitstek niet geschikt om te houden in een bassin. Hun natuurlijke habitat is een leefruimte van 125 vierkante kilometer.

Ten derde tonen cijfers aan dat zij niet bepaald langer leven in gevangenschap. Alle andere dieren leven langer in gevangenschap, bij gebrek aan natuurlijk tegenstanders. Dat is niet het geval voor dolfinen. Ze zijn ten vierde uitermate stressgevoelig, en het zijn inderdaad intelligente dieren. Ze zijn dus bij uitstek ook niet geschikt voor kunstjes allerhande, in ruil voor dode vissen.

Dat is inderdaad een keuze die ik zou maken. Je kunt ook perfect andere keuzes maken, maar ik stel vast dat mijn keuze toch wordt gedeeld door verschillende biologen. Het klopt dat deze keuze in de verre toekomst ook economische implicaties heeft. Maar ik vind dat je soms moet kiezen voor dierenwelzijn, ook al heeft dat economische gevolgen.

Zo hebben we in dit parlement met zijn allen ook de keuze gemaakt om komaf te maken met de kweek van nertsen. Ook dat heeft economische consequenties. Daar hebben we een duidelijke keuze gemaakt, door te zeggen dat dierenwelzijn in dezen boven economische belangen staat. Als het aan mij ligt, dan zou ik dezelfde keuze maken voor het in gevangenschap houden van dolfinen, die we laten opdraven voor allerhande kunstjes. Dit is mijn keuze, dat klopt, maar ik hoop dat het ook de keuze is van vele anderen. *(Applaus bij de N-VA)*.

Bart Dochy (CD&V): Minister, geef toe dat uw verhaal een zekere subjectiviteit inhoudt. En die subjectiviteit leidt tot onzekerheid op het veld, omdat mensen overgeleverd worden aan uw subjectieve keuze.

U zegt dat dolfinen te intelligent zijn, en niet in een bassin passen. De luipaard past wel in de Zoo van Antwerpen; een jaguar dan misschien weer niet. En we kunnen zo maar doorgaan.

We kunnen natuurlijk nog verdergaan: wat doen we met iemand die een kat als huisdier houdt, en die in een appartement onderbrengt? Wat als die kat in een hokje moet zitten, en zeer weinig naar buiten komt? Dat is ook niet de natuurlijke biotoop van dat dier. Minister, hoever gaat u in uw redenering? Ik denk dat u met dit signaal heel veel mensen in onzekerheid brengt. *(Applaus bij CD&V)*.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, uw basisuitgangspunt is terecht. Dolfinen horen niet in gevangenschap. Alle biologen zeggen dat ze een biotoop hebben dat totaal niet correspondeert met een dolfinarium.

Mijnheer Dochy, in het verleden hebben we ook de keuze gemaakt om dieren in het circus te verbieden. Daar waren ook dieren bij met een zekere intelligentie en ook wilde dieren. We hebben dat gedaan omdat we vinden dat kunstjes maken niet zomaar kan, omdat de leefomstandigheden van die dieren niet corresponderen met een natuurlijke levenswijze.

Minister, het is toch merkwaardig. We zijn een maand voor het einde van de legislatuur en nu komt u daar mee af. Waarom hebt u dat niet ook in uw beleidsbrief gezet?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat dit een moeilijke discussie is en dat er inderdaad wel wat tegengestelde meningen zijn. Wat ik problematisch vindt in uw communicatie – ik ben al blij dat het deze keer geen

lek betreft, maar ik weet ook niet of het een beslissing is van deze meerderheid af van een volgende –, is dat u een ministerieel besluit hebt gemaakt met nieuwe erkenningsvoorwaarden voor dierentuinen. Daaronder vallen ook dolfinaria. De erkenningsvoorwaarden werden vorig jaar aangepast en u zou dat laten controleren door uw diensten.

Het verbaast me nog meer dat u zomaar communiceert zonder het minste overleg met de stad Brugge of met het dolfinarium. U lanceert zomaar iets. Vorig jaar hebt u zelfs een debat gevoerd met het dolfinarium over eventuele extra investeringen voor een buitenbad. U bent dus eigenlijk in tegenspraak met uzelf.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Dierentuinen lijken natuurlijk heel leuk, dat begrijp ik wel. De ene dierentuin is echter de andere niet, maar wat is de realiteit? Er zijn nu eenmaal bepaalde diersoorten – vaak populaire diersoorten – die gewoon niet geschikt zijn voor een artificiële omgeving. Het gaat dan niet alleen over dolfinen, het gaat ook over olifanten, over grote katachtigen. Dat zijn allemaal dieren die gewoon niet passen in zo'n omgeving. Minister, mogen we nog bijkomende reglementering verwachten voor de dolfinaria?

Het fysieke contact tussen dieren en mensen bestempelen we al jarenlang als een probleem, maar het bestaat nog altijd in het dolfinarium in Brugge. Zult u iets wijzigen aan de bijkomende reglementering of is dat iets voor de volgende legislatuur?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De normen voor het houden van dolfinen zijn vastgelegd in een ministerieel besluit van 1999. Laten we toegeven dat inzake dierenwelzijn 1999 een eeuwigheid geleden is. Vanaf het najaar 2019 zullen de nieuwe besluiten van de Vlaamse Regering over de dierentuinen van kracht worden. Dan zal uiteraard ook het dolfinarium in Brugge zich in regel moeten stellen. Dat zal een invloed hebben op onder andere de omstreken fotosessies die ze organiseren.

Ook is er nog een aanbeveling op lange termijn, waardoor een buitenbassin nog steeds niet wordt gerealiseerd. Als we dierenwelzijn in Vlaanderen ernstig nemen, moeten we wel degelijk het debat over het dolfinarium durven te voeren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, in Brugge zijn het Boudewijnpark en het dolfinarium een monument. Bijna iedereen die in Brugge of omstreken woont, heeft een abonnement om naar de dolfinen te kijken. U realiseert zich niet goed de impact op de Bruggelingen van uw plotse wending om het dolfinarium op termijn te sluiten.

Bijna alle Bruggelingen hebben supergoede herinneringen aan het dolfinarium. Het is waar dat we een debat moeten voeren, dat we moeten uitzoeken hoe we het welzijn van de dolfinen kunnen verbeteren. Ik denk dat ook de Bruggelingen dat willen.

Het verbaast me echter, omdat u bij een vorige vraag om uitleg nog stelde dat er een investering van 15 miljoen euro nodig was voor het buitenbassin. Wat zal er nu eigenlijk gebeuren? Ik zou een zeer klaar antwoord van u willen.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Dochy, u trekt het natuurlijk op flessen door enkele belachelijke voorbeelden aan te halen, om uiteindelijk dan toch maar niet het debat ten gronde te willen voeren met betrekking tot dolfijnen. U zegt dat ik subjectieve keuzes maak. Vanzelfsprekend. Daarvoor zijn wij verkozen hier in dit parlement, om keuzes te maken en om lijnen te trekken! Ik zou graag hebben dat het debat ten minste wordt gevoerd over de vraag of het nog zinvol is om in deze tijden dolfijnen te houden in gevangenschap, gelet op alle criteria die ik heb geschetst, namelijk geen bedreigde diersoort zijn, het bij uitstek gewoon zijn om in een heel ruime omgeving te zitten en niet in een bassin... Ik heb alle criteria geschetst. Ik vind dus dat het onze job is om keuzes te maken, net zoals we dat hebben gedaan wat de nertsen betreft, net zoals we er inderdaad voor hebben gekozen dat men in circussen geen wilde, exotische dieren meer mag houden. Dan kan je evengoed in een evolutie, met voortschrijdend inzicht, tot het inzicht komen dat dolfijnen houden in gevangenschap en die heel stressgevoelige en intelligente dieren kunstjes laten verrichten in ruil voor dode vissen, geen goed idee is.

Ik denk dat het nog altijd mijn recht is om die mening te vertolken, zeker gezien de aanleiding, namelijk een ministerieel besluit dat ingrijpt op de normen die worden opgelegd voor het houden van zeezoogdieren. Ik wou dan duidelijk niet het signaal geven aan het dolfinarium of aan wie dan ook dat we in de verre toekomst nog zullen doorgaan met het tolereren daarvan, alleszins niet als het aan mij ligt. Ik sta ook niet voor een onmiddellijke sluiting. Dat moet men ook niet zeggen. Ik sta, als het aan mij ligt, voor een uitdoofscenario, en dat zal ook nog wel zijn tijd nodig hebben.

Ik heb dus gewoon uiting gegeven aan mijn overtuiging, aan mijn mening, en ik denk dat we inzake dierenwelzijn ook wat dolfijnen betreft, zijn geëvolueerd. *(Applaus bij de N-VA)*

Bart Dochy (CD&V): Minister, we zijn inderdaad bevoegd ter zake en van ons wordt verwacht dat we keuzes maken, maar er wordt vooral van ons verwacht dat we dat doen op basis van een zekere objectiviteit en onderbouwing. Ik denk en vrees dat u vandaag een beetje de pedalen kwijt bent, dat u op een glijbaan terechtkomt en niet weet waarin u zult terechtkomen, waarin u zult vallen. Het is misschien een bassin, met de dolfijnen, ik weet het niet.

Wat is dan straks echter uw mening over de duivensport, over de vinkensport, over de paardensport, over de hondendressuur? U kunt daar verder in gaan, en dat zal ook aan uw subjectiviteit gelegen zijn. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Minister, ik trek het niet op flessen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ik denk dat u, in uw onweerstaanbare drang om de grootste dierenvriend van Vlaanderen te worden, misschien de grootste vijand van de dierenvrienden aan het worden bent. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de voorrang van rechts in het verkeer

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, deze morgen was er een grote kop in de kranten: de Vlaamse Automobilistenbond (VAB) pleit voor de afschaffing van de voorrang van rechts. Vias, het Vlaams instituut voor de verkeersveiligheid – enfin, niet alleen Vlaams – pleit ervoor om de voorrang van

rechts te behouden. Ze zeggen daarbij dat het niet altijd gemakkelijk is om in bebouwde kommen hoofd- en zijstraten van elkaar te onderscheiden, wat dan zou leiden tot gevaarlijke situaties mocht men de voorrang van rechts afschaffen. Minister, er stond ook een getuigenis in van een burgemeester van een gemeente in Vlaams-Brabant die de voorrang van rechts op zijn grondgebied had afschaft en daar heel goede resultaten mee zou hebben geboekt: minder verkeers-overtredingen, dus in casu minder snelheidsovertredingen, en er zouden ook minder ongevallen te wijten daaraan zijn geregistreerd.

Als je die artikels echter goed leest, dan zie je dat die voorrang van rechts in Glabbeek, want dat is de gemeente waar ik het over had, toch niet overal is afgeschaft. Er zijn drie kruispunten waar die voorrang nog altijd van toepassing is. De burgemeester zegt dat dit systeem zeker niet van toepassing is in alle gemeenten, omdat het praktisch moeilijk uit te voeren is.

U hebt een lokale burgemeester die getuigt over zijn ervaring, u hebt VAB die de vraag stelt om de regel af te schaffen en u hebt het Vias institute dat de vraag stelt om de voorrang van rechts te behouden. Wat vindt u? Wat gaat u doen met betrekking tot onze gewestwegen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vandaag is de regel niet dat je voorrang van rechts hebt, wel dat je voorrang van rechts moet verlenen. Het probleem bij de meeste ongevallen – gelukkig meestal alleen met blikshade – is dat mensen hun voorrang nemen, maar hem niet verleend krijgen.

Ik zou die regel absoluut niet weggooien. Hij maakt ten eerste deel uit van internationale afspraken. Gelukkig maar. Overal waar men rechts rijdt, is de afspraak in het kader van het Verdrag van Wenen van 1968 dat je voorrang moet verlenen aan diegenen die van rechts komen. Net omdat je dan een regel hebt waarop je kunt terugvallen wanneer er geen borden staan. In onze verkeersomgeving kennen wij veel te veel borden, maar dat is niet overal zo. Als er geen verkeersborden staan, is de regel altijd dat je voorrang moet verlenen aan diegene die van rechts komt.

Mochten we nu zeggen dat we de voorrang van rechts weggooien, dan zou dat in de praktijk betekenen dat we honderdduizend borden moeten plaatsen, zeker op de lokale wegen. Dat zou een gigantische factuur voor de lokale besturen betekenen. Het zou ook zorgen voor een wildgroei van het aantal borden en we hebben al zoveel verkeersborden.

Ik zou de voorrang van rechts ook houden omdat dat een basisregel is waarop men altijd kan terugvallen. Zelfs als je de lokale besturen zou verplichten om overal een bord te zetten, heb je altijd nog gevallen waar er geen bord staat, al is het maar door defecten, door wegenwerken of vandalisme. Je hebt dus altijd een basisregel nodig om op terug te vallen. Ik roep wel alle gemeentebesturen op om te bekijken wat de meest verkeersveilige oplossing is voor elk kruispunt, misschien zorgt dat wat voor deze verwarring. Het kan inderdaad zijn dat je soms zegt dat je de basisregel over het verlenen van de voorrang van rechts niet wilt toepassen, maar dat je beter een stopbord of een rotonde of een verkeerslicht aanbrengt. Als je dat altijd geval per geval bekijkt, zal dat tot meer verkeersveiligheid leiden. Die aanpak heeft in de voorbeelden die u aanhaalt tot een daling van het aantal ongevallen geleid.

Gooi dus alsjeblieft de regel niet weg met het badwater. Laat ons die behouden. Laat ons vooral alle lokale besturen stimuleren om alle kruispunten geval per geval te bekijken zodat ze kunnen zien wat de beste oplossing in functie van de verkeersveiligheid is, en in de tweede orde ook in functie van de doorstroming.

Lorin Parys (N-VA): Ik vind dat een interessant antwoord omdat het genuanceerd is. Het is aan de gemeenten om na te gaan wat de meest verkeersveilige oplossing is voor elk kruispunt. Het kan best zijn dat je in een redelijk landelijke gemeente zoals Glabbeek eigenlijk in essentie de voorrang van rechts op zowat alle kruispunten afschaft. Het kan zijn dat dat het meest gepast is voor de verkeersveiligheid in een gemeente.

De voorrangsregel moet echter behouden blijven. De Raad van State is zich over de nieuwe verkeersreglementering aan het uitspreken. Daaruit heb ik geleerd dat dat principe er nog altijd instaat en dat we dat moeten behouden.

De koppen van de artikels doen het misschien niet vermoeden, maar dit is wat de VAB ook vraagt. De VAB vindt dat die regel wel moet worden behouden, bijvoorbeeld wanneer er geen bord staat en wanneer een kruispunt door vandalisme of een ongeluk niet is aangegeven. Als je dus doorvraagt, is het algemene principe dat iedereen ervoor is dat we de voorrangsregel behouden, maar niks weerhoudt gemeentebesturen ervan om elk kruispunt te evalueren en te bekijken wat daar de meest verkeersveilige oplossing is.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk dat de heer Parys en de minister de juiste samenvatting geven. Nuance is een teken van intelligentie, zeker als het gaat over veiligheid. Bij verkeersveiligheid is maatwerk altijd op zijn plaats.

Minister, ik denk dat u terecht het statement maakt dat voorrang van rechts erg is ingeburgerd. Gooi dus zeker het kind niet met het badwater weg. Maar bijvoorbeeld op verbindende en doorstromende gemeentewegen zou men de regel van voorrang van rechts kunnen opheffen met een duidelijke signalisatie. Op alle andere plaatsen zou ik het universele principe van de voorrang van rechts behouden, in het belang van de verkeersveiligheid en de duidelijkheid.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid: daar zit ook de verwarring. Het is niet omdat je een kruispunt aanpakt en een bord plaatst, dat je de voorrang van rechts niet meer zou handhaven in je gemeente. Een bord gaat boven de basisregel, dat is eenvoudigweg de volgorde.

Interessant voor de discussie is ook dat het onderzoek van professor Brijs uitwijst dat voorrang van rechts een snelheidsremmend effect heeft. Het is een vrij recente studie. Men heeft empirisch vastgesteld dat op kruispunten waar er voorrang van rechts bestaat, meestal de snelheid wordt gematigd. Dat is dus ook iets om rekening mee te houden wanneer je kruispunt per kruispunt gaat aanpakken.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, het zal u niet verwonderen, maar ik ben tevreden met het antwoord van de minister. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de uitdagingen voor de Vlaamse arbeidsmarkt

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister-president Bourgeois.

Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp-a): Voorzitter, minister-president, vandaag verscheen het rapport van Randstad, een kritische analyse van de resultaten van het arbeidsmarktbeleid in ons land. De conclusie is dat België in zijn geheel de afgelopen tien jaar onvoldoende vooruitgang boekt op de belangrijkste knelpunten,

en dat geldt ook voor Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Uiteraard scoort Vlaanderen beter dan Wallonië en Brussel, gelukkig maar, maar het is ook zo dat, ondanks de betere cijfers van 2018, Vlaanderen met zijn sterke economie en het talent dat er is op Europees niveau toch maar een magere middenmoter is.

We lezen nu het signaal van Randstad. Gisteren zeiden de Vlaamse sociale partners en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) dat ze ongerust zijn omdat de Vlaamse arbeidsmarkt niet is voorbereid op de toekomst. De digitalisering rolt zich intussen uit. Het signaal van de Vlaamse sociale partners en de Vlor is dat er nood is aan een ambitieuze leercultuur omdat we anders de boot zullen missen.

Minister-president, ik hoop dat u, als u die kritische rapporten leest, zich niet beperkt tot het verwijzen naar verantwoordelijkheden van andere bevoegdheidsniveaus maar dat u toch zelf kritisch genoeg bent om na te gaan hoe Vlaanderen het beter kan doen. Wat is dus uw conclusie uit die rapporten? Hoe kunt u het in Vlaanderen beter doen als we kijken naar de knelpunten die men signaleert?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Kherbache, uiteraard lezen wij die kritische analyses en zijn we zelf altijd kritisch voor het beleid en de resultaten ervan, maar ik wil toch beginnen met het goede nieuws. Het verrast mij een beetje dat u dit niet vermeldt.

Het is zo dat we sinds het vorige recordjaar 2008 nog nooit zo hoog gescoord hebben inzake werkgelegenheidsgraad. Het vorige record dateert van 2008. Toen zaten we op 72,3 procent. De studie van Randstad gaat tot en met 2017. In 2018 zitten we aan 74,4 procent, in het derde kwartaal zelfs aan 75,4 procent. Dit is goed nieuws. Nooit voorheen in de geschiedenis zijn zoveel mensen in Vlaanderen aan het werk geweest.

Moeten we zelfgenoegzaam zijn? Neen. Ik deel uw analyse dat het beter kan, dat het beter moet, dat er bijkomende maatregelen moeten komen. Er zijn er al een hele reeks genomen. We hebben de loonkost drastisch verlaagd met federale en Vlaamse maatregelen. Collega Muylers heeft zeer effectieve maatregelen genomen voor de 55-plussers, voor de langdurig werklozen, voor de mensen met een arbeidshandicap, voor de mensen met een migratieachtergrond.

Maar het is evident dat we vooruit moeten, dat we niet zelfgenoegzaam mogen zijn. Vlaanderen scoort in de middenmoot in Europa, België scoort ondermaats. Laat ons dat gezegd hebben. We gaan niet vergelijken met de andere landsdelen. Vlaanderen zit in de middenmoot, België scoort ondermaats.

U zegt: niet verwijzen naar het federale niveau. Maar wij voeren een beleid, collega Muylers voert een beleid, met één hand op de rug gebonden omdat het federale niveau verantwoordelijk is. Ik denk aan alles wat betrekking heeft op de loonkost, op lage loonkosten voor laaggeschoolden, op de loopbaan, waarbij je meer in functie van competenties dan van anciënniteit moet werken. Ik denk ook aan de verhoging van de pensioenleeftijd. Weet dat wij nog altijd gemiddeld op 60,3 jaar met pensioen gaan. We zitten veel te laag ten opzichte van de Europese Unie. Ik denk aan de flexibiliteit van de arbeidsmarkt, uiteraard ook in Vlaanderen.

Collega Muylers gaat verder inzetten op de activering van die langdurig werklozen. Er zijn er 8 procent minder. VDAB heeft meer dan 17.500 dossiers op maat begeleid. De mensen met een migratieachtergrond worden geïntegreerd op de werkvloer. We hebben de beste cijfers binnen de Europese Unie. 45 procent is aan het werk na 2 jaar. Duitsland, Denemarken en Zweden scoren lager op dat vlak.

Levenslang leren is ook een mentaliteit die moet veranderen, en ik hoop dat dat gebeurt vanuit het onderwijs. Ik heb die studie besteld bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Het meest verontrustende daaraan is dat 82 procent van de Vlamingen niet gemotiveerd is om levenslang te leren. Ik vind dat je de school moet verlaten met de volgende mentaliteit: ik heb een diploma, maar nu begint het. Het zal veranderen. Er zal veel veranderen. Het zal snel veranderen, en we moeten daarvoor open staan. Ik zie hier ook een grote verantwoordelijkheid voor de werkgevers, die mensen niet mogen afschrijven op 45-50-55 jaar, die mee moeten werken aan dat levenslang leren.

Tot slot is er de digitalisering. Daar zetten we massaal op in, met Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM), met duaal leren, met de STEM-academies. Dat zijn werkpunten voor Vlaanderen die we onderschrijven. Het goede nieuws is dat de doelstellingen 2020, die wij nog samen gemaakt hebben, ofwel al behaald zijn ofwel binnen bereik zijn, zodat we die kunnen halen in 2020.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister-president, u zegt: wij doen voldoende. Wij doen alle inspanningen en dat is voldoende. U moet toch wel de realiteit onder ogen durven te zien. Minister Muyters is nu tien jaar minister van Werk geweest. En inderdaad: de cijfers van 2018 zijn positief. Dat heb ik daarnet ook aangegeven. Maar ondanks die positieve cijfers blijft Vlaanderen met zijn rijkdom en met zijn talent een middenmoter. Meer nog: de afgelopen jaren is het aantal leefloners gestegen. De afgelopen jaren is het aantal Vlamingen dat keihard werkt en toch niet kan rondkomen gestegen. De afgelopen jaren is het aantal werkzoekenden dat uit de boot valt, dat uit de statistieken valt en nergens nog begeleiding krijgt gestegen. Dan kunt u toch onmogelijk beweren dat men in Vlaanderen voldoende doet om iedereen zekerheid op werk te garanderen?

Minister-president, in het laatste rapport over het arbeidsmarktbeleid van professor Struyve staat de lezen dat een kwart van de werkzoekenden in het eerste jaar werkloosheid geen enkel aanbod heeft gekregen van VDAB. En het zijn vooral de meest kwetsbaren die niet bereikt worden. Hoe gaat u die groep beter bereiken, want daar ligt een grote tewerkstellingskans?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mevrouw Kherbache, u gelooft minister Muyters niet, u gelooft de minister-president niet, u gelooft mij niet. Ik ga een kort citaat voorlezen uit de conclusies van het rapport van professor Stijn Baert. "Voor de belangrijke werkloosheidsvallen van vele groepen werklozen, zoals Vlamingen in het SWT, is het federale niveau verantwoordelijk." Zijn conclusie over tien jaar Muyters: "De Vlaamse Regering lijkt dan ook haar job gedaan te hebben. Om echter ook de ambitie van een 80 procent werkzaamheidsgraad waar te maken, moet in Vlaanderen het percentage inactieven naar beneden. Daarvoor is de Vlaamse Regering aangewezen op maatregelen die op het federale niveau genomen moeten worden." Dat is niet wat de minister-president zegt, niet wat minister Muyters zegt, niet wat ik zeg. Ik citeer letterlijk uit een rapport van professor Stijn Baert van de UGent.

Mevrouw Kherbache, u hebt blijkbaar moeite met uw oppositiekur omdat u zo zuur reageert op een rapport dat aantoonde dat de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen systematisch stijgt. Als socialist zou u applaus moeten geven voor zo'n rapport. U zou tevreden moeten zijn dat de welvaart stijgt, dat we meer kunnen investeren in de sociale zekerheid. U blijft zuur, zuur, zuur. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): Ik zal hier niet mee doen aan het spelletje zwartepieten. Wat ons bezorgd moet maken, is op welke manier we kunnen remediëren aan mensen die werkloos zijn en niet passen in de aangeboden job. Dat is onze taak hier. We moeten niet kijken naar hiertegenover, naar wat men kan doen op federaal niveau. We moeten vooral kijken naar wat we kunnen doen op Vlaams niveau.

Als we daarnaar kijken, ben ik er echt van overtuigd dat VDAB zich veel meer dan in het verleden kan focussen op de echte knelpunten, op zij die vandaag nog werkloos zijn. Dat is niet gemakkelijk. We zijn de weg van de gemakkelijksten eruit te nemen, al voorbij. Moeilijk plaatsbare werklozen begeleiden naar een job: dat zal de prioriteit zijn van VDAB in de volgende jaren.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Laurence Libert (Open Vld): Minister-president, het klopt dat het activeringsbeleid effectiever en intensiever is geweest. Als we kijken naar de doelgroep van 25- tot 50-jarigen, zien we zelfs een tewerkstellingsgraad van boven 80 procent.

Toch wil ik me aansluiten bij het betoog van mevrouw Claes dat 50-plussers, kansengroepen maar ook de stille arbeidsreserve die we in het Vlaams Parlement al regelmatig naar boven hebben gehaald, nog steeds niet aan een gepaste job geraken. Als we dan zien dat de werkgevers, de bedrijven snakken naar werknemers en hun vacatures niet ingevuld krijgen, dan blijft er een mismatch tussen die vacatures en mensen die nog steeds geen gepaste job vinden.

Het rapport is goed, maar het is nog onvoldoende om van Vlaanderen een top-regio te maken. Willen we de doelstelling halen die minister Muylers aan het begin van de legislatuur naar voren heeft geschoven, dan moeten we ook de kansengroepen aan een job helpen.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Kherbache, ik sluit me aan bij wat de heer Ronse heeft gezegd. Het stoort mij dat u ad hominem gaat, dat u minister Muylers aanvalt. Ik kan hier aantonen dat we alle doelstellingen die we samen hebben geformuleerd, halen of overschrijden. U zult uit mijn mond niet horen dat Frank Vandembroucke een slechte minister van Werk was. Ik vond dat een goede minister, maar minister Muylers is nog beter, want hij heeft betere resultaten. (*Applaus bij de N-VA*)

Hij activeert tot op de leeftijd van 62 jaar. Sinds 2014 is de activering van 55-plussers gestegen van 44 procent naar 52 procent, wat boven onze doelstelling is. Voor mensen met een migratieachtergrond zijn we van 53 procent naar 61 procent gestegen. Van mensen die gevlucht zijn, nieuwkomers, krijgen we na twee jaar 45 procent aan het werk. In Duitsland is dat maar 27 procent, in Zweden maar 19 procent, in Denemarken maar 32 procent. Dat gebeurt door integratie op de werkvloer.

Mevrouw Claes, de 55-plussers krijgen activering op maat. Die pakketten worden aangeboden. Bij mensen met een handicap zijn we gestegen, dankzij onder andere de Vlaamse Ondersteuningspremie, van 43 naar 48 procent. De doelstelling was 43 procent. We zitten er 5 procent boven. Bij langdurig werklozen werkt het systeem van tijdelijke werkervaring. Die mensen worden begeleid.

Ik ben het niet eens met diegenen die zeggen dat je niet naar het federale niveau moet kijken. Een aantal essentiële hefbomen zitten federaal. Het minimum minimum zou toch moeten zijn dat het arbeidspact, de arbeidsdeal wordt uitgevoerd. Daarin is overeengekomen dat er degressiviteit zal zijn van de werkloosheidsuitkeringen. Daarin is overeengekomen dat de leeftijd voor brugpensioenen zal worden verhoogd. We hebben een gemiddelde eindeloopbaan op 60,3

jaar. We zitten daarmee aan de staart in Europa. We hebben dat niet in handen op Vlaams vlak. Dat is federale materie.

Ook de loonkost voor laaggeschoolden is hoog. Kijk om u heen. Ga naar onze bedrijven. Ga naar onze moderne industrie. Kijk hoeveel jobs wij hebben voor ongeschoolden en laaggeschoolden: nauwelijks. Onze loonkosten zijn zeer hoog. Al die logistieke bedrijven gaan in hoofdzaak naar de buurlanden. We hebben het meegemaakt na de sluiting van Ford Genk. Kijk naar de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. Kijk naar de loopbaancurve. Mensen van 55 jaar worden weggeduwd als er saneringen zijn, omdat onze loopbanen niet in functie van de competenties staan, maar in functie van het aantal jaar dat je gewerkt hebt.

Maar ik ben de laatste, collega's, om te zeggen dat wij hier op onze lauweren mogen rusten. Het werk is niet af. Ik vind dat wij – en dat is ook de prioriteit van collega Muyters – moeten inzetten op de inactieven. Er is een heel groot deel inactieven. Onze werkloosheid is historisch laag, maar daarnaast zijn een heel aantal mensen niet aan het werk. U noemt de langdurig werklozen. Er zijn ook heel veel mensen met uitkeringen of mensen die niet in het systeem zitten. Daar wordt echt op gefocust. Ik denk dat de maatregel dual leren, die we nu generiek uitrollen vanaf 1 september, effect zal hebben, ook met betrekking tot de digitalisering, en ook, hoop ik, met betrekking tot levenslang leren. Persoonlijk ben ik daar voorstander van. Ik denk dat je dual leren in de toekomst ook zou moeten gaan hanteren de hele loopbaan lang, voor mensen die moeten bijscholen. Mensen die op de werkvloer geconfronteerd worden met nieuwe outillering en hoogtechnologische machines, moeten ook de kans krijgen, met dual leren, om bij te leren.

STEM-plannen en digitaliseringsplannen, daar zetten wij 100 procent op in, maar ik roep ook de werkgevers op om mensen die bij hen werken, levenslang te laten leren en om dat te stimuleren, om dat klimaat te creëren. Ik roep ook het onderwijs op om jonge mensen de wereld in te sturen met die mentaliteit. Je hebt een diploma. Dat is een startpunt, maar dan begint het. En het verandert razendsnel. U hebt het rapport van de OESO gelezen, dat zegt dat 14 procent van de jobs in dit land geautomatiseerd zullen worden en zullen wegvallen, en dat 23 procent van de jobs zal veranderen. Dat moet voor iedereen een signaal zijn dat we moeten inzetten op flexibiliteit, op levenslang leren, op open staan voor nieuwe evoluties, op competenties. Dat is een taak van iedereen. Dat is een taak van het onderwijs. Dat is een taak van mentaliteit. Dat is een taak van de hele samenleving. Dat is ook een taak van de werkgevers, die mensen niet mogen afschrijven op 45-50 jaar, maar mensen met een rugzak aan ervaring moeten stimuleren en helpen om te gaan met nieuwe technologieën.

Ons werk is dus niet af. Ik wil, dames en heren, dat wij niet stoppen aan de doelstelling van 76 procent, die we samen geformuleerd hebben. Ik vind dat Vlaanderen de ambitie moet hebben om aan te sluiten bij de noordelijke Hanze-landen, waar er 80 procent werkgelegenheidsgraad is: Nederland, de Scandinavische landen, het Balticum, Duitsland. Dat moet onze ambitie zijn. Maar ik voeg eraan toe: wij hebben niet alle hefboomen die daartoe doen, in eigen handen. (*Applaus bij de N-VA*)

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister-president, als u naar het federale verwijst, kan ik u alleen maar bijtreden dat de Federale Regering, waar uw partij trouwens ook in heeft gezeten, heel wat kansen heeft laten liggen om de arbeidsmarkt beter te doen functioneren. Daar ben ik het mee eens. Wij hebben natuurlijk andere voorstellen dan de uwe, maar daar ligt ook een verantwoordelijkheid.

Ik ben het trouwens ook met u eens dat Frank Vandenbroucke een schitterende minister van Werk was. En ik ben het ook met u eens als u zegt dat er enorm veel talent is in Vlaanderen. Maar, minister-president, Vlaamse zelfgenoegzaamheid is

hier echt misplaatst. Er is veel talent, er is een sterke economie, maar we moeten ervoor zorgen dat iedereen hier in Vlaanderen de zekerheid heeft van een job, de zekerheid van een job waarmee ze de maand kunnen rondkomen. En daar is er nog veel werk aan de winkel. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Koen Van den Heuvel, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de blokkering van ambitieuze klimaatdoelen vanuit de Vlaamse Regering

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, collega's, jullie weten het allicht nog: in december – u zat toen nog aan die kant van het halfrond, minister – bestond België het te weigeren aan te sluiten bij de Europese kopgroep als het over klimaatkoploperslanden ging. Wij weigerden om daarbij aan te sluiten. Dat was een beetje cynisch omdat we net toen aanwezig waren op de klimaattop. Er waren vier ministers aanwezig, en we weigerden ambitieuze doelstellingen aan te nemen.

Ondertussen zijn we bijna drie maanden verder en zijn er al maandenlang tienduizenden jongeren maar ook ouderen die op straat komen om te pleiten voor een sterker en meer stringent klimaatbeleid. Sindsdien is het draagvlak gigantisch toegenomen.

In de zomer van vorig jaar keurden we een heel ambitieuze klimaatresolutie goed, kamerbreed, waarin vermeld stond – iedereen van jullie, ook u, minister, is er toen mee akkoord gegaan – dat we van België een klimaatkoplopersland zouden maken. En toch bestaat u het om op de Europese top van vorige week, die vooral over de brexit ging maar ook over het klimaat, te weigeren aan te sluiten bij een Europese kopgroep van landen die pleiten voor een heel ambitieuze doelstelling tegen 2050. Wel, minister, ik begrijp dat niet. Tienduizenden mensen, honderduizenden mensen komen maandenlang op straat. We hebben een resolutie die u het mandaat geeft om verder te gaan. En toch duwt Vlaanderen op de rem in de plaats van op het gaspedaal. Hoe komt dat? Hoe komt het dat we het bestaan om niet tot die Europese koplopersgroelanden te behoren?

De voorzitter: Minister Van den Heuvel heeft het woord.

Minister Koen Van den Heuvel: Mijnheer Danen, dank u wel voor de vraag. Ze geeft mij de gelegenheid om een beetje achtergrond te geven bij de problematiek die u aankaart. Ik wil ook een beetje hygiëne in het debat brengen omdat de waarheid ook haar rechten heeft. Het klimaatdebat komt tegenwoordig heel dikwijls in het nieuws, en terecht. Ik ben ook heel blij dat u verwijst naar de mensen die militeren. Ik denk dat ze inderdaad het draagvlak voor concrete maatregelen verhogen, want daarover gaat het in de discussie. Doelstellingen formuleren, dat kan iedereen, maar overgaan tot concrete maatregelen is de echte uitdaging van het klimaatbeleid en het klimaatdebat in ons land.

U haalt een aantal zaken een beetje door elkaar. Voor de hygiëne van het debat: op de Europese Raad van 21 maart, die zoals u terecht aanhaalt vooral over de brexit ging, is er ook een gedachtewisseling geweest rond de doelstellingen 2050 die de regeringsleiders op het einde van het jaar gaan definiëren. Op 21 maart is er nog geen standpuntbepaling gevraagd van de lidstaten. Er is een gedachte-wisseling geweest. Die beslissing valt op het einde van het jaar. De raadsconclusies van die Europese Raad zijn trouwens onderschreven door België. Op dat vlak wil ik toch even zeggen dat er gewoon niets ergs is gebeurd: België heeft daar de raadsconclusies van die Europese Raad onderschreven.

Dan uw standpunt over hoe het zit met de voorbereidingen. Dat is natuurlijk een belangrijk punt, daar moeten we niet flauw over doen. De standpuntbepaling van België ten aanzien van de doelstellingen 2050 naar het einde van het jaar, wordt nu volop voorbereid. Volgens mijn informatie worden er acht scenario's onderzocht. Die worden nu doorgerekend door het Federaal Planbureau. Voor de degelijkheid van het debat is het goed dat die scenario's worden doorgerekend, wat ook de consequenties daarvan zijn. Er zal eind juni een nieuwe gedachtewisseling volgen, om dan eind 2019 een standpunt in te nemen.

Het is heel duidelijk dat wij voor de klimaatneutraliteit zijn. Daar is een consensus over binnen België: wij willen de klimaatneutraliteit nastreven. Het is heel goed dat België zich constructief wil opstellen om het pad naar de klimaatneutraliteit uit te tekenen.

Mijnheer Danen, tot slot wil ik nog iets zeggen: doelstellingen is één, concrete maatregelen is twee. Op 5 maart hebben we, samen met mijn Waalse collega Crucke, op de Europese Raad een faire luchtvaartbijdrage bepleit. We konden daarbij op bijval rekenen van onze collega's uit Nederland, Frankrijk en Luxemburg. Vlaanderen en Wallonië nemen op dat vlak dus concrete initiatieven om stappen voorwaarts te zetten in de klimaatdiscussie.

Johan Danen (Groen): U verwijst naar de voorbereidingen van het DGE. Tijdens die voorbereidingen is er inderdaad gesteld dat Vlaanderen, of België, het best niet te fel zou vooroplopen.

Ik begrijp dat niet. Wij organiseren onze eigen ondergang. Wat is er eerbaar aan om te proberen zo weinig mogelijk te doen? Ik begrijp dat echt niet, en velen met mij evenmin.

Minister, u geeft mij een klein beetje hoop. Want ik hoor u zeggen dat u gaat voor klimaatneutraliteit. Wel, dat was net het ambitieniveau waar België niet in wilde meegaan. Begrijp ik goed dat u hier zegt: 'We zullen er wel alles aan doen om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn en dat standpunt in Europa te verdedigen?' Als dat zo is, hebt u in ons een bondgenoot.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Danen, u verbaast mij keer op keer. We zijn allemaal voortrekkers in het klimaatbeleid, in het klimaatdebat. We zijn allemaal zeer blij met de massale steun in de voorbije weken, van de diverse klimaatmarsen, jong en oud die op straat komen voor een sterker klimaatbeleid.

We hebben geprobeerd hier samen aan te werken. We hebben initiatieven genomen. U hebt onze resoluties gesteund, u hebt er mee aan gewerkt. We hebben ze hier samen gestemd. U hebt er daarnet nog naar verwezen.

Maar dan komt u hier op het podium ... *(Opmerkingen van Johan Danen)*

De voorzitter: Het woord is vrij. Men mag hier spreken tegen wie men wil.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Als u daar niet goed tegen kunt, hoeft u hier niet te staan, mijnheer Danen.

De voorzitter: U moet wel afronden, mijnheer Bothuyne. *(Gelach)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik zal dat proberen te doen.

Mijnheer Danen, een klimaatneutraal Europa is ons aller doel. En ik kan u ook geruststellen. We hebben dit weekend nog mogen vernemen dat ook de N-VA-fractie, bij monde van Philippe Muyters, een klimaatneutraal Europa en zelfs een

klimaatneutraal Vlaanderen als doel stelt. Ik ga er dus van uit dat we samen zullen proberen die doelstelling waar te maken. Een klimaatneutraal Europa is belangrijk voor ons, met concrete acties en een concreet beleid, waarmee we het verschil kunnen maken.

Er is daarover geen onduidelijkheid. Ik begrijp dus niet goed waar uw vraag vandaan komt en wat u hier komt beweren.

De voorzitter: Nu hebt u wel heel lang het woord gehad, mijnheer Bothuyne. *(Opmerkingen van Johan Danen en Kris Van Dijck)*

Ja maar, luister. Het is niet noodzakelijk dat, wanneer een volksvertegenwoordiger het woord neemt, die een vraag stelt.

Ik kan toch moeilijk zeggen: 'Mijnheer Bothuyne, nu moet u een vraag stellen.' Dat is toch niet aan mij. Een volksvertegenwoordiger is vrij om hier te spreken. Als hij over het weer wil praten, praat hij over het weer.

Maar de heer Schiltz zal het wellicht niet daarover hebben.

Mijnheer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik heb begrepen dat er op de Europese Raad wel degelijk een herhaling is geweest van de ambities die in de akkoorden van Parijs werden vastgelegd. De ambities 2020-2030 zijn opgeschroefd. Er is absoluut nergens een afwijking, een terugtreden of een afzakken van ambities.

Kunt u ons bevestigen, zeer klaar en helder, dat België de komende jaren niets anders zal nastreven dan het halen van de akkoorden van Parijs?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Dat lijkt me inderdaad een zeer duidelijke vraag.

En ik begrijp waar de vraag van collega Danen vandaan komt, namelijk uit het feit dat we hier in Vlaanderen inderdaad al heel lang zeggen dat we klimaatneutraal willen zijn, maar dat er in de praktijk, zeker op Europees niveau, met de voeten op de rem wordt gestaan, al dan niet expliciet.

Heb ik goed begrepen, minister, dat deze Vlaamse Regering, voor zolang ze tenminste nog bestaat, maar ook uzelf als verantwoordelijke politicus, van mening bent dat we wel degelijk niet alleen in woorden maar ook in daden, dat engagement volop moeten en zullen aangaan? Ook deze regering in haar laatste dagen, ook na de verkiezingen, want niemand weet hoelang het nog zal duren. Ik hoop dat we het wel degelijk zullen doen. U moet daar ook op kunnen worden afgerekend.

Want, collega Bothuyne, ter uwer attentie wil ik dat toch nog even zeggen. Ja, iedereen hier verklaart de hele tijd dat we voor klimaatneutraliteit zijn in 2050, maar ik moet opmerken dat noch de planeet noch de inwoners van Vlaanderen iets hebben aan onze woorden, voor zover ze die al horen, ze hebben alleen iets aan onze daden. En daar lopen we nog altijd een flink pak achter op die doelstellingen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Het is een blijvend en steeds weerkerend pijnlijk punt: inzicht in het beslissingsproces. Minister, het is altijd hetzelfde. Eerst zijn er voorbereidende gesprekken, dan is er een Belgische

standpuntbepaling, dan vindt de Europese Raad plaats, en dan weten wij als volksvertegenwoordigers – als we goed zoeken – welk standpunt België daar zou hebben ingenomen.

Minister, het zijn cruciale maanden. Er worden belangrijke beslissingen en ambities uitgesproken. Ik denk dat in de komende maanden dat proces moet wijzigen. Dat zal misschien iets zijn voor de start van de volgende legislatuur. Het parlement moet op voorhand inzicht krijgen in het precieze Belgische standpunt. Ik hoop dat u die ambitie, die oproep wilt ondersteunen.

Minister Koen Van den Heuvel: Ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Sanctorum. Ik vind dat het parlement goed moet worden ingelicht wat het ultieme standpunt is van België op het einde van het jaar. Dat is heel duidelijk. Binnen Europa is er tegen het einde van het jaar een beslissingsproces over de doelstellingen voor 2050. Dat zal een volgende gedachtewisseling zijn, eind juni.

Voor alle duidelijkheid, wij zijn blij – de heer Schiltz heeft er duidelijk naar gevraagd – dat in de conclusies van de Europese Raad van 21 en 22 maart de verwijzing naar de klimaatneutraliteit is behouden. Dat is heel duidelijk. Wij stellen ons als België en als Vlaanderen constructief op om in die discussie de doelstelling van klimaatneutraliteit zo nauw mogelijk na te leven. In Europa is er een strenge discussie daarover. Oost-Europa is daar niet onmiddellijk voor gewonnen. Het is de volgende maanden absoluut nodig om daar te blijven op inzetten. Dus, heel duidelijk: de Vlaamse Regering is blij dat de verwijzing naar klimaatneutraliteit in die Raadsconclusies is behouden.

Na 26 mei moet de discussie zeker gaan over de concrete maatregelen. Ik wil nog eens aanhalen dat ik als minister op 5 maart in de Europese Raad samen met minister Crucke een heel concreet voorstel heb gedaan inzake de faire luchtvaartbijdrage. Op die manier draagt Vlaanderen zijn daadwerkelijk steentje bij, ook in het suggereren van concrete maatregelen.

Johan Danen (Groen): Ik stel ook vast dat er voor de galerijen andere zaken worden gezegd dan het achter de galerijen blijken te zijn. Mijn informatie is dat België een houding aangenomen heeft die niet erg ambitieus was. Dat vind ik problematisch, vooral omdat er tienduizenden mensen op straat komen en vooral omdat er een klimaatresolutie is.

Ik denk dat ik begin te weten te komen wat er scheelt. Hier aan mijn rechterkant is niemand tussengekomen. Zou daar misschien het kalf gebonden liggen?

Ik vind het heel problematisch dat we als land en als regio niet het voortouw nemen. Het voortouw nemen inzake het klimaat betekent het voortouw nemen inzake de toekomst. Als we de toekomst willen voorbereiden, moeten we hierin echt vooroplopen want niemand heeft er iets aan om bij te achterblijvers te horen. Ik vind er niets eerbaars aan om op dit vlak niet ambitieus te zijn.

Minister, als ik u mag afrekenen, en dat zal ik doen, op wat u hier vandaag zegt, dan vindt u in mij een bondgenoot. Maar als het iets anders blijkt te zijn, dan zal ik uw eerste criticaster zijn.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Kris Van Dijck aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meertalig onderwijs in Brussel

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik ben een niet-Brusselselaar die een vraag stelt over het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Dat is heel belangrijk want we zijn allemaal verantwoordelijk voor het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap, in het Vlaamse Gewest en dus ook in Brussel.

Minister, eerst zou ik toch wel de lof willen zwaaien voor ons Nederlandstalig onderwijs. Doorheen de jaren is dat duidelijk een succesverhaal. Het is een succesverhaal dat door dat succes ook onder druk komt te staan. We hebben in de voorbije periode, toen we het hadden over het Inschrijvingsdecreet, met onze Franstalige collega's van Brussel uitvoerig kunnen debatteren over de kwaliteit van het onderwijs hier in onze hoofdstad.

Minister, ik ondervraag u vandaag omdat ik toch wel verrast was. Ik was niet door u verrast – u kan mij verrassen door uw antwoord – maar door het feit dat twee rectoren van twee grote universiteiten, de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en de Université Libre de Bruxelles (ULB), een lans braken voor een meertalig onderwijs in onze hoofdstad. Collega's, ik was verrast want wanneer ik kijk naar ons Nederlandstalig onderwijs, naar de instroom, naar de leerlingenpopulatie, naar de uitstroom, naar ons curriculum, denk ik dat wij een prototype zijn van een meertalig onderwijs, waarbij wij jongeren afleveren die, los van hun thuistaal – want Brussel is een complexe stad wat meertaligheid betreft –, én Nederlandstalig, én Franstalig, én ook Engelstalig zijn. Ik denk dat wij die taak ten volle benutten. Ik stel vast dat ons Nederlandstalige onderwijs vaak onder druk staat omdat anderen er met afgunst naar kijken.

Minister, bent u, los van de voorstellen die nu geponeerd worden, bereid om over datgene wat wij als Vlaanderen in Brussel doen, met uw Franstalige collega het gesprek aan te gaan, om evenzeer dezelfde klemtoon te leggen, niet alleen op het Frans als hun eerste taal, maar ook op het Nederlands als tweede taal en het Engels of nog een andere taal als derde taal? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal u met een spectaculair lang antwoord verrassen, collega Van Dijck. Mijn antwoord is: ja!

Maar alle gekheid op een stokje, ik heb het artikel van de twee rectoren ook in de krant gelezen. Uiteraard is het altijd waardevol wanneer rectoren zich achter een engagement scharen. Maar ik moet toch wel een paar kanttekeningen maken.

Ten eerste is Onderwijs een gemeenschapsbevoegdheid. Het Nederlandstalige onderwijs in Brussel is mijn verantwoordelijkheid, de verantwoordelijkheid van het Vlaamse onderwijs, en de onderwijstaal is Nederlands. Dat is ook de hoofdtal. Het is een enorme opdracht om in Brussel, in een zeer, zeer multitalige context, in te staan voor de goede kwaliteit van dat Nederlands. Er is ook veel werk aan. Het is niet voor niets dat we de eindtermen gewijzigd hebben, dat die in de eerste graad zeer ambitieus zijn voor het Nederlands.

Ten tweede zijn er ook wat de tweede en derde taal betreft nieuwe eindtermen. Daar is ook heel veel werk aan de winkel. Uiteraard ben ik bereid om met mijn Franstalige collega het gesprek aan te gaan over die wederzijdse ambities, maar ik zou ook aan de twee rectoren – en zeker aan onze eigen rector – vragen dat men bekijkt of men in de huidige context geen steun kan verlenen aan het beleid.

Ik ga drie voorbeelden geven. Ten eerste: die eindtermen. Om de eindtermen te halen, is die universitaire expertise wel nuttig. Ze kunnen daar ook een stukje begeleiding in geven. Ten tweede is er CLIL-onderwijs (Content and Language Integrated Learning) in Vlaanderen. Er zijn nu honderd scholen in Vlaanderen die bepaalde vakken aanbieden in een andere taal. In Brussel zijn het er twee.

Ocharme, twee! Eigenlijk zou Brussel de plaats moeten zijn waar een aantal leerkrachten die sprong ook maken en misschien geschiedenis in het Frans of een ander vak in het Engels gaan geven. Ook daar is de expertise van onze universiteiten nuttig. Ik denk dat we in eerste instantie daar nu ook op moeten inzetten. We moeten dus het Nederlands als onze hoofdtaal koesteren. Het is niet voor niets dat zoveel niet-Nederlandstaligen in Brussel voor het Nederlandstalig onderwijs kiezen, ook wegens de kwaliteit. Misschien moeten we dus een stukje universitaire expertise kunnen inzetten, om ook meer scholen te overtuigen om in te stappen in dat CLIL-project.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, in uw antwoord onderken ik inderdaad heel wat mogelijkheden, zoals CLIL, maar ik heb niet zoveel tijd als u om in mijn vraagstelling al die punten naar voren te brengen – wij hebben ook een strenge voorzitter.

Maar ik wil blijven beklemtonen dat wij inderdaad heel wat inspanningen leveren. En niet alleen Brussel. Ik wil het opentrekken: Vlaanderen is juist sterk door zijn meertaligheid. Ik denk dat we in de voorbije bestuursperiode – u als minister en wij hier in het parlement – heel wat initiatieven ter zake genomen hebben. Daarom stoort het mij een beetje wanneer de rectoren een boodschap brengen die overkomt alsof het haaks staat op wat wij hier in Brussel en in Vlaanderen doen.

Voorzitter, ik wil toch onderstrepen dat we enorm veel investeren in ons onderwijs in Brussel. We investeren per leerling in het basisonderwijs 40 procent en per leerling in het secundair onderwijs 25 procent meer dan onze Franstalige collega's. Ik heb het dan ook moeilijk met de boodschap dat we onze taak niet doen of dat het anders zou kunnen.

Minister, ik ben blij met uw eerste antwoord. U zegt nu kort ja. Ik denk dat we een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid hebben, niet enkel met betrekking tot de kwaliteit, maar ook met betrekking tot de scholenbouw. Stenen kunnen we op elkaar stapelen, wat al niet zo eenvoudig is, maar het blijft een uitdaging in onze hoofdstad mensen te vinden om jongeren te begeleiden. Hiervoor moet de dialoog met de Franse Gemeenschap te worden gevoerd.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, meertaligheid is in Brussel essentieel. We hebben de taalbarometer gezien. Het gebruik van het Nederlands neemt toe, maar de kennis van het Nederlands gaat bij de Brusselaars eigenlijk achteruit. De manier om de kennis van het Nederlands in onze hoofdstad te laten toenemen, is uiteraard het onderwijs.

Minister, de Vlaamse Regering en uzelf hebben massaal in het onderwijs geïnvesteerd, met een recordbedrag van 189 miljoen euro voor bijkomende capaciteit en schoolgebouwen. U verdient hiervoor een dikke pluim. Ondertussen zit 20 procent van de Brusselse leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs, maar 70 procent van die leerlingen spreekt thuis geen Nederlands. De enige plaats waar ze met het Nederlands in contact komen, is vaak de school. Als we het aantal contacturen met het Nederlands nog eens reduceren, is dat een slecht idee, 'une fausse bonne idée'. Ik vind dat absoluut geen goede zaak. Wat wel zo is, is dat een aantal Nederlandstalige ouders hun kinderen graag Frans zouden laten leren in de buitenschoolse opvang, buiten de schooluren en de schoolmuren. Dat lijkt me een goed idee, maar tegen meertalig onderwijs in Brussel zegt CD&V: 'no pasaran'. *(Applaus bij CD&V en de N-VA)*

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, als ik de voorstellen van de twee rectoren bekijk, zie ik een aantal zaken. In de eerste plaats stellen ze dat het een

ongelooflijke troef is meerdere talen te spreken. In de tweede plaats stellen ze dat hun recentste wetenschappelijke bevindingen aantonen dat de mogelijkheden voor meertalig onderwijs zijn gegroeid. We hebben Content and Language Integrated Learning (CLIL) in Vlaanderen en we hebben immersie in Wallonië.

Ondanks die bestaande regelgeving stellen de twee rectoren voor verder te gaan. Ik denk dat we die twee mensen, de wetenschappers die hierachter staan en de vele ouders die hierom vragen, verschuldigd zijn dit niet zo maar weg te zetten als een 'fausse idée' of als een afbreuk aan de goede inspanningen van de Vlaamse Gemeenschap. Het is een vraag van mensen die in Brussel actief zijn, die hieraan hebben gewerkt en die hierover hebben nagedacht. Die mensen komen uit de academische wereld en hebben niet zomaar iets op Twitter gegooid. Ze hebben hierover nagedacht.

Mijn fractie vindt dat dit minstens kan worden onderzocht, bijvoorbeeld door toestemming te verlenen om in dit verband een proeftuin te starten. Tijdens vorige legislaturen en onder vorige ministers hebben we met betrekking tot allerlei onderwerpen proeftuinen opgezet. Zouden we dat nu ook niet kunnen doen?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, vorige week heeft professor Janssens in de commissie Brussel de vierde taalbarometer gepresenteerd. Die taalbarometer toont een ongelooflijk complex beeld van de taaldiversiteit in Brussel. Brussel is geen tweetalige stad, maar een meertalige stad. Vanuit mijn fractie kunnen we dat alleen maar toejuichen. We zien tegelijkertijd dat mensen meer bereid zijn om Nederlands te spreken, hoewel hier een negatieve connotatie aan vasthangt – maar dat is een ander probleem – en dat hun kennis van het Nederlands erop achteruitgaat. Het gaat om zelfrapportering, maar dit geldt niet enkel voor de kennis van het Nederlands. Ook de kennis van het Frans gaat achteruit.

Mijnheer De Ro, er is meertaligheid, maar er is ook meer dan ooit de nood om goed talen te spreken. Ik ben verheugd dat u in deze complexe situatie voorstelt om met de rectoren samen te zitten. Ik zou dat zeker willen ondersteunen. We moeten de volgende Vlaamse Regering aansporen om de ministers van het Franstalig en het Nederlandstalig onderwijs over deze specifieke problematiek in Brussel te laten overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Onze fractie begrijpt die angst ook niet zo goed; wij zien vooral heel veel troeven. En het is inderdaad niet alleen de vraag van de rectoren. Er zijn ook heel wat ouders die echt vragen naar meertalig onderwijs in die specifieke Brusselse context. Dat is een keuze die zij willen maken.

Die vrije schoolkeuze in het onderwijs, die ouders graag willen voor hun kinderen, proberen we normaal gezien toch in te willigen. We zouden dat meertalig onderwijs eigenlijk niet moeten tegenhouden, maar net faciliteren. Ik begrijp niet waarom men vreest voor de gevolgen voor het Nederlands.

Het gevolg kan net zijn dat er meer en beter Nederlands wordt gesproken in Brussel en in de Brusselse context. En dat kan alleen maar een goede zaak zijn. Voor mijn partij is dat zeker iets wat kan worden onderzocht, en via proeftuinen op andere manieren kan worden bekeken.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er moet mij eerst nog iets van het hart. De oproep van de rectoren is het gevolg van een haalbaarheidsstudie die zou lopen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Maar Onderwijs is een gemeenschapsbevoegdheid, en ik heb geen enkele intentie om mee te werken aan een scenario

om er een gewestelijke bevoegdheid van te maken. Dat gaan we niet doen. (*Applaus bij de NV-A en CD&V*).

Ten tweede is het Nederlands de onderwijstaal. De collega's die zo vurig pleiten voor meertalig onderwijs wil ik toch vragen om de resultaten van het Nederlands te bekijken in alle peilingen, ook die in het Brusselse onderwijs. Bovendien heb ik nog niet zo lang geleden van een aantal professoren een aantal voorstellen gekregen om het talenonderwijs te versterken. Dit stond niet tussen de voorstellen. Ik vind dat dit er een beetje haaks op staat.

Als de Brusselse Regering, of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, een haalbaarheidsstudie laat uitvoeren, dan zouden ze op zijn minst de gewesten daarbij mogen betrekken, uit respect voor de regio's. Dat is tot op vandaag niet gebeurd. Dat zijn allemaal zaken die ik een beetje betreur.

Wil dat zeggen dat ik tegen de introductie van onderwijs in een andere taal ben in ons Nederlandstalige onderwijs in Brussel? Neen. En ik heb u dat ook al persoonlijk gezegd, collega De Ro. Het CLIL-onderwijs bestaat al. Sommigen klagen dat de lat te hoog ligt voor CLIL, maar we mogen die lat niet verlagen. Het slechtste wat onze Brusselse kinderen kan overkomen, is dat ze half Nederlands, half Frans en half Engels leren.

Je hebt een basistaal, een instructietaal – in dit geval het Nederlands – en daarnaast is het perfect mogelijk om de sprong te maken naar een bepaald vak in het Frans of het Engels, mits je kwalitatief opgeleide leerkrachten hebt. Maar ik ga die lat ook niet lager leggen.

Wat we wel moeten doen – en ik wil dat gerust doen, collega Meuleman, collega De Ro en collega Segers – is met onze universiteiten praten over hoe we onze leerkrachten in een context kunnen plaatsen waarin ze dat ook zien zitten binnen de bestaande regelgeving.

Als we in die multiculturele context van Brussel maar twee scholen vinden die de sprong maken naar CLIL, dan is dat voor mij te weinig. Laat ons zoeken naar hefboomen om dat te stimuleren, zodat we de mogelijkheden en opportuniteiten extra kunnen benutten. Collega's, jullie vragen naar een overleg met de ministers van de andere regio's. Wel, ik doe niets anders.

Collega Poschet, we hebben ook al overleg gepleegd over hoe we het uitwisselen van leerkrachten kunnen stimuleren. Want het is natuurlijk fantastisch als je een native speaker Frans en Engels in je school hebt, of omgekeerd: een native speaker Nederlands in het Franstalige onderwijs. Maar het is niet zo gemakkelijk om leerkrachten te laten veranderen van school. Ze behouden nochtans het loon en de voordelen van de eigen taalgroep.

Maar ook daar moeten we echt proberen om die muren een beetje te slopen. Ook daarover ga ik zeker overleg plegen – niet alleen met de andere taalgemeenschappen, maar ook met de universiteiten – om te bekijken wat zij misschien als hefboomen kunnen aanreiken om mensen te stimuleren.

Ik ben genuanceerd positief. Ik wil zeker werk maken van die meertaligheid, maar binnen een context van een expliciet Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Want het gaat toch over het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. (*Applaus bij de NV-A en CD&V*).

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, wij staan samen met u op één rij als u zegt dat het onderwijs in Brussel geen gewestbevoegdheid kan en mag worden – anders stond ik hier als Kempenaar niet.

Mijnheer Pochet, meertalig onderwijs zoals sommigen het voorstellen: neen. Maar dat we jongeren opleiden tot meertalige burgers: ja. Ook daar staan we op dezelfde rij.

Collega Meuleman, wanneer ouders opleidingen en scholen zoeken waar hun kinderen meer talen leren, dan vinden ze die in ons Nederlandstalig onderwijs. Was dat misschien niet ook een van de redenen waarom onze Franstalige collega's een belangenconflict indienden, omdat we voorrangregels inbouwen voor Nederlandstaligen in Brussel, omdat ze vrezen dat ze niet in ons onderwijs terecht kunnen?

Minister, mijn oproep blijft dan ook dat ze dezelfde verantwoordelijkheid nemen zoals wij die nemen. Twee belangrijke cultuurgemeenschappen, de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap, die allebei hun verantwoordelijkheid nemen voor kwaliteit en voor scholenbouw in onze hoofdstad. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pedagogische begeleiding die te weinig in de klas komt

ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het rapport-Monard betreffende pedagogische begeleiding

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Beste collega's, deze ochtend is er een evaluatierapport voorgesteld van de pedagogische begeleiding. Het is niet het eerste rapport. Ik heb ze allebei bij. Het is een opvolging van een rapport van 2014. In dat rapport van 2014 kwamen eigenlijk een aantal belangrijke zaken in verband met de pedagogische begeleiding naar voren. Dat zijn de mensen die onze beginnende leerkrachten, onze directies, onze scholen begeleiden om om te kunnen gaan met de huidige uitdagingen in de klas en in de school.

In 2014 kwam daarin naar voren dat die begeleiding te weinig gericht is op de klaspraktijk. Er zou veel meer samenwerking moeten zijn. Er gaat te veel tijd van die begeleiders naar koepelwerk en belangenverdediging. We zien te weinig op de werkvloer wat die mensen werkelijk doen. Dat was 2014.

Als ik het rapport van 2019 lees – ik dacht eerst toen ik aan het lezen was: ik heb het verkeerde vast, maar helaas –, dan komen een aantal van die elementen terug naar voren. Men heeft opnieuw aandachtspunten geformuleerd over 324 personeelsleden – in totaal zijn het er 600 –, namelijk: meer oog hebben voor de begeleidingsvisie; versterken van de aanwezigheid op de vloer; interne begeleidingscapaciteit van de scholen versterken; de instapcompetenties van begeleiders, namelijk: wie begeleidt er, wie is die begeleider?; het samenwerken over de netten heen; en het ontwikkelen van een instrumentarium om de effectiviteit van de begeleiding vast te leggen.

Collega's, helaas moet ik het zeggen, maar de N-VA stelt vast dat dat het punt is dat we al heel dikwijls hebben gezegd. Onderwijsmiddelen moeten in de klas, in de school zijn, daar waar de leerkrachten zijn. Die leerkrachten moeten dat ook ervaren als ondersteuning. Er zijn absoluut pedagogische begeleiders die daar heel hard hun werk doen en ook gefrustreerd zien dat ze met al die andere taken overladen worden.

Minister, hoe gaat u ervoor zorgen dat de begeleiding plaatsvindt daar waar leerkrachten zijn, in de klas en in de school?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, collega's, het is inderdaad de tweede keer dat zo'n rapport wordt opgemaakt en ook de tweede keer – ik citeer u, minister – dat een eminent onderwijsexpert en onderwijsliefhebber die commissie leidt en effectief gaat kijken naar hoe die vele publieke middelen, maar ook middelen die door de scholen aan de pedagogische begeleiding worden gegeven, worden ingezet.

Ik wil benadrukken dat er een aantal essentiële verschillen zijn met de vorige keer. Inderdaad, men heeft een stuk van dat evaluatierapport ten goede tot zich genomen en men heeft inderdaad de bekendheid op het terrein toch wel laten toenemen. Er is minder tijd verloren aan leerplannen en centrale opdrachten, maar op het terrein zijn er nog heel veel aanbevelingen om te verbeteren en de effectiviteit op te trekken in tijden dat leerkrachten inderdaad meer ondersteuning vragen, zelfs eisen.

Inderdaad, dan moeten we lezen dat bijna zes jaar na de eerste evaluatieperiode er nog altijd een tekort is aan visie, dat er een betere visie moet komen, dat er een versterking moet zijn van de aanwezigen op de werkvloer, dat we eigenlijk niet goed kunnen inschatten hoeveel ze nu op de werkvloer zijn geweest, dat ze capaciteit zouden moeten aanboren op de school zelf – in mensentaal gezegd: ze zouden eigenlijk partners moeten hebben, een aantal sterke leerkrachten, een directeur die zelf vanuit een 'train the trainer' leerkrachten kunnen bijstaan. Er zou ook veel meer samenwerking moeten zijn. Dat is toch heel belangrijk, en dat hebben ze ook in 2014 al gezegd.

Nu heb ik ondertussen al uw reactie gezien. Het is een beetje 'koelen zonder blazen'. Men benadrukt vooral de goede punten, maar we kunnen toch niet om het feit heen dat een aantal van die aanbevelingen na zes jaar nog niet zijn opgevolgd.

Minister, ik kom dus tot mijn vraag: hoe ziet u in deze laatste maanden die ons nog resten in de legislatuur, ter zake een aantal aanpassingen aan te brengen, zodat er meer hulp op het terrein zichtbaar aanwezig is voor leerkrachten en scholen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Deze ochtend moest eigenlijk een topmomentje worden voor Georges Monard. Iedereen kent hem als de auteur van toch niet onbelangrijke adviezen. Het is meteen ook zijn laatste wapenfeit. Hij had me gezegd 'kijk, ik kom het rapport over de pedagogische begeleiding voorstellen, maar dan ga ik echt met pensioen, dus dit is de laatste keer'. We hadden gisteren de pers uitgenodigd, maar natuurlijk stond het wapenfeit al in de krant deze ochtend, waardoor er geen pers meer was op de persvoorstelling, maar we hebben van de tijd gebruikgemaakt. Alle onderwijsverstrekkers waren aanwezig. Dat gebeurt dan zo. Ik had ook nog niet gereageerd in de krant. Ik zei alleen dat we het zouden bespreken. Alle onderwijsverstrekkers waren sinds 8 uur deze ochtend op mijn kabinet om het rapport te bespreken, en we hebben eigenlijk van de perstijd gebruikgemaakt om grondig door het rapport te gaan en ook eens de plussen en de minnen te bekijken.

Als u dus vraagt wat ik ga doen, dan is stap nummer 1 het grondig doornemen van dit rapport. Het is goed dat dit rapport hier vandaag aan bod komt, ik begrijp dat ook, maar het verdient ook wel wat meer dan enkel een actuele vraag, dus ik zou het eigenlijk wel op prijs stellen, mocht het ook in de commissie nog kunnen worden behandeld, en de heer Monard zal zeker ook bereid zijn om toelichting te komen geven, samen met zijn experts.

Collega De Ro, ik ben blij dat u het hebt vermeld: we voeren hiermee het regeerakkoord uit. Daar stond expliciet in dat we een tweede evaluatie zouden

doen in de tweede helft van de legislatuur. Er is inderdaad een weg afgelegd. Het is niet zo dat het allemaal kommer en kwel is. Daar staan een aantal heel positieve punten in. Het is logisch, na de communicatie in de krant vandaag, dat de onderwijsverstrekkers dan in hún communicatie wijzen op de sterke punten. U mag hun dat zeker niet kwalijk nemen. Die sterke punten zie je ook. Er is inderdaad meer overleg. Er zijn trouwens ook per begeleidingsdienst individuele rapporten gemaakt, ook heel interessant voor de begeleidingsdiensten zelf. Ze hebben geïnvesteerd in lerende netwerken. Op zich zijn dat goede zaken, maar er blijven voor mij een paar zeer zware pijnpunten waaraan moet worden gewerkt.

Het is eerste is de focus. Jullie hebben dat allebei gezegd. Ik ben het daar ook mee eens. Zorg ervoor in je opdracht dat er een focus komt, en die focus staat in ons regeerakkoord. De focus is de begeleiding van de leraar op school. Ofwel is dat in de klas, maar dat kan ook via een lerend netwerk zijn. Dat moet echter de focus zijn, en dat moet nog duidelijker worden, denk ik.

Ten tweede is er iets dat mij al heel lang zorgen baart. Scholen die niet zo goed presteren, kunnen volgens ons eigen Kwaliteitsdecreet nu een beroep doen op de begeleiding, maar het is geen plicht. Men is dus een beetje afhankelijk van de besturen: doen ze het of doen ze het niet? Ik denk dat het echt belangrijk is dat we ook bekijken hoe we ter zake kunnen ingrijpen, om toch tot dat partnerschap te komen tussen inspectie en begeleiding. Vanmorgen zeiden de begeleidingsdiensten me dat je eigenlijk te laat bent als je maar intervenieert als er verbeterpunten zijn. Dat is waar. Begeleiding moet coachend zijn, ik ben het daarmee eens, maar als er verbeterpunten zijn, moeten ze zeker ook tussenbeide komen.

We hebben nu afgesproken dat er in de eerste week na de paasvakantie een nieuw overleg is. Ik heb hun gevraagd om over het rapport en de inhoud ervan terug te koppelen naar hun besturen. Het is mijn bedoeling om in eerste instantie samen met hen aan een aantal verbeterpunten te werken op heel korte termijn, en wie weet, als we daardoor geraken, ook nog een aantal voorstellen voor wijzigingen aan het Kwaliteitsdecreet te doen. Alle ingrediënten liggen op tafel om daar nog actief werk van te maken. (*Applaus bij CD&V*)

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik deel een aantal van uw analyses, maar tijdens de commissievergadering van 7 februari 2019, toen dit rapport nog niet bekend was, stelde ik dat ik de eer had gehad om een volledige dag te kunnen meedraaien in een lagere school waar begeleiding een samenwerking was tussen een lerarenopleiding, een school en de begeleiding in de klas. Ik heb dat toen in het Waaslands 'met de caoutchouc botten in de moor' genoemd, inderdaad, in de realiteit, waarbij die begeleiders worden geconfronteerd met de gevolgen van hun eigen tips. Het is immers natuurlijk gemakkelijk om met een powerpoint op een studiedag te zeggen hoe leerkrachten het moeten doen, tot op het moment waarop je in die klas met die 27 kleuters staat, waarvan er 11 geen Nederlands kennen. Dan wordt het wel heel reëel.

We moeten dus niet alleen pleiten voor een samenwerking over de netten heen. Laat ons eerlijk zijn, een leerkracht is niet bezig met de overtuiging van die begeleider als het gaat over kinderen die geen Nederlands kennen. We moeten ook de lerarenopleiding, de hogescholen, de private begeleiding en nascholing hierbij betrekken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Het zal veel collega's niet verbazen dat ik nog even doorga over de samenwerking en het sluit wat aan bij wat daarnet is gezegd. In het rapport staat dat er bijna geen samenwerking is tussen de pedagogische begeleiding en de lerarenopleiding. Men grijpt daarnaast te vlug naar de eigenheid op een gebied waar onderwijs en samenleving meer baat hebben bij samenwerking. Dan

verbaast het me niet dat de commissie een voorstel doet om bij nieuwe projecten en initiatieven zelfs zover te gaan dat de overheid die samenwerking als financieringsvoorwaarde oplegt.

Ik herinner mijn collega's aan de strijd die men gevoerd heeft om toch maar niet tot een netwerk per regio te komen toen we het over de ondersteuningsnetwerken hadden. Het maakt inderdaad voor dat kind of die leerkracht niet uit welke achtergrond die begeleider heeft, zolang hij of zij maar die leerling of leerkracht beter kan ondersteunen. Het is voor velen een bittere passage in dit parlement geweest. Ik hoop dat we met zo'n rapport, met zo'n aanbeveling op dat terrein nog vooruitgang kunnen boeken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Vanuit de oppositie hebben we het rapport nog niet kunnen inkijken. Ik heb het rapport vanmorgen nog niet gevonden, ik ga dus voort op de krantenartikels die erover verschenen zijn. Daarin valt mij op dat in 2014, na het eerst rapport-Monard, de titel in de krant luidde: 'Begeleiding van leerkrachten raakt niet genoeg tot in de klas'. In 2019 luidt de titel exact hetzelfde: 'Onderwijsbegeleider te weinig in de klas'.

Een van de aanbevelingen uit het rapport-Monard zou volgens het krantenartikel zijn dat pedagogisch begeleiders toch minstens 50 procent van hun tijd op de klasvloer moeten doorbrengen. Dat lijkt me inderdaad een minimum, want 50 procent is nog maar de helft van hun tijd. Ik vraag mij dan af, minister, of u gegevens hebt over de tijd die nu wordt doorgebracht op de klasvloer. Staat dat in het rapport? Hoe kunnen wij de tijd die doorgebracht wordt op de klasvloer verhogen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Veel hangt af van welke bril u opzet om het rapport te lezen. Ik lees dat dit rapport eigenlijk naadloos aansluit bij het vorige. Ik heb nog steeds respect voor de meeste mensen van deze pedagogische begeleidingsdiensten. Het is evident dat er opvolgingspunten, aanbevelingen en verbeterpunten zijn. Die zijn trouwens ook in het rapport opgenomen.

Het rapport bevestigt ook dat er een minimale bezetting van de begeleidingsdiensten moet zijn om kwaliteitsvol werk te kunnen leveren.

Ten slotte ben ik geen voorstander van begeleidingsdiensten die uitsluitend aangestuurd worden door de overheid. Laat dat zeer duidelijk zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, het rapport is vanochtend door de heer Monard aan de onderwijsverstrekkers en de diensten voorgesteld. Het wordt uiteraard publiek gemaakt. In mijn eerste antwoord aan de heer De Ro en de heer Daniëls heb ik al gesuggereerd dat het rapport uit respect voor het werk dat de heer Monard heeft geleverd, ook zal worden voorgesteld in het Vlaams Parlement. De mensen die het rapport hebben opgesteld, zullen dan antwoorden op alle vragen. Ik vermoed dat het rapport intussen op het internet beschikbaar is, anders zal dat vandaag zeker zo zijn. Daar hoeft u zich geen zorgen over te maken.

Er is nergens bepaald hoeveel onderwijstijd er in de klas moet worden doorgebracht.

Er is ook een discussie over wat ondersteuning van de leerkracht in de klas is. Is het effectief op de klasvloer gaan, of is het bijvoorbeeld de leerkrachten wiskunde

samenbrengen om na te gaan hoe de lesmethodieken kunnen worden verbeterd? Dat kan ook een ondersteuning van de leerkrachten in de klas zijn. Een tijd hebben we daar dus niet over, maar dat de effecten op de klasvloer beter te meten moeten zijn, staat als een paal boven water. Daarover ben ik nu in gesprek met de begeleidingsdiensten.

Wat collega De Meyer zei, wil ik ook onderstrepen. Het is een rapport dat een vrij eerlijke, kritische maar ook opbouwende analyse maakt van de pedagogische begeleidingsdiensten. Er is ontzettend veel engagement bij de mensen die in de pedagogische begeleidingsdiensten werken. Er zaten hier net een aantal leerkrachten uit een Gentse school te luisteren naar de eerste antwoorden. Ik had een gesprek met hen en ik heb hen gevraagd naar hun ervaringen met de pedagogische begeleidingsdiensten. Ze zeiden dat ze hen hebben gezien op het ogenblik dat het minder goed ging met hun school en dat ze werden begeleid. Ik denk dus dat er wel goede voorbeelden zijn, maar dat de begeleiding zich veel scherper moet profileren en naar buiten moet durven te komen en samenwerken. Ik ben het er niet helemaal mee eens dat je er een neutrale box van kunt maken, maar samenwerken houdt niet noodzakelijk eenheidsworst in. Men kan gewoon een aantal zaken uitwisselen. Ook voor de hogescholen is er beterschap mogelijk. Het project 'Kleine Kinderen, Grote kansen' is een prachtig voorbeeld: alle diensten, lerarenopleidingen en pedagogische begeleidingsdiensten hebben er samen gewerkt rond het herkennen en erkennen van armoede in de klas. Het kan dus.

Focus en verplichte begeleiding wanneer het minder goed gaat, zijn voor mij zaken die als een paal boven water staan en die we beter moeten regelen.

Collega's, ik ben niet te laat met dit rapport. We hadden afgesproken om het in de tweede helft van de legislatuur te doen en dan na te gaan welke initiatieven er moesten worden genomen. Ik zal sowieso proberen om met onze onderwijsverstrekkers tot een aantal voorstellen te komen op heel korte termijn. Ik reik de hand aan jullie, ook aan de oppositie, om na te gaan of we nog een aantal verbeteringen kunnen aanbrengen. Het is nooit te laat om goed beleid te voeren, nog voor de verkiezingen.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik denk dat het belangrijk is om ervoor te zorgen dat we over zes jaar niet opnieuw een rapport krijgen waarin staat dat de begeleiding niet op de werkvloer komt. We zullen onze taak als overheid moeten opnemen om het iets korter op te volgen. Voor de N-VA wil dat zeggen dat we een competente begeleiding willen, met absolute klaservaring, met schoolervaring, zodat die met de leerkracht, op grond van gelijkwaardigheid, aan de slag kan gaan. Dat geloven leerkrachten ook. Het moet op een regelmatige basis gebeuren, in samenwerking met lerarenopleidingen en eventueel andere externe aanbieders, want zo kunnen we ook de pool vergroten.

Waarom? Omdat op de werkvloer zijn, werkt. Men ziet het, men voelt het, en het is geen vergadering er bovenop na de uren want het gebeurt terwijl mensen bezig zijn. En of een begeleider nu van de ene of de andere overtuiging is, laat ons wel wezen: een leerkracht is bezig met zijn klas en zijn school.

Laat ons alstublieft zorgen dat die begeleiding gebeurt in de realiteit, rekening houdt met de realiteit en voor de leerkrachten een echte begeleiding betekent en niet een belangenverdediging of een of andere koepeltaak.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, collega's, ik wil eindigen met een van de mooiste ideeën die erin staan en met een van de punten waarover ik het meest bezorgd ben.

Men schrijft letterlijk de aanbeveling om de begeleiding voor kunstacademies vanuit efficiëntie-oogpunt te laten verlopen via de grootste speler op het terrein,

de Onderwijkskoepel van Steden en Gemeenten. Om de leerkrachten muziek, beeld, woord en dans te begeleiden, lijkt het mij een zeer goed voorstel, maar er is absoluut geen rekening mee gehouden. Men stelt vast dat met betrekking tot de implementatie van het nieuwe decreet de ongerustheid in de sector groot is.

Een van de mooiste ideeën die erin staan, is de vraag waarom de pedagogische begeleiding altijd uit voltijdsen moet bestaan. Waarom gebruikt men niet de beste leerkrachten om een dag per week de andere leerkrachten te inspireren? Dit soort van ideeën, aangereikt door eminente mensen uit het onderwijsveld, verdienen meer aandacht dan alleen maar te moeten worden herhaald over zes jaar.

U vindt in ons een bondgenoot om in de komende weken nog een aantal flinke stappen te zetten.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.31 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.53 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2019 betreffende het tijdelijk project 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs' – 1818 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2019 betreffende het tijdelijk project 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs'.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, ik wil even melden dat onze fractie zeer tevreden is over de organisatie van de pilootprojecten om het nieuwe concept leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs te testen. De huidige regelgeving, waarbij leerlingen recht op gratis leerlingenvervoer hebben binnen buitengewoon onderwijs als ze naar de dichtstbijzijnde school van hun type en schoolnet naar keuze gaan, garandeert niet langer de juiste ondersteuning. Dat concept is verouderd.

Met de Vlaamse Regering formuleerden we dan ook de ambitie om de duurtijd van de ritten terug te dringen en te kijken naar de effectieve zorgnood. Binnen dit nieuwe proefproject kennen de huidige twee proefregio's een verlenging en wordt er een grootstedelijke regio toegevoegd. De verlenging en de uitbreiding naar een derde regio is positief om het nieuwe concept maximaal te testen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1818/1)

– *De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende het Onderwijs XXIX – 1876 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende het Onderwijs XXIX.

De algemene bespreking is geopend.

De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Heel kort, voorzitter. Het meeste is gezegd in de commissie. Twee punten wil ik toch nog even namens onze fractie herhalen. We hebben ons bij de hervorming van het secundair onderwijs zeer sterk geëngageerd voor de invoering van twee getuigschriften op het einde van het basisonderwijs, zoals die in het toenmalig akkoord stonden. De mensen die het ontwerp van decreet XXIX gelezen hebben, zullen gezien hebben dat we van dat denkspoor afstappen. Ik heb daar begrip voor. Ik heb de minister ook gehoord over de redenen waarom de sociale partners daarnaar gevraagd hebben. Ze vrezen vooral planlast en dat het zou verworden tot invulfiches en afvinklijstjes.

Ik blijf echter nog altijd met de bezorgdheid zitten die ook heel veel ouders hebben. Als kinderen geen getuigschrift basisonderwijs halen, dan wil dat absoluut niet zeggen dat ze geen enkele eindterm bereikt hebben of dat ze niets kunnen. Onze fractie pleit ervoor dat die informatiedoorstroming toch zou verbeteren.

We hebben binnen de meerderheid nog tot het laatste moment gekeken om een aantal amendementen te schrijven die noodzakelijk zijn en die een verbetering zijn ten opzichte van de tekst die voorligt. We hebben geprobeerd om de dko's, de academies voor deeltijds kunstonderwijs, ook op te nemen in scholengemeenschappen. We hebben het daar in de commissie over gehad, minister. U was daar ook principieel mee akkoord. De tijd was te kort om de tekst rond te krijgen. Ik ben evenwel blij dat we binnen de meerderheid en – waarom niet – ook met de mensen van de oppositie de komende weken nog inspanningen willen doen om dat principe toch te verankeren. Het is nu het moment. Willen we dit laten ingaan op 1 september 2020, dan is het goed dat we dat nu wettelijk regelen, zodat de volgende regering daar niet onmiddellijk mee moet beginnen en dat het niet opnieuw haast- en vliegwerk zou moeten worden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, collega's, ik zou eerst een aantal amendementen die nu op de banken rondgedeeld worden, heel kort willen toelichten. Het eerste amendement is amendement nr. 13. U zult merken dat dit amendement hetzelfde beoogt als amendement nr. 16. Dit gaat over de leerlingen met de zogenaamde 'korte types': de leerlingen met een verslag van type 2, 4, 6 of 7. Ook het inschrijvingsverslag type 2 – dat zijn de vroegere ion-leerlingen – moeten we meenemen in de rugzakfinanciering, waarover ik dadelijk nog iets zal zeggen.

Amendement nr. 14 betreft een wijziging aan het decreet Volwassenenonderwijs, meer bepaald voor centra voor volwassenenonderwijs waar er als gevolg van een fusie, een andere indeling of samenwerking potentieel directeurs die in functie zijn, verloren zouden kunnen gaan. Dat was niet de initiële bedoeling. Er zijn er twee, namelijk een in Voeren en een in de LBC (Landelijke Bedienden Centrale). Dit amendement strekt ertoe om die mensen aan boord te houden.

Amendement nr. 15 handelt over leerlingen die in een bepaald structuuronderdeel of een bepaalde studierichting zitten maar ambtelijk verkeerd zijn ingeschreven. Nu moeten die terug naar de vroegere studierichting, ook als ze een kans op slagen hebben in die studierichting. Dit amendement strekt ertoe dat de directeur van de instelling, na advies van de klassenraad, toch kan oordelen om die leerlingen daar te laten.

Amendement nr. 16 heb ik reeds toegelicht.

De amendementen nrs. 17 en 8 betreffen studenten die inschrijven voor het toelatingsexamen arts/tandarts. Er zijn studenten die zich inschrijven voor beide toelatingsexamens en voor beide slagen. Deze konden dus in beide studierichtingen beginnen, wat uiteraard niet mogelijk is. Om die reden vragen we nu aan de studenten die deelnemen aan de twee toelatingsexamens, om op voorhand aan te geven, als ze voor beide examens slagen, welke opleiding ze willen starten. Op die manier willen we vermijden dat er nadien te veel moet worden doorgeschoven.

Amendement nr. 19 wijzigt de ingangsdatum van bepaalde artikelen die uitwerking hebben met ingang van 1 mei 2019.

Voorzitter, dit waren de amendementen die vandaag nog zijn ingediend.

In het Onderwijsdecreet XXIX zit heel veel. Voor de N-VA zit er iets heel belangrijks in, waar ik stil bij wil blijven staan. Dat is de omkadering naar aanleiding van het M-decreet. We hebben steeds gesteld – we zijn ook blij dat de collega's gevolgd zijn, waarvoor dank – dat de kleine types 2, 4, 6 en 7 voorzien moesten worden van een rugzakfinanciering en niet langer in een grote pot moesten zitten, waar het dan uit moet worden gehaald. Dat is een belangrijk principe en volgt een beetje de persoonsvolgende financiering, zoals we die kennen in welzijn. Dit passen we nu toe op de kleine types 2, 4, 6 en 7. Onze partij heeft dat al een aantal keren – ik herinner u aan april 2018 – naar voren geschoven. Dit wordt nu in dit decreet opgenomen, wat voor ons een belangrijk punt is.

Minister, ik wil daar een randbemerking bij maken. Ik verneem net – het nieuws is nog letterlijk warm – dat er op bepaalde fora over digitale platforms voor ondersteuning wordt gesproken. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen de aanmelding van een klein type 2, 4, 6 en 7 – leerlingen met een heel grote nood – en eender welke andere aanmelding. Dat platform zal dan beoordelen wie wat zou krijgen. Er wordt zelfs over heel concrete systemen gesproken die zouden worden aangekocht, bijvoorbeeld Diplon of Grippa. De kostprijs zou er zelfs niet toe doen. Het platform zou dan bepalen wie welke ondersteuning krijgt.

Als dat waar zou zijn – ik hoop van niet –, dan gaat dat in tegen het ontwerp van decreet waarover we hier vandaag stemmen. Kinderen met een type 2, 4, 6 en 7 zijn kinderen met een ernstige mentale beperking, met motorische beperkingen of met een visuele stoornis, die zeer ingrijpend zijn voor het kind. Ze hebben dus grote zorgnoden. Ook voor de leerkrachten in het gewoon onderwijs waarin ze terecht komen, vormen zij een grote belasting. Eigenlijk leggen we vandaag vast dat daar een rugzak aan vasthangt, dat ze zeker zijn van ondersteuning, dat de scholen buitengewoon onderwijs die de expertise hebben, voor deze kinderen zullen instaan.

Minister, het zou jammer zijn – ik denk dat u deze analyse deelt – dat een platform alle middelen terug op één hoop gooit. Dat zou heel raar zijn, mocht er iets worden geïnstalleerd dat eigenlijk tegen ons decreet ingaat. Maar ik neem aan dat we ons er allemaal op verschillende fora tegen zullen verzetten dat dat gebeurt.

Ik verwijs ook nog even naar een aantal amendementen die in de commissie werden behandeld en die toch niet onbelangrijk zijn. We hebben 'de vereiste expertise' aangepast naar 'de vereiste handicapspecifieke expertise', om ervoor te zorgen dat kinderen inderdaad krijgen waar ze werkelijk recht op hebben. De N-VA heeft in het verleden echt wel gevraagd om deze zaken te doen. Het is een eerste stap in die bijsturing van het M-decreet. We hebben daar vorige week ook al over gesproken. We zullen er nog een aantal moeten doen, maar ik denk dat we hiermee toch al een belangrijke stap zetten.

Voor de rest, collega's, kan ik iedereen alleen maar aanbevelen om dit ontwerp van decreet te bekijken want er zitten heel veel zaken in, ook een waar collega Celis in het verleden al heel vaak naar verwezen heeft: het 'naamloos leerjaar' in het bso. Dat is een zevende jaar om leerlingen die in het beroepssecundair onderwijs zitten, maar die eigenlijk nog meer algemene vorming nodig hebben, voor te bereiden en sterker te maken, zodat ze toch een gerede kans maken om het ook in het hoger onderwijs te maken. Ik ben blij dat we dat verlengen. Ik hoop alleen dat we daar in de toekomst een toffere naam aan kunnen geven dan het 'naamloos leerjaar', want geef toe: als je op de bus staat te wachten en ze vragen je welke studierichting je volgt, en je moet antwoorden dat je het zevende jaar 'naamloos leerjaar' volgt, is dat toch niet echt wervend.

Collega's, dat zijn een aantal belangrijke zaken die ik hier nog extra in de verf wou zetten, naast uiteraard ons uitgebreide betoog in de commissie, waarvan u het verslag kunt lezen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, het zal u niet verrassen dat ik mogelijk – om niet te zeggen: zeker – voor een laatste maal aandacht vraag voor mijn resolutie van 28 mei 2003 betreffende het tijdig indienen van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs, met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar. Bij de overwegingen stelden we dat de start van een schooljaar ordentelijk moet kunnen verlopen, dat scholen daartoe tijdig de nodige voorbereidingen moeten kunnen treffen, en dat scholen niet in de zomervakantie mogen worden geconfronteerd met nieuwe regelgeving. Daarom hebben we het volgende aan de Vlaamse Regering gevraagd: ontwerpen van decreet inzake Onderwijs in het Vlaams Parlement indienen voor 1 mei als de inwerkingtreding gepland is op 1 september van datzelfde jaar; de ontwerpen van decreten inzake onderwijs die zijn ingediend na 1 mei, mogen zeker niet in werking treden bij het begin van het daaropvolgende schooljaar; geen omzendbrieven aan de scholen meedelen waarvoor de wettelijke basis ontbreekt; alle besluiten en omzendbrieven voor bepalingen die in werking treden op 1 september ten laatste op 25 juni aan de scholen meedelen.

Voorzitter, meester, collega's, die resolutie was voor mij telkens een toetssteen voor alle genummerde decreten. En ik moet u zeggen dat in deze legislatuur alle genummerde decreten tijdig zijn ingediend en tijdig zijn goedgekeurd. Minister, hetzelfde kan ik niet zeggen over alle besluiten en omzendbrieven, hoewel er in vergelijking met de vorige legislaturen een uitzonderlijke vooruitgang is.

Voorzitter, collega's, ik hoop dat er ook in volgende legislaturen collega's zullen zijn die waken over de verdere naleving van deze resolutie, en dat in het belang van de scholen. Ik denk dan in het bijzonder aan de directies, aan de schoolbesturen, aan

de leerkrachtenteams, maar ook aan de leerlingen, op wie de besluiten van toepassing zijn.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik was graag kort even ingegaan op het voorstel van collega De Ro over het invoegen van het deeltijds kunstonderwijs (dko) in de scholengemeenschappen. Ik wil even aankaarten dat het voor de N-VA heel erg belangrijk is dat we heel goed weten wat daar de budgettaire en structurele implicaties van zullen zijn, maar ook wat de operationele gevolgen zullen zijn, dus wat het teweeg zal brengen in het veld. Ik weet dat het heel kort dag is. We zijn nog maar een paar weken aanwezig in dit parlement. Daarom durf ik nu toch de vraag te stellen aan de minister om aan het kabinet of de administratie te vragen om te bekijken wat er nog mogelijk is om die oefening te maken, zodat we, voordat we daar beslissingen rond nemen, toch een duidelijk zicht hebben op alle implicaties daarvan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Ro, u hebt ooit gezegd bij de bespreking van OD XXIX dat genummerde decreten zelden sexy zijn. Ik ben het ermee eens dat dat in elk geval niet sexy klinkt. Maar als we zien welke maatregelen in dit OD XXIX vervat zitten, dan ben ik daar bijzonder blij mee.

Een aantal collega's hebben gefocust op zaken die ze zelf belangrijk vinden. Ik kan er nog een paar aanvullend meegeven.

De kleine basisscholen staan we een extra genadejaar toe. Ik vind het een heel goede zaak dat we maatregelen nemen zodat zeker studenten hun studietoelage niet verliezen. Dat is ontzettend belangrijk.

De verwijzing naar de bijstellingen aan het M-decreet is van belang. Ik onderstreep nog eens dat we met de meerderheidsfracties samen een vergadering hebben gehad om een aantal bijstellingen te bespreken. Dit is de implementatie hiervan.

De opmerking van collega Daniëls rond het toegangsportaal en het feit dat middelen samengegooid zouden worden, neem ik zeker ernstig. Ik ga nu ook duidelijk zijn in mijn stelling: scholen geven rechtstreeks aan de school buitengewoon onderwijs door met wie ze willen samenwerken. Scholen zijn vrij om een school buitengewoon onderwijs die de beste expertise levert, te kiezen. Het kan zijn dat ze kinderen elektronisch aanmelden, maar de achterliggende middelen kunnen onmogelijk op één hoop worden gegooid. Die zijn gekoppeld aan het type. Wat wel kan, is dat in de groep kinderen onderling men gedifferentieerd ondersteuning gaat geven omdat de grootste klacht ten opzichte van het vroegere geïntegreerd onderwijs (gon) de starheid van het geheel was. Dat willen we nu doorbreken. We hebben uitdrukkelijk in de regelgeving voorzien dat het onmogelijk is om weer alles op een hoop te gooien en dan te gaan kijken hoeveel uren er zijn. Die kleine types staan daar absoluut buiten. Mocht u daar andere verhalen over horen, dan zal ik mijn diensten daar zeker tegen laten optreden, want dit is niet de letter noch de geest van wat we vandaag goedkeuren.

Collega De Ro, ik begrijp dat u uw opmerking over het getuigschrift bereikte doelen nog eens maakt. We hebben daar ook lang over nagedacht. De grootste zorg die ik vandaag hoor op het terrein, is dat kinderen die een getuigschrift basisonderwijs krijgen, geen automatische toegang meer krijgen tot het eerste leerjaar B. Scholen zitten een beetje met de handen in het haar omdat er soms kinderen zijn die wel het getuigschrift krijgen maar graag die heel praktische vorming zouden krijgen. We moeten ook dat evalueren, zowel de opmerking die

u maakt over hoe je een waarderend stuk maakt voor jongeren die niet het getuigschrift krijgen, maar meestal wel een traject van zes jaar hebben gelopen in het basisonderwijs, en ook hoe je zorg draagt voor die kinderen die het wel halen maar die toch sowieso al een keuze gemaakt hebben om in de richting beroepsonderwijs te stappen. Die twee zaken volgen we op. Ik deel uw zorg dat we in de twee richtingen voldoende waarderend moeten zijn. Ik wil zeker samen met de scholen kijken hoe je toch tot iets beters kunt komen.

Collega's, tot slot wil ik een pluim geven aan collega De Meyer. Hij gaf als het ware zijn afscheidsspeech, maar het is nog niet het laatste moment. Ik ga toch een belofte doen, voor zover ik hier nog iets te zeggen heb. Collega De Meyer, u bent de behoeder van de ordentelijke besluitvorming in dit parlement. U zorgt ervoor dat de decreten op tijd worden goedgekeurd. Ik denk dat het in het belang is van de kwaliteit van ons Vlaams onderwijs dat we wat in de resolutie staat en waar u met uw collega's over waakt, de komende jaren op een zeer consequente wijze blijven volhouden. Die engagementen hebt u alvast. Ik wil u ook bedanken voor uw volgehouden inspanningen op dat vlak. Het was voor mij soms ook een beetje moeilijk om te zorgen dat wij er altijd op tijd geraakten. Maar het is voor de scholen zeer relevant dat men op tijd weet wat er zal veranderen in de regelgeving.

Bedankt, collega's, voor de tussenkomsten. We volgen die verder op.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/4)*

– De artikelen 1 tot en met 31 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement op artikel 32. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)*

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– De artikelen 33 tot en met 44 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 44/1. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)*

Ik mag me niet in het debat mengen, maar ik wil toch de leden van de Commissie voor Onderwijs daarvoor bedanken. Het heeft namelijk impact op de middelbare school in de gemeente Voeren. Wat betreft het volwassenenonderwijs, wil ik u daarvoor danken, minister, en al diegenen die dat willen steunen.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– De artikelen 45 tot en met 78 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 78/1. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)*

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– *De artikelen 79 tot en met 88 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 89. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 90 tot en met 104 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen tot invoeging van een artikel 104/1 en een artikel 104/2. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)

De stemmingen over de amendementen worden aangehouden.

– *De artikelen 105 tot en met 181 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 182. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1876/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de multilaterale overeenkomst ter implementatie van aan belastingverdragen gerelateerde maatregelen ter voorkoming van grondslagutholling en winstverschuiving en met de verklarende nota, gedaan te Parijs op 24 november 2016

– **1836 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de multilaterale overeenkomst ter implementatie van aan belastingverdragen gerelateerde maatregelen ter voorkoming van grondslagutholling en winstverschuiving en met de verklarende nota, gedaan te Parijs op 24 november 2016.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1836/1)

– *De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod – 1840 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2**Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, ik wil namens mijn fractie zeker even het woord nemen. Het ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt, is namelijk een belangrijk ontwerp van decreet. Het is belangrijk wegens de steeds groeiende nood aan zorg voor onze mentale gezondheid, maar ook omdat er nood is aan een hervorming. Zowel lokale, Vlaamse, als internationale evoluties stellen en stelden heel wat uitdagingen aan onze Vlaamse geestelijke gezondheidszorg. De zesde staatshervorming zorgde voor een cascade aan hervormingen en de langverwachte terugbetaling van de psychologische zorg is er eindelijk ook.

Een sterk geestelijk gezondheidsbeleid focust op vele facetten: medisch, sociaal, cognitief enzovoort. En daarom was de allesomvattende aanpak nodig die we middels dit ontwerp van decreet voorzien. Er is een behandeling en zorg voor de patiënt, maar er zijn ook maatregelen om de geestelijke gezondheid van de hele bevolking te bevorderen. Dit beleid start met preventie en zet heel sterk in op destigmatisering.

Zo'n aanpak vraagt natuurlijk een heel duidelijk kader, met garanties naar het nieuw te ontwikkelen zorgaanbod. We richten ons naar bestaande en nieuwe doelgroepen. We zullen trachten de zorg evenwichtig te spreiden over die doelgroepen, maar ook over verschillende Vlaamse regio's, met duidelijke criteria.

Minister, dit ontwerp van decreet komt geheel tegemoet aan de nieuwe visie rond geestelijke gezondheid. Het vormt een stevig fundament voor de toekomstige organisatie ervan.

Met deze manier van werken stappen we resoluut af van het voortbouwen op wat er was, maar we kijken heel gericht hoe we meer geestelijke gezondheidszorg sneller bij meer mensen kunnen laten toekomen.

De CD&V-fractie vindt hierin een aantal belangrijke bouwstenen terug. We willen af van het taboe. We willen de psychologische kwetsbaarheid sneller bespreekbaar maken. En we willen vroeger tussenkomen en problemen oplossen vooraleer ze toenemen.

We willen starten vanuit zelfzorg, bekijken wat er mogelijk is in informele buurtzorg en eerstelijnszorg, en dan pas evolueren naar intensieve en gespecialiseerde zorg. Die keuzes houden een ingrijpende verandering in. Maar we beseffen dat dit noodzakelijk is om die continuïteit van zorg op maat te kunnen bieden.

Met dit ontwerp van decreet stappen we definitief af van het blijven verdergaan op hoe het altijd ging en focussen we echt op samenwerking.

Dat is samenwerking tussen de gemeenschappen, de gewesten en ook de federale overheid, maar ook samenwerking met andere sectoren waar veel mensen met zorg- en gezondheidsvragen komen. Want het taboe dat nog steeds rust op psychische en psychiatrische problemen is en blijft hardnekkig. Onbegrip,

onwetendheid en misverstanden 'all over the place'. Dit stigma, vaak onbedoeld, weerhoudt mensen ervan om hulp te zoeken.

Een betere kennis inzake geestelijke gezondheid is dan ook cruciaal. Het verhogen van de publieke kennis erover staat daarom in het ontwerp van decreet beschreven als een expliciete opdracht van alle organisaties die met geestelijke gezondheid aan de slag gaan. We richten ons dus op iedereen, zo werken we preventief én zetten we de boodschap kracht bij dat mentale problemen iedereen kunnen treffen en dat het belangrijk is hierover te praten, een voor ons waardevol onderdeel van dit ontwerp van decreet.

Ook opvallend en positief: er wordt sterk ingezet op werken met ervaringsdeskundigen, mensen die vanuit eigen ervaringen en beleving weten wat het is om opgenomen te worden, om therapie te krijgen, om patiënt te zijn. Deze mensen kennen de zorg van binnenuit. Die bijzondere positie maakt hen uitermate geschikt om in dialoog te gaan met patiënten en cliënten, hulpverleners, directie en bestuurders.

Minister, met dit ontwerp van decreet stomen we de sector klaar om meer geestelijke gezondheidszorg sneller en bij meer mensen te brengen. We informeren actief het grote publiek over geestelijke gezondheidszorg en we willen dat meer mensen toegang vinden tot de zorg, dit ondersteund door ervaringsdeskundigen die weten wat het is om patiënt te zijn. U weet, minister, – want dat bleek uit het voorstel van resolutie dat we hier eerder indienden en dat door dit parlement voltallig werd aanvaard – dat wij de belangrijke bouwstenen daarin terugvinden, en daarom vond ik het belangrijk middels deze tussenkomst aan te geven dat wij als CD&V-fractie dit ontwerp van decreet met overtuiging zullen goedkeuren.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

Björn Anseeuw (N-VA): Voorzitter, collega's, ik spreek namens de N-VA als ik zeg dat ik heel erg tevreden ben dat dit ontwerp van decreet er nog voor het eind van de regeerperiode is. We hebben ons de voorbije jaren en maanden meermaals voorstander getoond van een grondige hertekening van de geestelijke gezondheidszorg. Dit ontwerp van kaderdecreet is daar het startpunt van.

De laatste jaren wordt de impact van psychische problemen op de gezondheid en het welbevinden van heel wat Vlamingen steeds duidelijker. Meer dan ooit is een toegankelijke, betaalbare, beschikbare en bereikbare geestelijke gezondheidszorg broodnodig.

Dit ontwerp van decreet is natuurlijk ook het gevolg van de zesde staats-hervorming. Het is niet onbelangrijk om toch nog eens aan te stippen dat de complexe bevoegdheidsverdeling als gevolg van die zesde staats-hervorming het er echt niet gemakkelijker op maakt. Dat zeggen wij niet alleen, dat blijkt ook uit het advies van de Raad van State.

Heel wat staat of valt met de uitvoering van dit ontwerp van decreet. Zo is het nu echt nodig dat we de psychische zorgnoden in Vlaanderen nu eindelijk eens kunnen objectiveren. Vandaag is het onvoldoende bekend wie welke zorg wanneer nodig heeft, zeker wanneer het gaat over vroegdetectie en -interventie. Zonder die kennis is het heel erg moeilijk om het geestelijke gezondheidslandschap te hertekenen op een goede en adequate manier. Objectivering van de zorgnood is echt nodig, preventie moet een speerpunt blijven. Dat is ook zo in dit ontwerp van decreet.

De N-VA is heel erg tevreden dat geestelijke gezondheidszorg voortaan wordt aangeboden op plaatsen waar mensen om andere redenen naartoe gaan. De gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg wordt mobieler, aanklampender en

bereikbaar. Bij de uitvoering van het ontwerp van decreet moeten er maatregelen genomen worden. Het is een werk van lange adem. Er moeten blijvend maatregelen worden genomen om het stigma dat nog altijd kleeft op geestelijke gezondheidsproblemen zoveel mogelijk weg te werken. Het bespreekbaar maken van psychische problemen is eigenlijk de eerste stap naar meer psychisch welbevinden voor alle Vlamingen.

Populatiegerichte acties spelen hierin een belangrijke rol. Ervaringsdeskundigheid is daar onlosmakelijk mee verbonden. De N-VA zal het ontwerp van decreet vanzelfsprekend goedkeuren en de uitvoering in de toekomst met argusogen volgen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De geestelijke gezondheidszorg zit zowel op het niveau van de gemeenschap als op het federale niveau. Er is heel wat aandacht naar dit onderwerp gegaan. Dat was ook nodig aangezien we gedurende heel wat decennia aandacht gehad hebben voor onze lichamelijke gezondheid maar niet voor ons mentaal welzijn, terwijl die toch onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het ontwerp van decreet probeert structuren te steken in die bevoegdheden van Vlaanderen op het vlak van geestelijke gezondheidszorg. Zeker na de overdracht van een aantal bevoegdheden was dat niet onbelangrijk.

Vanuit mijn eigen ervaring ben ik overtuigd dat, naast behandeling, er vooral aandacht moet gaan naar preventie. De destigmatisering is toch een basisvoorwaarde om vooruitgang te boeken op het vlak van vroegdetectie en vroegbehandeling. In die zin is de aandacht voor gezondheidswijsheid toch zeer belangrijk om Vlamingen op het vlak van geestelijke gezondheidszorg de nodige kennis en het nodige inzicht te geven, zodat zij minder vrees hebben voor die psychische problemen en het dus natuurlijk ook taboedoorbrekend is. Het zal mensen ook het inzicht geven dat psychische problemen niet anders bekeken moeten worden dan lichamelijke aandoeningen.

Mijn collega's van de commissie Welzijn weten dat ik het zeer belangrijk vind om van jongs af aan al te investeren in het mentaal kapitaal van onze kinderen. Projecten als 'Rust in de klas', maar ook andere vormen, zijn belangrijk om vanaf de kleuterleeftijd kinderen te leren even tot rust te komen, om hen te leren omgaan met stress, maar ook om problemen in perspectief te leren plaatsen waardoor ze opnieuw beheersbaar worden. Ik heb niet de illusie te denken dat we daarmee alle geestelijke gezondheidsproblemen zullen oplossen, maar wel dat we heel wat mensen psychisch weerbaarder zullen maken en zullen voorkomen dat een aantal mensen geestelijke gezondheidsproblemen zullen ontwikkelen.

In de afgelopen jaren zijn er onmiskenbaar heel wat inspanningen gedaan op het vlak van geestelijke gezondheidszorg, en niet alleen hier maar ook op het federale niveau. Positief was zeker dat is samengewerkt om de vermaatschappelijking van de zorg gestalte te geven. Dat neemt natuurlijk niet weg dat op beide niveaus nog heel wat werk op de plank ligt en dat we op beide niveaus toch nog altijd kampen met een probleem van toegankelijkheid.

Die toegankelijkheid is toch een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van dit ontwerp van decreet. Ik heb in de commissievergadering ook gewezen op de vaststelling die tijdens de hoorzittingen werd gedaan, dat er naast onderconsumptie ook overconsumptie was. Een overbehandeling van 20 procent is toch niet gering. Die volledig wegwerken is allicht niet mogelijk, maar we moeten toch ook in de spiegel durven te kijken en nagaan wat we hieraan kunnen doen, en tot een betere allocatie tussen zorg en middelen komen.

Deze legislatuur is ook beheerst geweest door discussies rond dwang in de geestelijke gezondheidszorg, een pleidooi voor een centralere rol van de patiënt

en zijn zelfzorg en ook voor de meerwaarde en de inbreng van ervaringsdeskundigen. Dit ontwerp van decreet besteedt hier aandacht aan.

We voelen wel dat er bij de basis toch wat bezorgdheid heerst over het groeiende aantal netwerken. Ook dit ontwerp van decreet creëert een nieuw type van netwerk. Ik pleit ervoor dat we de komende jaren zeker en vast gaan evalueren hoe we die netwerken zien ontwikkelen, verder zien functioneren, en hoe zorgverleners in al die netwerken verder functioneren en hopelijk toch niet afhaken wegens de complexiteit. Overleg is daarin natuurlijk ook heel belangrijk, maar de finaliteit mag nooit uit het oog worden verloren, en dat is juist de meerwaarde voor de patiënt.

Ten slotte zal het belangrijk zijn dat de samenwerking tussen de gemeenschappen en de federale overheid voort kan verlopen in een positieve sfeer omdat permanente afstemming natuurlijk aan de orde is. Voor de patiënt is het echt wel irrelevant welk beleidsniveau bevoegd is, voor hem of haar is het gewoon belangrijk dat de zorg toegankelijk is en dat er zorgcontinuïteit is.

Het ontwerp van decreet voorziet dat er meer aandacht zal zijn voor het verzamelen van data. Dat is belangrijk voor de toekomst omdat er toch een evidence based beleid gevoerd moet worden. Het is nu zaak die data ter beschikking te stellen voor het wetenschappelijk onderzoek, om de kwaliteit van de zorg te verbeteren en een goede allocatie van middelen mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik zeg het niet vaak, maar ik wil de collega's die niet van de commissie Welzijn zijn uitnodigen om dit ontwerp van decreet ook echt te lezen. Er staat in het begin een mooie, sterke analyse in, en om inzicht te krijgen in onze geestelijke gezondheidszorg loont het de moeite om het te lezen. Ik herhaal het, we zeggen dat niet vaak over Welzijnsdecreten, die soms nogal technisch kunnen lijken. Dat is belangrijk, want ik denk dat we allemaal veel meer oog moeten hebben voor geestelijke gezondheidszorg, en dat we allemaal moeten beseffen dat dat bovenal ook een politiek thema is.

De geestelijke gezondheidszorg is nog te vaak een bijzaak, maar dit moet een essentieel onderdeel van onze gezondheidszorg zijn. Er gaat slechts 6 procent van de middelen voor de gezondheidszorg naar ons mentaal welzijn en naar onze geestelijke gezondheidszorg. Dat is ongelooflijk jammer en echt een miskening van het belang van hierop in te zetten. Ik erken dat er stappen worden gezet.

Uit de analyse blijkt dat er ook een keerzijde is. Op heel veel vlakken beschikken we niet over goede cijfers. We hebben eigenlijk geen analyses waarin staat hoe vaak welke geestelijke problemen en psychische aandoeningen voorkomen en welk aanbod we nodig hebben. Het is jammer dat we geen goede prevalentiecijfers hebben, want we hebben dat nodig om een beleid uit te stippelen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er voldoende zorg voor de mensen is als we niet weten waarvoor er zorg moet zijn? We hebben geen analyse van de noden in de samenleving om het aanbod op af te stemmen. In die zin ontbreekt een belangrijke pijler.

Ik heb in de commissie al verklaard dat het goed is dat dit ontwerp van decreet hier werk van wil maken, maar eigenlijk had die stap al moeten worden gezet. Dit had de fundamentele bouwsteen van het ontwerp van decreet moeten zijn. We zouden nu al moeten kunnen zien waar het aanbod moet verschuiven en waar we meer aanbod moeten creëren. Het zal er vooral om gaan meer aanbod te creëren, want slechts 6 procent van onze gezondheidszorgmiddelen gaat naar de geestelijke gezondheidszorg.

Iedereen die iemand kent met geestelijke gezondheidsproblemen of zelf geestelijke gezondheidsproblemen heeft, weet hoe moeilijk het is de juiste en gepaste

hulp te vinden. Zelfs voor iemand die het taboe overwint, erkent dat hij problemen heeft en de stap naar hulp zet, is het ongelooflijk moeilijk om die hulp te vinden. Dat geldt vooral voor jongeren en adolescenten die in wachtkamers terechtkomen. Die jongeren hebben zeer verregerende problemen en suïcidale gedachten, maar krijgen de boodschap dat ze binnen enkele maanden maar eens moeten terugkomen. Dat kunnen we in onze samenleving niet aanvaarden. Hetzelfde geldt voor ouderen. We moeten erkennen dat heel veel ouderen met geestelijke gezondheidsproblemen kampen.

Ik denk dat we hier meer op moeten inzetten. We moeten ervoor zorgen dat we onze geestelijke gezondheidszorg ernstig nemen. We moeten de taboes wegwerpen, dit laagdrempelig maken en preventief aan de slag gaan. Zal dit met dit ontwerp van decreet allemaal gebeuren? Ja en neen, want het is eigenlijk een ontwerp van kaderdecreet. Het is een ontwerp van decreet over de organisatie van de structuren. We kunnen de beste structuren op poten zetten, maar als daaronder niet het juiste aanbod zit, zullen we er natuurlijk niet komen.

We kunnen beslissen dat we in iedere eerstelijnszone een eerstelijnspsycholoog willen, maar die psycholoog moet er dan ook zijn. We moeten ervoor zorgen dat de terugbetaling van psychologen, die de federale overheid een beetje op een kier heeft gezet maar waarvoor nog een lange weg moet worden afgelegd, afdoende is om dit te kunnen waarmaken. We moeten de engagementen in dit ontwerp van decreet kunnen uitvoeren. Op dat vlak houd ik mijn hart vast. Ik zie momenteel geen inspanningen van de Vlaamse Regering of van de Federale Regering om dit echt waar te maken.

Mevrouw Saeys, een ander punt heeft betrekking op wat u over netwerken hebt gezegd. Het is goed netwerken in te zetten en regionaal af te bakenen, maar waarom moet die afbakening elke keer anders zijn? We hebben regionale ziekenhuisnetwerken, federale ziekenhuisnetwerken, netwerken voor de geestelijke gezondheidszorg en eerstelijnszones voor de jeugdhulp. We hebben zoveel structuren en netwerken, maar de geografische afbakeningen verlopen elke keer anders.

Op het terrein betekent dit dat de Vlaamse overheid bij wijze van spreken een aantal medewerkers van een centrum algemeen welzijnswerk (CAW) subsidieert om de helft van hun tijd in netwerken te overleggen. Die netwerken zijn altijd anders en het zou veel efficiënter kunnen. We moeten een grondige oefening maken om al die netwerken in elkaar te laten inpassen. Het moet een lappendeken zijn die klopt en die, met betrekking tot welzijn en gezondheid, op alles is afgestemd. Eigenlijk zou het om alle Vlaamse bevoegdheden moeten gaan. Ook de mobiliteitsregio's zouden met de woonzorgregio's moeten samenvallen, zodat het ouderenbeleid met het mobiliteitsbeleid kan samenvallen. Hierdoor zouden we een visie krijgen op hoe ouderen zich kunnen verplaatsen.

Ook in dit ontwerp van decreet komt die kakofonie van netwerken en structuren weer voor. Dit ondermijnt een efficiënt en slagkrachtig beleid. We kunnen dat in Vlaanderen een pak beter doen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, ik wil iedereen bedanken, niet enkel voor de toespraken hier, maar ook voor de toespraken in de commissie, en niet enkel naar aanleiding van dit punctuele ontwerp van decreet maar ook voor het algemeen belang dat in de commissie herhaaldelijk is gehecht aan de ontwikkelingen in de geestelijke gezondheid en gezondheidszorg. Zoals ik al een aantal keren tijdens plenaire vergaderingen heb gezegd, deel ik de mening dat de toekomstige hervormingen en investeringen in de geestelijke gezondheid en gezondheidszorg in dit land, waarmee ik de verschillende bevoegde bestuursniveaus bedoel, in mijn ogen echt een prioriteit zijn.

We moeten een historisch tot stand gekomen zorglandschap eigenlijk voor een deel heroriënteren – meer in de richting van mentale fitheid en van betere toegang tot geestelijke gezondheidszorg. Die is geografisch niet overal in dezelfde mate aanwezig, en ze is bovendien nog altijd erg gericht op de intramurale geestelijke gezondheidszorg – ondanks de inspanningen van de huidige federale minister van Volksgezondheid en haar voorganger. Die zorg is op zichzelf natuurlijk nodig, maar er moet ook meer ambulante zorg komen.

Vlaanderen heeft daar de laatste jaren ook een bijdrage in geleverd en heeft geïnvesteerd in die vormen van nulde- en eerstelijnspsychologische functies, in outreach en in de mogelijkheden rond jeugdinstellingen. Ik kan een hele lijst van investeringen opsommen, maar het is duidelijk dat er een momentum komt waarop de grondige hertekening van de geestelijke gezondheidszorg aangebroken is.

Dit voorstel van decreet legt daarvoor in Vlaanderen de basis. Het bouwt verder op ons actieplan dat de regering heeft goedgekeurd, en het integreert ook een aantal zaken. Ik ben het ook eens met een aantal kritische beschouwingen die hier nog werden gemaakt. We moeten die netwerken optimaal op elkaar afstemmen, zodat ze ook veel eenduidiger worden en de dingen niet altijd herhalen.

Netwerken zijn wel nodig, want in de geestelijke gezondheidszorg bijvoorbeeld is de continuïteit van zorg – de trajectbenaderingen – zeer essentieel. Maar het is duidelijk dat er nog optimalisatie mogelijk is. Dit voorstel van decreet zal ook toelaten om die optimalisaties met de nodige incentives na te streven, vermits je dan ook kunt sturen op het niveau van het netwerk. En dat moet op Vlaams en federaal niveau natuurlijk zo eenduidig mogelijk zijn.

Ik ben er echt wel van overtuigd dat dit voorstel van decreet in lijn ligt met de noodzakelijke ontwikkelingen van de volgende jaren op dit terrein. Ik hoop natuurlijk dat we die samenwerking op federaal en Vlaams niveau de volgende jaren kunnen doorzetten. Want dat is absoluut nodig. Een goede volksgezondheid betekent ook aandacht voor mentale fitheid, het doorbreken van het stigma en hooggespecialiseerde intensieve vormen van ondersteuning.

Er zijn nog stappen te zetten. We hebben al een stuk van de weg afgelegd, maar dit voorstel van decreet verankert ongetwijfeld de richting waarin we de volgende jaren moeten gaan.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1840/1)*

– De artikelen 1 tot en met 57 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de aanwending van digitale frequenties voor DAB+ op elkaars grondgebied
– 1865 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de aanwending van digitale frequenties voor DAB+ op elkaars grondgebied.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De N-VA is blij met dit samenwerkingsverband. Wij gaan voluit voor DAB+, en dit is een stukje van de puzzel. Nu, Test-Aankoop meldde deze week dat het signaal nog niet optimaal doorkomt in het oosten en het westen van het land, en dat er een verschraving van de zenders is eens je boven de taalgrens komt. Ik denk dat dit samenwerkingsakkoord misschien ook een deel van de oplossing kan zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1865/1)*

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 15 februari 2019 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de classificatie van films, vertoond in Belgische bioscoopzalen
– 1892 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 15 februari 2019 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de classificatie van films, vertoond in Belgische bioscoopzalen.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): De N-VA steunt dit samenwerkingsakkoord tussen de drie gemeenschappen. Het is het resultaat van een werk van lange adem

want het was voormalig Mediaminister Geert Bourgeois die aan de basis lag van het gebruik van die kijkwijzertool.

Aangezien de werking van de distributie- en exploitatiesector nationaal is georganiseerd, is het goed dat het classificatiesysteem uniform blijft voor de drie gemeenschappen. Een pluspunt is dat Vlaanderen, als het dat wenst, ook andere audiovisuele producten met hetzelfde instrument kan benaderen. Daar moet in de volgende legislatuur zeker werk van worden gemaakt.

De Kijkwijzer zal pas tegen eind 2019 in werking treden, maar we hopen dat er tijdig wordt gestart met de informatiecampagne naar ouders, kinderen, scholen en andere filmbezoekers.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Namens de sp.a-fractie wil ik mijn appreciatie uitdrukken voor het feit dat er eindelijk een uitrol komt van de Kijkwijzer. In het begin van de legislatuur heb ik in het debat over de verouderde filmkeuring de minister de suggestie gedaan om te bekijken hoe men dat in Nederland aanpakt, namelijk met een heel uitgewerkt en goed systeem, de Kijkwijzer, waarbij ouders en andere belanghebbenden op een heldere manier worden geïnformeerd over welk soort inhoud een audiovisueel product bevat.

De minister heeft dat opgepikt en daar zijn wij zeer tevreden over. Het heeft heel lang geduurd omdat hij zich van meet af aan had voorgenomen een consensus te zoeken opdat het op een eenvormige manier zou gebeuren in alle gewesten. Het is namelijk gebeurd dat eenzelfde film in Brussel anders werd geratet dan in Vlaanderen door de splitsing van de filmkeuring.

Het is dus goed dat de minister dat heeft opgenomen. Een belangrijke stap is zo gezet. Een belangrijke volgende stap – en dat zal voor de volgende legislatuur zijn – is om dat op een mediumneutrale manier te doen. In onze geconvergeerde mediawereld is het belangrijk om deze Kijkwijzer uit te rollen over alle mediavormen. Dat zal de volgende belangrijke horde zijn die moet worden genomen.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dit dossier is in de vorige legislatuur inderdaad verschillende keren aan bod gekomen. Toen stond de samenwerking inzake Cultuur en bij uitbreiding ook Media, tussen de verschillende gemeenschappen niet noodzakelijk even hoog op de agenda. In deze legislatuur hebben we daar duidelijk verandering in gebracht. De Kijkwijzer is daarvan een logisch gevolg. De collega's wijzen erop dat het een absurditeit zou zijn om daarvoor een apart systeem te hanteren.

We zouden dit inderdaad moeten kunnen uitrollen in de toekomstige en heel snel veranderende manier waarop we naar onze televisie kijken en gebruikmaken van audiovisuele media. Dat zal een uitdaging zijn. Het feit dat we hierover al een consensus hebben, is een heel belangrijke stap. De volgende stap zal veel gemakkelijker worden genomen. Samenwerking is en blijft belangrijk, zowel binnen media als binnen andere zaken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Inderdaad, het is dan toch gelukt. Na vele jaren proberen is er een akkoord over een veel modernere, adequate en aangepaste filmkeuring. Hoera, ik ben echt blij dat het er is. Deze keer wil ik u, collega De Gucht, helemaal ondersteunen door te zeggen dat het een mooi voorbeeld is van hoe je wel met een andere gemeenschap kunt samenwerken. Hetzelfde is gebeurd met de

gereguleerde boekenprijs, in een samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap zelf en een aantal projectoproepen. We mogen met z'n allen blij zijn dat het nog kan, en dat we nu een meer dan degelijk systeem hebben voor de filmkeuring. Dank u wel.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1892/1)*

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018

– 1871 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1871/1)*

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Jos Lantmeeters, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de wijziging van de voorwaarden voor de vermindering van de onroerende voorheffing bij ingrijpende energetische renovatie betreft

– 1846 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Jos Lantmeeters, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de wijziging van de voorwaarden voor de vermindering van de onroerende voorheffing bij ingrijpende energetische renovatie betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, dit voorstel van decreet valt eigenlijk eenvoudig uit te leggen. In het jaar 2020 mag een woning na een ingrijpende energetische renovatie een maximaal E-peil van E70 hebben in de plaats van het huidige E90. Momenteel krijg je een korting op de onroerende voorheffing van 50 procent als je op een E-peil van E90 uitkomt en valt de onroerende voorheffing volledig weg als je naar E60 gaat. Gezien de verplichte daling van E90 naar E70 tegen 2020, moet natuurlijk ook die korting op de onroerende voorheffing worden aangepast en dat spreken we met dit voorstel van decreet af. De korting van 50 procent vervalt en de korting van 100 procent blijft. We ondersteunen met andere woorden niet meer het behalen van de norm, maar wel het beter doen dan de norm. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Na het applaus voor collega Gryffroy sluit ik mij aan bij zijn eenvoudige uitleg van het voorstel van decreet. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Volgens mij is hier nu meer verteld dan in het verslag staat.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1846/3)*

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart, Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 (opschrift gewijzigd door de commissie: ... houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, wat het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak en het invoeren van het begrip dopingcontroleur betreft)

– 1848 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart, Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, waarvan het opschrift door de commissie werd gewijzigd als volgt: "voorstel van decreet houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, wat het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak en het invoeren van het begrip dopingcontroleur betreft".

De algemene bespreking is geopend.

De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Ik wil alleen mijn collega's van de commissie Sport bedanken voor de unanieme goedkeuring. Ik hoop dat het voorstel van decreet straks goedgekeurd wordt. (*Applaus bij de meerderheid*).

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (*Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1848/3*)

– De artikelen 1 tot en met 9 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest

– 1853 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 7

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Het voorstel van decreet dat hier voorligt, kadert eigenlijk in de zesde staatshervorming, waarbij de bevoegdheid over rampen is overgedragen naar Vlaanderen. Zoals dat bij veel andere bevoegdheden gebeurt, heeft dat aanleiding gegeven tot een modernisering en een harmonisering van het Rampenfonds. Er is in 2016 reeds een Algemeen Rampenfonds opgericht, maar tot nu toe viel vooral de landbouwschade nog onder het Landbouwrampenfonds. Je kunt de vraag stellen of dat eigenlijk nog wel een effectieve manier was om met deze schade om te gaan. Dat slorpte zeer veel middelen op. Bovendien is de vraag of het ook daadwerkelijk voldoende de schade kon voorzien.

Al heel lang woedt er een debat over de vraag of dit Landbouwrampenfonds niet beter zou worden vervangen door een brede weersverzekering. Dit voorstel van decreet komt daar mee aan tegemoet. Het omvat bepalingen inzake de criteria om schadevergoeding uit te keren, maar anderzijds zit er ook een grote overgangsregeling in, want het is zo dat het Landbouwrampenfonds sowieso ophoudt in september 2019. Bij de overgangsregeling wordt voorzien in een subsidiëring voor landbouwers die op een brede weersverzekering willen en kunnen overstappen.

Wil dat zeggen dat schade aan landbouw volledig zal worden uitgesloten? Dat is ook niet het geval. Daar zijn ook een aantal maatregelen voor, maar belangrijk is dat we ons met die brede weersverzekering inschakelen in een stelsel dat ook in veel andere Europese landen bestaat, en dat we dus naar een meer efficiënte, meer effectieve, meer moderne manier gaan om schade aan landbouwgewassen door weersomstandigheden, klimatologische omstandigheden enzovoort te vergoeden.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, beste collega's, ik sluit me aan bij de woorden van collega Cordy. Gewoon nog even aanvullen dat het hier inderdaad gaat over de inkanteling van het Landbouwrampenfonds in het gegeven van het Algemeen Rampenfonds van het decreet van 2016. De brede weerszekering biedt een alternatief, en belangrijk is voor ons toch dat er een soort achtergrond blijft voor de eerstkomende vijf jaar van het Algemeen Rampenfonds, dat eigenlijk voor een deel als vangnet kan dienen bij zeer grote rampen.

Het Landbouwrampenfonds als dusdanig zat een beetje tegen de grenzen van het eigen systeem aan omdat het normaal zo is dat er daadwerkelijk een ramp kan worden erkend wanneer de weersomstandigheden uitzonderlijk zijn – maar als bepaalde weeromstandigheden zich jaar na jaar voordoen, beland je natuurlijk in de discussie wat de definitie van 'uitzonderlijk' is. Die brede weersverzekering is hierbij een alternatief om rechtszekerheid te kunnen geven aan de landbouwers, om ze op een betaalbare manier een verzekering te kunnen doen afsluiten voor de teeltschade. Belangrijk daarbij is ook –dat staat niet in het voorstel van decreet, maar het is een engagement van de regering – dat er ook een subsidiëring komt van de premie die wordt betaald aan de verzekeraar van in eerste instantie 65 procent, zeker voor de eerste drie jaar. Dat is een mechanisme dat ook geleidelijk wordt uitgefaseerd. We zijn dus tevreden met dit alternatief. Het is, wanneer de 'landbouwramp' wordt afgeschaft, het best mogelijke alternatief.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Collega's, de titel van mijn betoog is: 'En de boer, hij staat in de kou'. In de vijftien jaar dat ik in dit parlement zit, stond ik nog nooit voor een groter dilemma. Steun ik het voorstel van decreet, dat vooral de weersverzekering voor de boeren regelt, zoals dat nu voorligt? Of zorg ik ervoor dat

het niet wordt goedgekeurd, bijvoorbeeld door allerlei verdragingsmechanismen in te roepen?

Het is kiezen tussen de pest en de cholera. Niet voor mij, maar voor de boeren. Want dit voorstel van decreet biedt één zekerheid: zij zullen de pineut zijn, ongeacht of die nieuwe regelgeving er komt of niet.

Waarover gaat het? De jongste jaren moest de Vlaamse overheid steeds meer tussenkomen na schade aan de teelten en oogsten. Het was te nat, het was te droog, het was te warm, het was te koud. Hevige regenval, schade aan de bloesems, late vorst, u weet wel, de lente die te vroeg ontwaakte.

Van iets wat te veel kost en wat dankzij de klimaatverandering in de toekomst wellicht steeds meer zal gaan kosten, wil de Vlaamse Regering graag af. Dus ging ze de boer op, op zoek naar private aanbieders van een weersverzekering voor de landbouwsector. Dat was blijkbaar een moeizame tocht, want hoewel het voor-nemen vijf jaar geleden in het regeerakkoord stond ingeschreven, lag er pas enkele weken geleden een heel wazig voorstel op tafel. Daarin ontbraken trouwens allerlei stukken en informatie voor de parlementsleden, zoals bijvoorbeeld het onderzoek van Aon, een studiebureau gespecialiseerd in verzekeringen, over de haalbaarheid van de weersverzekering. We hebben dat uiteindelijk wel gekregen. De conclusie van Aon was trouwens dat er geen haalbare weersverzekering was.

Er was ten tweede absoluut een uitvoeringsbesluit nodig om dit in te vullen. Slechts drie artikels van het voorstel van decreet gaven een kader aan voor deze brede weersverzekering, maar voor de rest was er geen enkele invulling.

We hebben ten slotte een hoorzitting gevraagd om enige duidelijkheid te krijgen want het was, zoals de heer Cordy zegt, verschrikkelijk moeilijk om inzicht te krijgen in de financiële middelen die uit het Landbouwrampenfonds en het Vlaams Rampenfonds, samen en door elkaar, effectief voor landbouwschade waren uitgetrokken.

Nu ligt er een voorstel van decreet voor dat door de juridische dienst, de legistieke dienst van het Vlaams Parlement als broddelwerk werd omschreven. Het biedt geen enkele concrete garantie voor de landbouwers. Zal er een privéverzekeraar gevonden worden om een dergelijke polis in Vlaanderen te ontwikkelen? Assuralia, de koepel voor de verzekeringsondernemers, vertelde op de hoorzitting dat er geen enkele maatschappij geïnteresseerd was om een polis aan te bieden. Fantastisch, toch? Maar goed, misschien zullen er buitenlandse bedrijven op intekenen. Wie weet! Wel, mijnheer Dochy, in Nederland en Frankrijk bestaat er inderdaad ook een brede weersverzekering. 10 procent van de landbouwers is daarbij aangesloten, 90 procent is niet aangesloten. Bovendien bedraagt de franchise als je schade hebt 50 procent. Je kunt veel zeggen over het Landbouwrampenfonds, maar minstens dat niet. Het fonds was er voor alle boeren en bood een behoorlijke schadevergoeding van 70 tot 80 procent, afhankelijk van de geleden schade.

Hoeveel zal dat daarenboven kosten aan die landbouwer, als hij al meedoet? In die studies zijn getallen genoemd van 50 euro per hectare, maar evengoed van 1000 euro per hectare, met die grote franchise. Zo nat is de vinger waarmee gewerkt wordt. Wordt de boer daar beter van? Nee, mijnheer Dochy. Ja, we vernamen dat de Vlaamse overheid tijdens de opstartjaren die verzekeringspremies met 65 procent zal subsidiëren. Zo stond het inderdaad in het uitvoeringsbesluit, maar we zullen zien hoelang dat zal blijven duren. Het mag van Europa en het is het plafond dat Europa toelaat. Het is echter nog altijd een aanname zolang we niet verder zijn.

Het probleem van een weersverzekering voor de landbouw is bovendien niet eenvoudig. Een weersverzekering is iets anders dan een brandverzekering. Als er een huis of bedrijf afbrandt, komt de maatschappij tussen.

Bij een weersverzekering lijden alle landbouwers tegelijkertijd schade. Begrijpelijk dat er weinig verzekeraars geïnteresseerd zijn om zo'n risico te nemen, en dus zijn de premies hoog en dus zijn de franchises hoog.

Kortom, collega's, dit is een regeling die zoveel onzekerheden en zoveel onvolkomenheden bevat dat je ze eigenlijk onmogelijk kunt goedkeuren. Helaas, zo eenvoudig is het ook nog niet. Eind december van vorig jaar – en ik richt me tot de voorzitter van dit parlement – werd tussen de regels van het programma-decreet door het Vlaams Rampenfonds door de meerderheidspartijen afgeschaft. Het was geen financiële operatie, maar een beleidskeuze. Je moet het maar doen. Eerst schaffen we het hulpmechanisme af, zonder in alternatieven te voorzien, en dan gaan de indieners ons, parlementsleden, de voorlaatste plenaire vergadering onder druk zetten om een alternatief dat zo krakkemikkig is als wat, goed te keuren.

Waarom is het Vlaams Rampenfonds afgeschaft, mijnheer Cordy? Welk spelletje armworstelen is daar binnen de meerderheid aan voorafgegaan? Dat zou ik echt graag willen weten. Een oude regeling afschaffen zonder een nieuwe in de plaats te stellen, dat heet onbehoorlijk bestuur. Onbehoorlijk bestuur dat mij als parlements lid – en ik weet wel dat ons stemgedrag van de oppositie er niet zoveel toe doet – het mes op de keel zet met de demagogische opmerking dat we anders de boeren in de kou laten staan. Wel, collega's, ofwel laat ik de boeren in de kou staan zonder recht op steun van het Vlaams Rampenfonds of zonder een alternatief dat behoorlijk en verzekerd is, ofwel is er dat krakkemikkige alternatief vol onzekerheden. Wat moet het dan zijn? Niemand weet of het levensvatbaar en betaalbaar zal zijn. Er zijn twee opties en in beide gevallen is de landbouw de pineut.

Collega's, zouden we eens niet overwegen om het oude Rampenfonds voor één of twee jaar te verlengen, tot er een robuuste weersverzekering voorhanden is, tot er een perspectief is op een robuuste weersverzekering? Voor één of twee jaar, waarom niet? Het is geen schande om terug te keren op uw voortvarendheid. Oude regelgeving kan van onder het stof worden gehaald en nog een paar jaar doorlopen.

Wij zijn trouwens niet principieel gekant tegen een private weersverzekering, tegen een waarbij de boeren verzekerd zijn van een goede verzekering, maar dat is helemaal niet het geval. Ook niet van een beleid waarbij de Vlaamse overheid werk maakt van maatregelen om de klimaatverandering en de landbouw de baas te kunnen: werken aan een weerbare landbouw. Een beleid bijvoorbeeld dat aan waterbuffering doet om het teveel aan water op te sparen voor wanneer er in droge zomers te weinig water is. We zijn voor de ontwikkeling van sterke biodiversiteit, van hagen en bomenrijen, van de ontwikkeling van zaden en rassen die robuuster de klimaatverandering aankunnen.

Collega's, een voorstel van decreet dat de belangen van de reeds zo geplaagde landbouwers niet dient – landbouwers die met moeite een redelijk inkomen verwerven –, kunnen wij niet steunen. Het spijt me, maar het is onvoldragen, slecht voorbereid, juridisch krakkemikkig. Het is verbazingwekkend – en mijn woorden zijn hard, maar ik meen het – hoe deze cynische meerderheid de boeren het mes op de keel zet. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Caron, ik kan u voor een deel volgen in een aantal van uw kritieken. Ook onze fractie vindt het jammer dat eind vorig jaar het Vlaams Rampenfonds via het programmadecreet is afgeschaft. We moeten natuurlijk ook rekening houden met de realiteit. U weet, en u hebt het zelf gezegd, dat er ook in de buurlanden al sprake is van een brede weersverzekering.

Ik ben het met u eens dat wij nog niet de expertise hebben. Ik moet trouwens de voorzitter gelijk geven dat dit debat al een tijdje meegaat. Het was onze oud-collega Carlos Kallens die voor de eerste keer sprak over een brede weersverzekering.

Maar natuurlijk is het ook zo, collega's en collega Caron in het bijzonder, dat men door de afschaffing van het Landbouwrampenfonds op zoek moest naar een alternatief. Men kon niets anders dan een alternatief zoeken, want wanneer er geen alternatief zou zijn, dan zou het vanaf 1 januari 2020 voor de landbouwers pas een echte ramp worden en zouden ze in een vacuüm terechtkomen.

Ik heb ook, waarschijnlijk net zoals u, enkele mensen uit de sector en organisaties uit de sector gehoord en er contact mee gezocht. Ik heb hun gevraagd: wat denkt u over de brede weersverzekering en wat is, bij manier van spreken, uw stemadvies? Ook zij zeggen node dat ze het natuurlijk nog altijd jammer vinden dat het Landbouwrampenfonds afgeschaft is, maar dat er wel degelijk een alternatief in de plaats moest komen en dat men niet terecht wilde komen in een vacuüm, zoals daarstraks gezegd: een van de grote problemen is inderdaad dat wij de expertise niet hebben. Er zijn weinig verzekeraars in Vlaanderen of in België in het algemeen die geïnteresseerd zijn of die ook de nodige kennis hebben wat die brede weersverzekering betreft. Vandaar dat men ook kan of moet op zoek gaan naar kandidaten in het buitenland. Ik hoop dat men erin zal slagen om een verzekeraar te vinden, en dat we er, ondanks de schrapping van het Landbouwrampenfonds, toch in zullen slagen om met dit parlement tegemoet te komen aan een aantal belangrijke noden van onze landbouwers.

Ik vind het trouwens altijd vreemd, collega Caron, dat u enerzijds de landbouwers verdedigt maar op andere vlakken dan weer de landbouwers tegenwerkt, bij manier van spreken. Ik heb dus ook gevraagd aan de landbouworganisaties wat zij zeggen. En zij zeggen: keur dit voorstel van decreet alsjeblieft goed, anders staan we vanaf 1 januari 2020 met lege handen. Een ander alternatief is er helaas niet, collega Caron. Vandaar dat onze fractie, collega's, dit voorstel van decreet zal goedkeuren.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Ik ben een beetje uitgedaagd door de heer Caron. De inhoud van het voorstel van decreet is, denk ik, finaal verdedigbaar en goed. We zullen het ook steunen. De wijze waarop het voorstel van decreet tot stand gekomen is, daar hebben we wel wat verhalen over te vertellen. Er zijn een aantal correcties moeten gebeuren.

Het is effectief begonnen, en dat hebben we toen ook gezegd, met de afschaffing van het Landbouwrampenfonds. Met het vorige programmadecreet werd het Landbouwrampenfonds al afgeschaft op 1 september 2019 en moest er dus een alternatief gezocht worden voor de landbouwers, want anders zitten ze helemaal in de miserie.

Dat er een alternatief moet komen voor iets dat voordien afgeschaft werd, daar kunnen we het eens mee zijn. Dat die brede weersverzekering daar een basis voor is, daar kunnen we ook in meegaan. Het zal er nu op aankomen, collega's, – en de collega's die het voorstel hebben ingediend en de discussies hebben meegemaakt, weten dat – dat we in overleg treden met de betrokken actoren, en dat zijn in de eerste plaats de landbouwers en ook de verzekeraars. We hebben verschillende verzekeraars gehoord: eentje die minder positief was en anderen die wel openingen lieten. Dus we denken dat we nu goed in overleg moeten gaan met de betrokken actoren zodat deze brede weersverzekering voor de landbouwers een succesverhaal kan zijn en geen processie van Echternach moet worden, wat het tot

nog toe geweest is. Inhoudelijk gaan we uiteindelijk akkoord, na de verbeteringen die we hebben kunnen aanbrengen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil zeker de discussie uit de commissie niet herhalen. Maar ik voel me een beetje verantwoordelijk. Waarschijnlijk heb ik een aantal dingen niet goed uitgelegd, aangezien de heer Caron het absoluut niet begrepen heeft. Mijnheer Caron, u spreekt over een vergoeding van 80 procent uit het Landbouwrampenfonds zoals het vandaag bestaat. Dat is absoluut niet zo. Het is 40 procent. Het is enkel 80 procent wanneer, ook vandaag reeds, de landbouwer voor 50 procent verzekerd is met een weersverzekering. En er zijn vandaag dus amper weersverzekeringen, op enkele uitzonderingen na. Dus in de praktijk wordt er 40 procent vergoed en geen 80 procent.

Een tweede element: het Rampenfonds als dusdanig verdwijnt niet volledig. Artikel 27, paragraaf 3 geeft het schema weer waarbij de zogenoemde 'uitfasering' gemaakt wordt. Dus men voorziet tot en met eind 2024 nog een tussenkomst bij uitzonderlijke omstandigheden, zijnde zeer grote rampen, van meer dan 100 miljoen euro. Dit is een soort van herverzekering voor de niet-verzekerden.

Ik wilde dat toch nog even verduidelijken, zonder opnieuw het debat te voeren dat we hadden in de commissie, want ik denk dat alles daarover reeds gezegd is.

Bart Caron (Groen): Wat de heer Dochy zegt over de 40 procent effectief uitbetaalde schadevergoeding klopt. Er is inderdaad een overgangsregeling, maar om het nog cynischer te maken: indien een privéfirma die de totale verzekeringen doet, een schadebedrag van meer dan 100 miljoen euro zou moeten uitbetalen, dan wordt de rekening toch doorgeschoven naar de Vlaamse overheid.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, dames en heren, ik zal eerst een aantal algemene bemerkingen geven en zal me daarna nog even tot de heer Caron wenden.

Bij de bespreking van het programmadecreet baarde de afschaffing van het Landbouwrampenfonds mij en meerdere collega's grote zorgen. Net daarom hebben we aangedrongen op een alternatief onder de vorm van een brede weersverzekering. Reeds twee legislaturen wordt hierop door collega's over alle fracties heen aangedrongen. Toen hierover een politiek akkoord was, was zelfs de heer Caron verrast en enthousiast.

De hoorzitting leerde ons welke principes de landbouworganisaties vooropstellen voor zo'n brede weersverzekering. De voorliggende regeling voldoet hieraan. De heer Schreuder heeft aangetoond dat het systeem van de brede weersverzekering in Nederland werkt, alhoewel er een groeiproces nodig was. We leerden ook dat de Nederlandse verzekeringsmaatschappijen geïnteresseerd zijn in de Vlaamse markt. Evident dat Assuralia op dat moment niet alle kaarten op tafel legde.

Ik geef in alle bescheidenheid toe dat een aantal technische verwijzingen in het voorstel van decreet – het ging louter om technische verwijzingen naar artikels zoals voorbereid door de Vlaamse Regering – beter had gekund. Ik had ook graag een aantal documenten van de Vlaamse Regering vroeger gekregen. Maar mede op onze vraag en ons aandringen hebben we uiteindelijk alle documenten gekregen, wat maar evident is ook.

Ik stel niet dat de brede weersverzekering, zoals ze vandaag voorligt, ideaal is, maar wel dat ze een eerlijke kans verdient, in het belang van de land- en

tuinbouwers. Ik besef ook dat het een groeiproces zal zijn met evaluaties en mogelijke bijstellingen.

Ik hecht eraan om alle collega's die het voorstel steunen en zullen goedkeuren, reeds te bedanken. Ook zij die niet tegen stemmen en zich onthouden, wil ik bedanken.

Ik wil nog een oproep doen aan de heer Caron en zijn collega's om nog eens na te denken over hun stemgedrag. Ik heb er u deze namiddag nog aan herinnerd dat op het moment dat er een politiek akkoord was en u dit las in de landbouwers, u nog enthousiast hebt gereageerd en me gezegd hebt dat u dit zou steunen. Vandaag is niet meer het moment om grote woorden te gebruiken of een stuk theater op te voeren, maar om rationeel te handelen.

In de eerste commissievergadering hebt u ons gezegd dat, indien er een hoorzitting kwam, u geen tweede lezing zou vragen. Desalniettemin was uw geheugen kort en selectief. Het is zeker en vast niet uw bedoeling om tegen de landbouwers in te gaan, maar als u hun verdediger wenst te zijn, dan moet u het voorliggend voorstel van decreet een eerlijke kans geven. Het was nog minder uw bedoeling om de lobbyist te zijn van de verzekeringsmaatschappijen, maar ik vrees dat uw houding ongewild daartoe heeft geleid.

Ik constateer ook dat u geen enkel amendement hebt ingediend en dat u alleen stelt dat de vroegere regeling van het Landbouwrampenfonds beter was. U weet dat het met de wijzigende weersomstandigheden ten gevolge van de klimaatverandering, niet meer evident is, en in vele gevallen zelfs niet mogelijk, om dezelfde uitkeringen te doen zoals de voorbije jaren is gebeurd.

Ik doe een oproep om nog eens na te denken en dit voorstel van decreet, en daardoor ook de land- en tuinbouwers, een eerlijke kans te geven door het goed te keuren. Ik besef ten volle dat dit een groeiproces zal zijn met evaluaties en in de toekomst mogelijke bijstellingen. Dat hebben we ook geleerd van de mensen die uit Nederland op de hoorzitting zijn geweest.

Bart Caron (Groen): Mijnheer De Meyer, ik heb niet gezegd dat ik enthousiast was, maar ik heb in een eerste fase inderdaad gezegd dat wij het idee van een private weersverzekering genegen waren. Daar gaat het dus niet over. Maar de informatie was zo krakkemikkig en beperkt, en er was blijkbaar zo'n snelheid nodig bij dit voorstel van decreet, dat wij ondanks alles toch – en daar wil ik u voor danken – de hoorzitting hebben gekregen. We hebben ook alle documenten gekregen die erbij horen, zij het met veel moeite, maar blijkbaar was dat voor u ook veel moeite. Ik heb tijdens de hoorzitting vooral geleerd dat de dekkinggraad van die verzekering in het buitenland beperkt is en dat er geen Belgische maatschappijen geïnteresseerd zijn. Als ik die dingen vaststel, kan ik daar als politicus geen andere conclusie uit trekken dan dat het risico – want het gaat hier over een verzekering – voor de samenleving en voor de landbouwers in het bijzonder te groot is. Dat is toch maar voortschrijdend inzicht?

Ik had het cynischer kunnen spelen, mijnheer De Meyer. Ik had er bij de voorzitter op kunnen aandringen om een advies te vragen aan de Raad van State, die nooit binnen de gestelde termijn van dit parlement een advies had kunnen geven, waardoor de behandeling weg was geweest. Ik heb dat niet gedaan, en u kunt aan mijn fractieleider vragen waarom: omdat we het toch niet zo op de spits wilden drijven. Dat wil ik er ook even bij zeggen. En er is ook geen advies van de SALV, de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij.

Een eerlijke kans wil ik geven aan een goed decreet, dat een private weersverzekering met sterke garanties voor de landbouw maakt, aan een beleid dat de robuustheid van de landbouw in het kader van klimaatverandering aanpakt.

Collega's, het is toch een grote mate van cynisme dat op het moment dat de klimaatverandering doorzet, waardoor de Vlaamse overheid grotere vergoedingen moet uitbetalen aan de landbouwers, diezelfde Vlaamse overheid de gevolgen van de klimaatverandering op de bevolking terugschuift, op de rug van de landbouwers in dit geval. Wel, ik leef met hen mee.

Jos De Meyer (CD&V): Een loopbaan afsluiten in cynisme, collega, dat moet je nooit doen. Dat is niet goed. Dat leidt tot vele frustraties.

Ik ben er eigenlijk fier op, voorzitter, dat we dit voorstel van decreet vandaag kunnen voorleggen en eventueel laten goedkeuren. Ik heb niet alleen de mensen die het steunen, bedankt, maar ook hen die zich onthouden. U weet, collega Caron, wat de verzekeringsmaatschappijen het liefst hebben. Dat is: alle land- en tuinbouwers zijn verplicht om zich te verzekeren voor alle percelen. En u weet dat de land- en tuinbouwers dat zeker niet wensen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1853/7)*

– De artikelen 1 tot en met 32 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn, Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen – 1859 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn, Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, collega's, dit voorstel van decreet vloeit voort uit een eerder ingediende conceptnota met betrekking tot de sensibilisering rond hormoonverstorende stoffen. We willen hiermee de Vlaamse overheid

decretaal verplichten om te sensibiliseren rond die stoffen. We weten dat die stoffen de natuurlijke hormonen in ons lichaam nabootsen of ingrijpen op hun werking. Steeds meer gegevens wijzen er ook op dat die hormoonontregelaars aan de basis liggen van verscheidene hormoongerelateerde ziekten.

De Wereldgezondheidsorganisatie trok daarover al in 2012 aan de alarmbel. En de kritische massa hieromtrent groeit. Onder meer de Gezinsbond en de Vlaamse Liga tegen Kanker brengen het probleem al jaren onder de aandacht. Onlangs heeft de Gezinsbond in een artikel opnieuw opgeroepen om te sensibiliseren rond hormoonverstoorders.

We willen dat de Vlaamse Regering de bevolking zoveel mogelijk informeert en sensibiliseert over de aanwezigheid en de gezondheidsrisico's van hormoonverstorende stoffen in consumptiegoederen, over hoe de blootstelling precies gebeurt en over haalbare alternatieven. Zo kan de bevolking met kennis van zaken haar consumptiegewoontes aanpassen. De communicatie moet duidelijk zijn, in eenvoudige taal en het best via vertrouwde, laagdrempelige informatiekanaalen. Bijzondere aandacht moet gaan naar kwetsbare groepen, onder meer zwangere vrouwen en jonge kinderen. Dit voorstel van decreet is bovendien de uitrol van een van de vijf omvattende hoofdstukken van het informatierapport uit de Senaat. Voorzitter, u weet dit. Want we weten uiteraard dat preventie en sensibilisering alleen niet volstaan. Er is een omvattende aanpak rond hormoonverstoorders nodig. Het betreft dus niet alleen sensibilisering, maar ook normering, beperking, verbod, economische regelgeving, wetenschappelijk onderzoek, overleg en samenwerking.

Collega's, de volksgezondheid centraal stellen, niet het minst voor toekomstige generaties, impliceert dat de verschillende overheden hun bevoegdheden maximaal moeten benutten om de blootstelling van de bevolking aan hormoonverstoorders te beperken, de verspreiding van deze stoffen in te dammen en het gebruik ervan in productie en consumptie te reguleren.

En uiteraard, de Europese Unie is de belangrijkste arena om structurele maatregelen te treffen inzake eliminatie en verbodsbepalingen. Het meest efficiënt is dan ook dat de verbodsbepalingen voor de hele Europese Unie gelden. Toch willen we via een pragmatische aanpak op nationaal en regionaal niveau het goede voorbeeld geven en op zijn minst al een aantal maatregelen nemen die in ons bevoegdheidsdomein liggen. Hoe meer lidstaten actie ondernemen, hoe groter het draagvlak voor de EU wordt om geharmoniseerde regels vast te leggen. Ook Denemarken, Zweden en Frankrijk namen reeds verregaande initiatieven.

Het kan niet meer symbolisch zijn voor mezelf: de Europese Commissie heeft begin februari van dit jaar laten weten dat ze ons informatierapport van de Senaat als advies aanvaard heeft in het kader van de verdere politieke dialoog. Ik wil de collega's danken die dit mee hebben ondersteund, uiteraard ook vanuit de commissie. Ook dank aan de mensen van de oppositie die dit mee positief hebben ondersteund.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, ook van mijnentwege wens ik de collega's te danken, en zeker collega Franssen, voor hun initiatief, aangezien het een problematiek betreft waarmee we toch al jaren aan het werken zijn om er decreetgeving voor te maken. Ik ben tevreden dat we op Vlaams niveau dit belangrijk initiatief nemen over deze belangrijke materie van preventie van hormoonverstoorders, zeker met het oog op de invloed op zwangere vrouwen en ongeboren kinderen. Nogmaals mijn dank aan alle collega's. Wetende dat we hier enkel op preventief niveau kunnen werken, kan dit tellen als een duidelijk signaal naar de andere beleidsniveaus, zowel federaal als Europees.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord

Elke Van den Brandt (Groen): Ik dank de collega's voor het initiatief. De collega's weten dat we met Groen heel graag verder zouden gaan. Het is belangrijk om op preventie in te zetten. Hier wordt een stap gezet die we moeten zetten, maar voor ons is het heel belangrijk dat we een aantal stoffen durven verbieden omdat we weten dat ze een negatieve impact hebben op de gezondheid. We hopen dat zowel hier als op andere niveaus die stappen gezet worden zodat we de gezondheid van onze kinderen en van de mensen voorop blijven stellen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1859/1)*

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Jelle Engelbosch, Freya Saeys, Tine van der Vloet, Valerie Taeldeman en Peter Persyn betreffende het beter op elkaar afstemmen van de aanpassingspremie voor personen met een handicap en de aanpassingspremie voor ouderen – 1852 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Jelle Engelbosch, Freya Saeys, Tine van der Vloet, Valerie Taeldeman en Peter Persyn betreffende het beter op elkaar afstemmen van de aanpassingspremie voor personen met een handicap en de aanpassingspremie voor ouderen.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, ouderen of mensen die om welke reden dan ook, een beperking of een ongeval bijvoorbeeld, al dan niet tijdelijk nood hebben aan extra zorg, blijven het liefst zo lang mogelijk thuis wonen of alleszins in de eigen omgeving. Uiteraard, hoe zouden we zelf zijn in een dergelijk geval.

Het is dan van belang dat er voldoende aandacht wordt geschonken aan de inrichting van de publieke ruimte, want ook daar kunnen er heel wat drempels zijn die het de mensen met een beperkte mobiliteit heel wat moeilijker maken. Maar ook de woning zelf vraagt bijzondere aandacht. En als we architecten, ontwerpers, bouwpromotoren enzovoort ertoe kunnen aanzetten om, vanaf het moment dat de woning wordt gebouwd, oog te hebben voor de mogelijke fysieke verandering in iemands leven, dan kunnen nadien heel wat kosten en praktische besommingen op termijn worden vermeden. Daarvan zijn we overtuigd.

Dat is voor de toekomst. Maar vandaag zijn er heel wat woningen die niet zijn aangepast aan een verhoogde zorgnood. Gelukkig zijn er heel wat instanties, diensten en hulpmiddelen die daarop inspelen. Het welzijns- en het woonbeleid doen ter zake ook al heel wat inspanningen. Beide beleidsdomeinen hebben ook een premie. De vaststelling dat die premies heel sterk verschillend zijn, zowel

wat betreft de voorwaarden om er een beroep op te kunnen doen, als de manier van aanvraag, de ondersteuning, inkomensgerelateerdheid enzovoort, heeft ons ertoe aangezet om vorig jaar een conceptnota in te dienen, waarover dan hoorzittingen hebben plaatsgevonden in de commissie Welzijn.

Met voorliggend voorstel van resolutie wijzen we erop dat de procedures voor het verkrijgen van de bestaande aanpassingspremies eenvoudiger moeten kunnen. We vragen ook te onderzoeken in welke mate de aanpassingspremies die nu bestaan vanuit Welzijn en Wonen in een systeem met twee stelsels kunnen worden samengebracht: een eerste stelsel voor alle ondersteuning die te maken heeft met het aanpasbaar maken van een woning, zodat mensen in staat zijn op een comfortabele manier in hun eigen woning te blijven wonen; en een tweede stelsel voor alle ondersteuning die te maken heeft met het verbeteren van de kwaliteit en de structuur van een woning. Op die manier willen we ervoor zorgen dat mensen gemakkelijker hun weg vinden naar de premie waarop ze recht hebben, maar ook dat er een rechtvaardiger en eenvoudiger systeem kan ontstaan.

Uiteraard hebben mensen nood aan duidelijke informatie over mogelijke aanpassingen en de praktische aanpak. Collega's, laten we dus ook inzetten op de verdere uitbouw van deskundige en professionele adviesverlening en onderzoeken hoe informatie en advies ook lokaal toegankelijk kunnen zijn.

Tot slot verdient ook herbruikbaarheid naar onze mening zeker aandacht. Soms worden de aanpassingen die werden gedaan in een woning immers slechts voor een heel beperkte tijd gebruikt. Ik denk bijvoorbeeld aan trapliften, hellende vlakken enzovoort. We moeten bekijken hoe herbruikbaarheid ook naar voren kan worden geschoven.

Collega's, al die overwegingen, al die vragen, de roep naar een rechtvaardig en veel eenvoudiger systeem, hebben geleid tot het voorliggend voorstel van resolutie. Laten we er samen voor zorgen dat mensen die, wegens welke zorgnood ook, aanpassingen nodig hebben, gemakkelijk de weg daarnaartoe vinden en dat de ondersteuning eenvoudig en rechtvaardig is.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Voor onze fractie is het ook belangrijk dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Wij moeten er dan ook voor zorgen dat het voor de burgers zo gemakkelijk mogelijk wordt. Uit de hoorzitting bleek dat het voor de mensen vaak zeer verwarrend is, omdat er verschillende voorwaarden zijn, van de verschillende premiestelsels. Dit moet nu leiden tot een vereenvoudiging.

Of iemand nu een woningaanpassing nodig heeft voor iemand met een beperking of door ouderdom, mag noch de beoordeling, noch de beoordelingsinstantie bepalen. Daarom is een efficiënter systeem nodig, dat ingaat tegen het hokjesdenken en dat kostenefficiënt werkt.

Mevrouw Schryvers heeft het ook al aangehaald: aanpassingen worden vaak kort gebruikt. Daarom is hergebruik vaak zeer belangrijk. Want zo kunnen veel meer mensen worden geholpen met hetzelfde budget. Ook bij het ontwerpen of renoveren van een woning moet levenslang wonen een factor zijn, waardoor er nadien minder aanpassingskosten nodig zullen zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jean-Jacques De Gucht, Piet De Bruyn, Ward Kennes, Tine Soens en Elke Van den Brandt betreffende een krachtig signaal tegen de voortdurende schending van de fundamentele mensenrechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië – 1894 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Jean-Jacques De Gucht, Piet De Bruyn, Ward Kennes, Tine Soens en Elke Van den Brandt betreffende een krachtig signaal tegen de voortdurende schending van de fundamentele mensenrechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië.

De bespreking is geopend.

De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, het is iets gemakkelijker uit te spreken in het Engels.

De voorzitter: Nee, ik ken geen Engels. Ik weet wat het betekent, de heer De Bruyn heeft me alles uitgelegd. De eerste vier letters kende ik al, de andere twee niet. Dat is toch nieuw hé? Het wordt steeds moeilijker om uit te spreken, daar ben ik het mee eens.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, collega's, dit verhaal kent zijn trieste start in 2017. Toen werden tientallen homomannen in Tsjetsjenië ontvoerd en gemarteld. De internationale gemeenschap uitte haar verontwaardiging en veroordeelde de daden. Begin dit jaar bereikte ons het nieuws dat de heksenjacht eind december 2018 is hervat. Tot op de dag van vandaag werd er nog niets onderzocht en werden de daders nog niet vervolgd. We kunnen ons dus niet langer veroorloven de situatie verder af te wachten.

Collega's, waarom een voorstel van resolutie in het Vlaams Parlement? We hebben in België en Vlaanderen een voortrekkersrol inzake tolerantie ten aanzien van de lgbtqi-gemeenschap. Ik zie het dan ook als onze verantwoordelijkheid om deze voortrekkersrol uit te dragen over de landsgrenzen heen. We kunnen dan ook niet de andere kant op kijken. Bovendien zetelt België sinds dit jaar in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Collega's, discriminatie bestaat jammer genoeg al zolang als de mens. De strijd ertegen evenzeer, en met succes. De Dolle Mina's en de suffragettes hebben in het verleden gestreden voor gelijke rechten voor man en vrouw. Martin Luther King, Malcolm X en Rosa Parks voor gelijke rechten voor blank en zwart. Geen van beide strijden zijn reeds gestreden.

De strijd voor holebi's lijkt dé strijd van de 21e eeuw te worden. Zeker wanneer duidelijk blijkt dat verschillende landen in de wereld niet vooruitgaan in deze strijd voor meer gelijkheid, neen, ze gaan achteruit. Een overheid heeft de plicht de samenleving te sensibiliseren. Het creëren van discriminatoire wetten op basis van iemands gaardheid stuurt een stigmatiserend signaal uit naar de samenleving en legt onnodige druk op mensen van de lgbtqi-gemeenschap, en dan in het bijzonder op de jongeren: het zelfmoordcijfer onder deze jongeren is het hoogste van alle jongeren.

Er is dus zeker en vast een politieke oorzaak. Een land met tolerante progressieve wetgeving ten aanzien van lgbtqi's kent een grotere tolerantie. Homofob geweld is dan ook altijd deels de verantwoordelijkheid van een overheid en bijgevolg van ons als politici. Een duidelijke illustratie hiervan is de 'rainbow map',

gemaakt door ILGA-Europe, (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association Europe). De rangorde is gebaseerd op hoe de wetten en het beleid van elk land een impact hebben op deze gemeenschap. België moet enkel Malta laten voorgaan. Onze plaats illustreert het belang van onze voortrekkersrol hierin. Het zal jullie wellicht niet verbazen dat Rusland onderaan het lijstje bengelt.

Gelijke rechten voor holebi's en hetero's zijn een universeel recht dat ook voorbij onze landsgrenzen moet worden verdedigd. Aangezien het politieke klimaat, het beleid, bepalend is voor de leefbaarheid van een land voor de lgbtqi-gemeenschap, moet er ook een politiek antwoord volgen.

Teneinde een einde te maken aan de wanpraktijken jegens de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië vragen we met dit voorstel van resolutie aan de Vlaamse Regering om bij élk contact met de Russische overheid de universele waarde van de gelijkheid van elk individu, ongeacht zijn of haar geaardheid, duidelijk te maken. We vragen alle mogelijke schendingen van de rechten van de lgbtqi-gemeenschap in de Russische Federatie in de meest krachtige bewoordingen te veroordelen, in het bijzonder de schendingen van hun rechten in de Russische deelrepubliek Tsjetsjenië. We vragen alle hefboomen van de parlementaire diplomatie, in alle bilaterale en multilaterale contacten, ten volle te gebruiken om die schendingen te veroordelen. We vragen de Federale Regering te verzoeken om de mogelijke schendingen van de rechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië te agenderen op de VN Veiligheidsraad en daarbij aan te dringen op een onafhankelijk onderzoek. We vragen de Federale Regering te verzoeken om de aanbevelingen in het rapport van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa uit te voeren, in het bijzonder aanbeveling 1, die alle lidstaten oproept slachtoffers die wegens hun werkelijke of vermeende geaardheid hun land zijn ontvlucht, internationale bescherming aan te bieden. We vragen de Federale Regering te verzoeken om in de asielpcedure rekening te houden met de specifieke noden en behoeften van slachtoffers, met aandacht voor hun maximale veiligheid.

Ik wil tot slot van deze tussenkomst de verschillende mensen binnen de meerderheid en de oppositie danken, want dit voorstel van resolutie is unaniem goedgekeurd in de commissie. Ik denk dat dat een bijzonder belangrijk signaal is, en ik hoop dan ook dat we dit voorstel van resolutie in deze plenaire zitting ook unaniem kunnen goedkeuren. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Collega's, ik heb een tijdlang namens jullie in de Raad van Europa mogen zetelen, waar ik op dit thema vrij uitgebreid en vrij diepgaand heb kunnen werken. Ik denk dat elk van ons in zijn leven en in zijn parlementaire loopbaan van die ontmoetingen heeft die bijblijven, omdat ze een indruk nalaten, omdat ze een betekenis hebben, omdat ze een extra dimensie krijgen door het diepmenselijke contact dat er de grondslag van was. Een van die ontmoetingen die mij altijd zullen bijblijven, was een ontmoeting met slachtoffers van deze waanzin waarvan collega De Gucht ons een beeld geschetst heeft. In alle eerlijkheid, het doet iets met een mens om tegenover iemand te zitten waarvan je weet dat hij wekenlang onrechtmatig is vastgehouden, en in die weken niet alleen ruw behandeld is, maar – we moeten dat in de meest letterlijke zin bekijken – gemarteld en gefolterd is, wekenlang niet wetende of er nog een volgende dag zou zijn.

Zulke ontmoetingen maken iemand ook bijzonder kwetsbaar, bijzonder bescheiden, wat eigen inbreng en eigen verdienste betreft. Als wij hier vandaag, over partijgrenzen heen en zonder vrees voor repercussie, kunnen ijveren voor gelijke rechten voor de holebigemeenschap, voor de transgendergemeenschap, voor personen met een intersekseconditie, waar ook ter wereld, dan is het omdat pioniers ons zijn voorgedaan. Het past ook om daar even onze dank voor uit te spreken.

Maar ik ben het volledig eens met collega De Gucht dat wij als Vlaams Parlement de boodschap dat een dergelijke waanzin niet mag voortduren en zich nooit mag herhalen, moeten uitdragen op elk internationaal forum, op elk forum waar wij actief zijn. De collega heeft verwezen naar een aantal ogenblikken waarop dat kan. Ik ben ook blij dat wij die steun kamerbreed in de commissie hebben gekregen om de Vlaamse Regering daartoe uit te nodigen – een Vlaamse Regering die overigens al eerder op dit punt ook duidelijk haar standpunt heeft ingenomen.

Collega's, ik wil iedereen heel oprecht oproepen om niet onnadenkend dit voorstel van resolutie te steunen, maar op het ogenblik dat straks gekozen moet worden tussen het groene, witte of rode knopje, te beseffen dat voor die gelijkheid, die voor ons evident is, op ons eigen Europese continent, niet zo ver van hier, mensen dagelijks de vrees moeten ondergaan of zij al dan niet slachtoffer zullen worden van de repressie, van de foltering, van de onrechtmatige opsluiting, tot en met moord – want ook die gevallen zijn helaas uitvoerig gedocumenteerd.

Collega's, een woord van dank aan iedereen die bijgedragen heeft aan het tot stand komen van deze resolutie, en zeker een woord van dank aan iedereen die ook hierna haar en zijn steentje zal bijdragen om uitvoering te geven aan wat wij vandaag aan de Vlaamse Regering zullen vragen. *(Algemeen applaus)*

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Het Vlaams Parlement heeft zich altijd duidelijk uitgesproken tegen de gruwel in Tsjetsjenië en in Rusland. In de commissie was dat met dit voorstel van resolutie ook zo. Ik hoop dan ook dat dit voorstel van resolutie straks unaniem goedgekeurd kan worden. Ik denk dat het belangrijk is dat de mensenrechten in het algemeen, maar zeker ook de rechten van de lgbtqi-community blijvend worden verdedigd, niet alleen in dit parlement, maar in alle gelegingen waar deze leden hier of in de volgende legislatuur aanwezig zullen zijn.

Ik zou mijn vraag om een onafhankelijk internationaal onderzoek willen herhalen. Ik denk dat het belangrijk is dat het Vlaams Parlement die vraag blijft stellen om uiteindelijk een onafhankelijk onderzoek van de feiten te kunnen krijgen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2019 betreffende het tijdelijk project 'Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs' – 1818 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de multilaterale overeenkomst ter implementatie van aan belastingverdragen gerelateerde maatregelen ter voorkoming van grondslaguitholling en winstverschuiving en met de verklarende nota, gedaan te Parijs op 24 november 2016

– 1836 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod

– 1840 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
73 leden hebben ja geantwoord;
28 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 21 december 2018 tussen de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de aanwending van digitale frequenties voor DAB+ op elkaars grondgebied

– 1865 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
102 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst inzake strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Japan, anderzijds, ondertekend te Tokio op 17 juli 2018

– 1871 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 5

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Reden voor onthouding?

Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Voorzitter, mijn fractie heeft dit goedgekeurd, maar ik heb me onthouden omdat in deze samenwerkingsovereenkomst een andere formulering is gebruikt met betrekking tot nucleaire wapens en dergelijke. Het staat er wel in, maar er is een uitzondering gemaakt. Het is belangrijk dat hier geen gewoonte van wordt gemaakt en om dat signaal te geven, heb ik me onthouden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende het Onderwijs XXIX
– 1876 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 5

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 13, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Jo De Ro, Kathleen Krekels, Jos De Meyer en Ingeborg De Meulemeester, op artikel 32.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over het aldus geamendeerde artikel 32.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
88 leden hebben ja geantwoord;
13 leden hebben zich onthouden.

Artikel 32 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 14, van Jan Durnez, Jan Peumans, Jo De Ro, Koen Daniëls, Jos De Meyer en Kris Van Dijck, tot invoeging van een artikel 44/1.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 15, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Jo De Ro, Kris Van Dijck, Orry Van de Wauwer en Paul Cordy, tot invoeging van een artikel 78/1.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 16, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Jo De Ro, Kathleen Krekels, Jamila Hamddan Lachkar en Ingeborg De Meulemeester, op artikel 89.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over het aldus geamendeerde artikel 89.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
88 leden hebben ja geantwoord;
14 leden hebben zich onthouden.

Artikel 89 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 17, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Franc Bogovic, Vera Celis, Jos De Meyer en Paul Cordy, tot invoeging van een artikel 104/1.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 18, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Franc Bogovic, Kris Van Dijck, Jamila Hamddan Lachkar en Vera Celis, tot invoeging van een artikel 104/2.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 19, van Jan Durnez, Koen Daniëls, Jo De Ro, Kris Van Dijck, Orry Van de Wauwer en Nadia Sminate, op artikel 182.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
6 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over het aldus geamendeerde artikel 182.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
6 leden hebben zich onthouden.

Artikel 182 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 15 februari 2019 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de classificatie van films, vertoond in Belgische bioscoopzalen – 1892 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 17

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Jos Lantmeeters, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de wijziging van de voorwaarden voor de vermindering van de onroerende voorheffing bij ingrijpende energetische renovatie betreft – 1846 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 18

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart, Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 (opschrift gewijzigd door de commissie: ... houdende wijziging van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, wat het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak en het invoeren van het begrip dopingcontroleur betreft)

– 1848 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 19

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest

– 1853 (2018-2019) – Nrs. 1 tot en met 7

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 20

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
78 leden hebben ja geantwoord;
19 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn, Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen
– 1859 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 21

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Jelle Engelbosch, Freya Saeys, Tine van der Vloet, Valerie Taeldeman en Peter Persyn betreffende het beter op elkaar afstemmen van de aanpassingspremie voor personen met een handicap en de aanpassingspremie voor ouderen
– 1852 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 22

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
80 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Jean-Jacques De Gucht, Piet De Bruyn, Ward Kennes, Tine Soens en Elke Van den Brandt betreffende een krachtig signaal tegen de voortdurende schending van de fundamentele mensenrechten van de lgbtqi-gemeenschap in Tsjetsjenië
– 1894 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 23

Ziehier het resultaat:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
103 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Dames en heren, ik wil nog eens heel persoonlijk al degenen bedanken die vandaag aanwezig waren. Ik ben heel aangenaam verrast. Op bepaalde momenten had ik het heel moeilijk tijdens de viering die mij te beurt is gevallen naar aanleiding van mijn tienjarig voorzitterschap. Ik wil jullie daar allemaal nog eens heel uitdrukkelijk voor bedanken.

Zoals Herman De Croo het indertijd een beetje moeilijk had, had ik het vanmorgen op bepaalde momenten ook heel moeilijk naar aanleiding van de drie toespraken, maar ook door jullie warme aanwezigheid. Die heeft mij zeer getroffen en ik zal jullie voor de rest van mijn leven in mijn hart opsluiten. (*Gelach. Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 3 april 2019 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u allen een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 18.52 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Gweny De Vroe, Jan Durnez, Marc Hendrickx: ambtsverplichtingen;

Lionel Bajart, Grete Remen: familieverplichtingen;

Rob Beenders, Karim Van Overmeire, Johan Verstreken, Peter Wouters: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Sabine de Bethune, Francesco Vanderjeugd

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen,

Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien

Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos

Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Güler Turan

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De

Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Els Robeyns, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin

Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort,

Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen

Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken

Stemming nr.15:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes,

Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken

Stemming nr.16:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.17:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.18:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.19:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.20:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Caroline Gennez, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.21:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.22:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Bart Caron, Caroline Gennez, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.23:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Maurice Helsen, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeek, Sabine Vermeulen, Elke Wouters, Herman Wynants